

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VESZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A gazdasági közvélemény.

Budapest, május 19.

(—6) Megnyilvánulásában impozáns, politikai és értelmi súlyra egyaránt jelentékeny intő szózat hangzott ma olyan helyről, amelyet hazánk gazdasági közvéleménye iránytűjének s a gazdasági érverés finomérzékű észlelőjének tart méltán mindenki nemcsak ez országban, hanem messze annak határain túl is. A budapesti kereskedelmi és iparkamara, amelynek tagjai sorában találjuk hazánk kereskedő- s iparosvilágának színe-javát s amely a gazdasági érdekképviselőt sohasem fogta föl kicsinyen, helyi vagy napipolitikai szempontok szerint, hanem megnyilatkozásában mindig országos tekintetek s a világgazdaság egyetemesebb nézőpontjai dominálnak, komoly és öntudatos intőszózt intézett ma a képviselőházhoz. A kamara állásfoglalása erőteljes elítélését jelenti ama minden közgazdasági megfontolást sutba dobó, cél és országos haszon nélkül való időpocsékolásnak, amelyvel az obstrukció igen sok sürgősen szükséges, óhajtvá várt hasznos munkának végrehajtását immár hosszú idő óta s ki tudja, még milyen hosszú időre akadályozza.

A kamara egyhanguan hozott határozata ráutal arra a számos, égetően sürgős megoldást parancsoló feladatra, berubázásra, közmunkára, amely a képviselőház érdemleges munkájára vár s amelyek megvalósításától a hosszú évek sora óta pangó, sőt visszafejlődő hazai ipar és vállalkozás fölrissülne és újabb hatádsra nyerne ösztönzést. A súlyos terhek alatt roskadozó üzleti és ipari világ jajsza hangzik ki a kamarának a képviselőházhoz intézett petíciójából, amely a legsüketebb füleket is hallásra készítheti.

A gazdasági közvélemény ez ébredésénél hátrébe szorult a kamara egyes tagjainak politikai pártállása, hogy elhatározásában egyedül a magyar közgazdasági szükségletek parancsszava lehessen mértékadó. Akadtak ugyan elvettve egyesek (köztük olyan is, aki még nem is olyan régen a más ex-lexének roppant buzgósággal tolt a szerkerét), akik a kamarai állásfoglalásnak oly színezetet kívántak volna adni, hogy az ne jelentse az obstrukció leghatározottabb elítélését, de a kamara egyhangu határozata minden köntörfalazás nélkül kijelenti, hogy törvényes hivatásának méltó betöltése és a hazai kereskedelem és ipar érdekeinek céltudatos képviselése érdekében nem nézheti már szótlanul azt a ferde s a legnagyobb aggodalomra okot adó állapotot, hogy amikor államéletünkben még alig volt idő, amelyben öntudatos törvényhozási működésre oly nagy és olyan sürgős szükség lett volna, mint most: törvényhozásunk mégis most a legmeddőbb, a törvényen kívüli állapot épp most érinti súlyosan az ország hiteltviszonyait s épp most teszi lehetetlenné az obstrukció a legnagyobb horderejű gazdasági kérdéseknek kielégítő rendezését.

E nagyjelentőségű határozat egyhangulag csak úgy volt hozható, hogy az az egy-két akadékoskodó, aki elvettve akadt volna, az elemi erővel és öntudatosan megnyilatkozó közfelfogás láttára jobbnak látta meglapulni és leszerelni, pedig némely sajtótermék részéről terrorizálni is próbálták a kamarát.

Érdekes és egészen különös szint, sőt némiképp pikáns zamatot szerez a kamara színvallásának az a körülmény, hogy a Hatvány-Deutsch Sándor által benyújtott indítványt legmelegebben épp oly férfiak támogatták, akik az ország gazdasági függetlenségéért

régóta az első csatasorban küzdenek s politikai hitvallásukra nézve a függetlenségi párt oldalán állanak. E jelenség érdekességét még az is fokozza, hogy Kiskunfélegyháza, Halas, Kecskemét, Vác, Czegléd, Kalocsa, Nagy-Kőrös és Székesfehérvár, szóval a legtörszöksebb magyar vidék kiküldöttjei is egyhangulag és nagy lelkesedéssel karolták föl a képviselőházhoz intézendő intő szózat eszméjét. Gyáros és kisiparos, kalmár és bankár, a fővárosi világcégek vezérébirei és a vidéki kis mesteremberek küldöttjei egyaránt a politikai érettség magas színvonaláról és arról tettek e határozatukkal tanúságot, hogy ez ország produktív foglalkozásu lakosságát még nem vakította el a pártszenvetély s a mesterségesen szított terrorizmus annyira, hogy ne lássa tisztán az ellenzék meddő küzdelmének kárhözozatos és nemzetünket létében sorvasztó voltát.

Ez az éppen nem politikai tendenciából fakadt állásfoglalás azért nem szükölködik politikai jelentőség nélkül. E határozat politikai jelentősége épp abban van, hogy politikailag nem szokott, komoly szaktestülettől ered, amely a főváros és két vármegye gazdasági fölfogását, tehát 80.000 kereskedő és iparos véleményét tükrözteti vissza. Továbbá abban, hogy nem a kormányhoz intézték, amelyről hálisan ismerik el, hogy a tőle várható törvényelőkészítés munkájával nem keleşkedett, hanem intézték azt a képviselőházhoz, fölkérvén azt arra, hogy a kormány összes előterjesztéseinek sürgős letárgyalása útján találjon módot a nagyjelentőségű gazdasági kérdések mielőbbi megoldására.

Ez a szózat nyilván az ellenzéknek szól. Az ellenzéknek, amely, úgy látszik, még mindig nincsen tisztában avval, hogy milyen súlyos, sőt elviselhetetlen felelősséget vesz

TÁRCA

Nászajándék.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Goda Géza.

(Esti hat óra van. A Kerepesi-uton százával sétál a nép az alig hasadó akácfa alatt. Az asszonyok és lányok esinos fehér ruháikban lépegetnek. Majdnem mindegyik után egy férfi siet s hol jobbról, hol balról iparkodik közelükbe férközni. A Nemzeti Színház felől viola színben ég az esthajnal s hosszú fénypásztával önti végig a kövezetet. A villamos kocsi egyre csilingelnek s keserves jajdulással gurulnak tovább, mintha fájna nekik, hogy olyan sokan ülnek föl rájuk. Egy kirakat előtt két kartonbluzos, szalmakalapos leány áll. Mindkettőnek szürke órnakeztyű fed a kezét, melyben fekete napernyőt tartanak. Simára fésült, szőke hajukat kis piros szalag tartja rendben. Látszik rajtuk, hogy valamelyik belvárosi műhelyből jöttek s hazafelé igyekvő munkásleányok. A negyvenkrajcáros napi munkabér áldozatai mindketten. Hátuk meggörbült egy kissé s lapockacsontjuk szinte kilyukasztja olesó perkaill-bluzukat. A kirakatban, mely előtt már percek óta állnak, olesó szövet és gyári csipke-drapériák közt hálószoba-butor van kiállítva. Az eltérben két ág van, ó-német cifrasággal és zöld selyemtakaróval. Az ágyak fölött nagy betűkkel ez a felírás látható: A legszebb nászajándék!)

Az egyik leány: Nagyon szép!

A másik: Finom!

(Egy pillanatig elmerülnek a butorok nézésébe, aztán az egyik meglóki a másikat és mosolyog.)

Az egyik: Nászajándék.

A másik: Két ág. Egy más mellett.

Az egyik: Szemtelen.

A másik: Miért?

Az egyik: Mert nevetés. Mi nevetnivaló van azon, hogy két ilyen szép ág egymás mellett van? Minden hálószobában egymás mellett vannak az ágyak.

A másik: Mintha olyan sok hálószobában lett volna már! Majd nálad is egymás mellett lesznek.

Az egyik (vigyorogva): Lesznek hát. Szeretnék ilyen két ágat. (Kihuzza magát.) Nagyszerű lehet...

A másik (vigyorog): Juj Tini! Nagyon szemtelen vagy.

(Hallgatnak s egymásra néznek. Miután mindketten elárulták gondolataikat, most már szabadabban beszélnek.)

Tini: Nem is lehet bolondság, ha az embernek ilyen hálószobája van. Ha férjhez megyek, nem nyugszom, amíg az uram nem rendezi be így. Sokszor beszélünk Ferivel róla.

Róza: Ilyeneket beszéltek?

Tini: Hogyne. Az ember csak beszélhet a vőlegényével! Nincs abban semmi rossz. Mindent megbeszélünk már előre és ha egy kissé jobban megy a dolga, el is vesz.

Róza: Majd ha jobban megy. De mikor megy jobban? Az én vőlegényem is mindig azt mondta. (Izgatottan.) Két éven át mondta. Igért mindent, de sohasem ment jobban a dolga, mert nem akarta. Ismerem már őket. Csupa hazug fráter. Csalo.

Tini: Feri nem!

Róza (lehajol): Az a csipke nem igazi.

Tini (közelhajol az ablakhoz): Az? De kérlek... Dehogy nem igazi. Fogadjunk, hogy igazi.

Róza: Látszik, hogy nem értesz hozzá.

Tini: Kell is ahhoz olyan nagy értés. Finom csipke. Bár volna belőle egy olyan hosszú darab, mint innen a keleti pályaudvarig.

Róza (nevetve): Minek?

Tini (elérkezve): Minek? Istenem. Csak! Az egész szobámat kitapétáznám vele, abból csináltatnék ágyszőnyeget, betéget. Nagyon szép volna. Az egész stafingomat az egyféle csipkével diszittetném.

Róza: Csipkeágyban aludnátok! (Kacag.)

Tini: Mit nevetesz? Alhatunk mi még csipkeágyban is. Senkinek sincs az orrára írva, hogy milyen ágyban kel föl.

Róza: Nincs. Én is azt hittem, hogy egyszer csak csipkeágyban kelek föl. Azt mondják, hogy a lószőrmatrac a legjobb. Hogy nagyon egészséges.

Tini: Igen is hallottam. De nagyon drága.

Róza: Oh, dehogyan. Nektek semmim sem drága.

(Szünet. Mindketten elmerülnek a butorok nézésébe.)

Tini (jassan): Nem tudom, hogy miért vagy ilyen.

Róza (indulatosan): Milyen vagyok? Azért, mert te csipkeágyban akarsz aludni, azért már meg vagy sérve. Tehetek én róla, hogy ez a két ág van legalább is négy száz forint?

Tini: Négy száz? (fütyöntve) Az sok.

Róza: Sok? A te vőlegényednek sok? Az enyémmel semmim volt sok. Mindent megígért. Mindent. A csillagokat is meg akarta venni az égről, hát csak meg tudott volna venni két ilyen rongyos ágat. (A kirakat fölött kigyulladnak a lámpások.) Mi volt ó neki két ilyen ág? Négy száz forint? Ugy beszélt, mintha én értem az egész világot odaadtam volna.

Tini (óvatosan nézi barátját, aki sápadt és vézna): Nem hiszem, hogy engem is elhagy. Nem hiszem... Látod, most még sokkal szebb a

magára, amikor obstrukciójával mesterségesen veszi elejét annak, hogy az elapadó s már-már kiszáradt gazdasági erőforrások fölfrissíthetessenek.

A kamara ébresztő szava el fog hatni az országban székelő vidéki kamarákhoz is s azokat is ily impozáns megnyilatkozásra fogja indítani. A vármegyék, a törvényhatóságok és a munkások állásfoglalása után őszinte örömmel üdvözöljük a budapesti kereskedelmi és iparkamarát s annak kiváló vezéréit: Lánzy Leót és Hatvany-Deutsch Sándort azok sorában, akik az országgyűlés lelkiismeretét ismét a közhasznú dologtevésre serkentik.

Az obstrukció.

Budapest, május 19.

Ma Várady Károly és Okolicsányi László osztottak meg az ülésen.

Erdekesebb följegyezni való alig van a két hosszú beszédről. Legfőkébb egy elfojtott pikantéria érdemel említést. Várady ugyanis szóba akarta hozni az udvari bálon történt incidenst, de az elnöklő Apponyi Albert nem engedte meg, hogy erre a témára is kiterjeszkedjen. Várady, ha nem is mindjárt, de meghajolt az elnök tilalma előtt, Ugron Gábor azonban már ekkor indulatosan szólt közbe:

— Tessék nyilatkozni az audienciáról. Az országunk jussa van tudni, hogy kik az intrikusok! S azt mondják, hogy ebben az értelemben interpellálni is fog a holnapi ülésben Ugron Gábor. De ez már a holnapi ülésre tartozik, ma igazán semmi sem történt...

A képviselőház ülése május 19-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, miniszterelnök, Lukács László, gróf Széchenyi Gyula, Cseh Ervin.

(A Ház részvéte.)

Elnök: Ismét grvászos esetet kell bejelentem. Tegnap az ülés folyamán nyert értesítés szerint Lázár Árpád, Hunyadvármegyei dobrai kerületének képviselője a képviselőháznak jelenleg is jegyzője, folyó évi május hó 17-ikén éjjel meghalt. A baidognai a képviselőháznak tagja volt 1887 óta szakadatlanul. Több ízben volt a képviselőháznak jegyzője és pedig az 1892—96-iki országgyűlés első ülészakában, az 1896—1901-iki országgyűlés első 4-ik és 5-ik ülészakában, valamint a jelenlegi országgyűlésnek elejétől kezdve. Habár a Ház vitáiban feltűnő szerepet nem vitt,

butor, mikor ki van világítva. Este nagyon szép. Nagyszerű.

Róza: Este. (Vigyorog.) Különösen este? Nagyszerű, hogy te milyen szemtelen vagy!

Tini (komolyan): Látd, milyen vagy! Most Isten bizony nem is gondoltam semmire. Igazán nem. De te mindig ilyeneket gondolsz.

Róza: Jól van. De te nem értesz engemet. Lehetetlen, hogy megérted, amit mondok. Te még nagyon fiatal vagy ehhez.

Tini (csodálkozva): Mit? Mihez? Kell is ehhez olyan sokat érteni!

Róza (szomorúan): Kell bizony. Ez a legnehezebb kérdés a világon. (Izgatottan.) Hidd el, hogy ez a legnehezebb. Itt csak kiállítanak két ágyat, csipkével, selyemtakaróval, de nem is gondolnak rá, hogy mi minden történik addig, amíg...

Tini: Meddig?

Róza (a karjába kapaszkodik s elhúzza a kirakattól) Meddig? Meddig? Addig. Tudja Isten, hogy mit akartam mondani.

Tini: Nem értelek.

Róza: Nem is kell.

Tini: De, de. Most mondd meg, hogy mit akartál mondani.

Róza: Menjünk!

Tini: Ne nézzük tovább az ágyakat? Nézzük még egy kissé. Nagyon szépek.

Róza: Ne. Menjünk.

(Lassan, szinte lájaldalmasan bucsuzik el Tini a kirakattól, aztán karongolja barátját s elindulnak. Egy darabig szólólanul mennek egymás mellett, míg végre Tini közel hajol Rózához):

Tini: Mondd meg, hogy mit akartál mondani. Mi történetik addig? Nagyon kíváncsi vagyok rá.

Róza (nevetve): Semmi.

Tini: De kérlek.

Róza: Semmi, semmi! Igazán nem akartam mondani semmit.

mégis munkás és buzgó tagja volt a Háznak, akit kiváló jellemzőségeiről és szeretőméltyóságáról fogya a Háznak összes tagjai fiszteitükkel és rokonszenveikkel ajándékoztak meg. Jelenem, hogy az elhunyt ravatára, minthogy a Háznak jegyzője volt, a képviselőház nevében a szokásos koszorú elhelyezését rendelt el. Kérem, hogy ez intézkedést, valamint azt is, hogy a temetésen lehetőleg több képviselő, de mindenesetre egy képviselő által magamat képviseltem, tudomásot venni és helyeselni méltóztatassok, valamint kérem azt is, hogy Lázár Árpád elhunytja lelett a Ház részvéteinek jegyzőkönyvben adjon kifejezést (Altalános helyeslés.) Egyverszind kérem, méltóztatassok az elnökséget megbizni hogy Hunyadvármegyei dobrai kerületében új választás elrendelése iránt intézkedjék; annak idején kérni fogom a Háznak elnökségét a Lázár Árpád halála által megüresedett jegyzői állás betöltésére nézve is.

(A kvóta-bizottság.)

Várady Károly: Mielőtt annak bővebb eseteleése térnék át, miért nem fogadom el a miniszterelnök ur javaslatát, kénytelen vagyok egy pár ugynevezett politikai függő vagy előtérbe nyomult kérdésre kiérteni és e tekintetben véleményemet elmondani. (Halljuk! Halljuk!) a szélsőbaloldalon. Az első az az eset, amely a mult hét folyamán a király ó felségének estővén történt, amely nagy hullámokat vert fel ugy itt a Házban, valamint kiűn a közvéleményben is mely különféle megítéléseknek tárgyát képezte és melyről tudajdonképpen ma sem tuduk, én legalább nem tudok, hogy ez az eset miként intézték el. Előre kell bocsátanom, hogy én ezt a dolgot nem fogtam fel olyan tragikusnak, mint igen sokan, mert én a nemzetet sokkal magasabban állónak tudom és tekintem, mint a koronás fejedelemet, hiszen a fejedelem, illetőleg elődei választás útján jutottak Magyarország trónjára, minden felségjogot, minden anyagi javat a magyar nemzetől kaplak és így magat a nemzetet és annak kimagasló első képviselőjét, a Ház elnökét. Olyannak tartom, aki éppen a maga magas állásánál fogva senki által és a fejedelem által sem egykönnyen sérthető meg. De hát e tekintetben lehetnek különféle teigóságok és vélemények. Itt most nem az a kérdés, hogyan és miként gondolkozik valaki a dologról, hanem szerintem az, hogy a Ház végre megtudja, hogy ez az eset miként intézték el. Szükséges annál is inkább, mert a lapok közlése szerint két verzió teror fenn. Az egyik az, hogy ó felsége a Ház t. elnökét kihallgatáson jogadván...

Elnök (csenget): Figyelmeztetem a t. képviselő urat, hogy ez a tárgy a most napirenden levő tárggyal semmittele összefüggésben nincsen. (Élénk helyeslés a jobboldalon és felkiáltások jobbról: Ez nem tartozik a kvétához!) Kijelentem, hogy ebben a keretben ezt a fejtegetést nem engedhetem meg.

Várady Károly: Mély tisztelettel hajlok meg az elnöki figyelmeztetés előtt. (Felkiáltások a jobboldalon: Ez nem tartozik a kvétához!) De igenis, oda tartozik (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Elnök: Én azt hiszem, hogy ebben az ügyben talán különösen elvárhatom a t. képviselő irtól, hogy figyelmeztetésemet további ellenmegjegyzés nélkül vegye tudomásul. (Helyeslés jobbról.) Talán nem szükséges világosabban szólnom. (Élénk helyeslés jobbról.)

Várady Károly: Ismétlem, hogy tisztelettel hajlok meg az elnöki figyelmeztetés és intézkedés előtt, de egyuttal tisztelettel megjegyzem, hogy bármiként zajong is a t. ülés, az én őszinte meggyőződéseim szerint ez hozzátartozik a tárgyhöz. (Ellentmondások

Tini: De igen. Ha nem mondogd meg, meg-haragszom.

Róza: Hát haragudjál! Azt hiszed, hogy majd mindent kitalalok neked. (Haragosan.) Tanulj te is a magad kárán, tudod. Azt hiszed, hogy csak ugy van az, hogy az ember szerelmes lesz valakibe, aztán hű marad hozzá és nagyon szereti? Ugy szereti, hogy majd meghal utána. Azt gondolod, hogy elég, ha az ember meglát két szép ágyat, csipkével és selyemtakaróval s akkor már készen van minden?

Tini: Azért nem kellene haragudnod.

Róza (szeliden): Nem rád. Rád nem haragszom. Te nagyon gyerekes vagy. Semmit sem tudsz még.

Tini: Hát mit kell tudnom?

Róza (szomorúan): Semmit. Éppen ez az, hogy semmit sem kellene tudnod. Amig az ember nem tud semmit, addig minden ágyban jól alszik. Addig minden ágy csipke-ágy, mindegyik ruganyos selyemágy.

Tini: Miket beszélsz?

(Lassan, összebujja mannek tovább az uton. Egyre közelebb érnek a kivilágított pályaudvarhoz, miközben sok férfival találkoznak. Valamennyi megnézi őket, sokan közelhajolnak hozzájuk.)

Tini: Miket beszélsz? Nem értelek. Mondd meg, magyarul meg.

Róza (hirtelen megszorítja barátjának karját): Juszt sem. Azért sem. Nem magyarul meg.

Tini (hirtelen megértve mindent): Oh, de szemtelen vagy!

Róza (kacagva): Értesz most már?

Tini (kíváncsian): Igazán? (Haragosan): Gazember volt. (Karjába ölti a kezét Rózának s szánakozó hangon mondja): Mescid el. Elkísérek hazáig.

a jobboldalon. Helyeslés a szélsőbaloldalon.) De nem kívánok erről beszélni, azonban a t. ülésről több szóvalai által magamat megzavartatni nem engedem.

Elnök: A Ház egyik oldalának sinosen joga ahhoz, hogy a Ház másik oldalán felszólló képviselőt bármint fejtegetésben gátoljon; ehhez csakis az elnöknek van joga. (Halljuk! Halljuk! Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Kubik Béla: Széll Kálmán adta meg a jelt, hogy zajongjanak!

Elnök (Csenget): Csendet kérek, t. képviselő urak!

Vrázi József: Amott meg Kubik Béla a kar-mester! (Helyeslés a jobboldalon.)

Kubik Béla: Nem tagadom!

Elnök: Hanc veniam non damus, nec petimus—que vicissim. (Halljuk! Halljuk!)

Várady Károly: A t. Ház látni méltóztatik azt, hogy én nem erőszakoskodom. (Felkiáltások a jobboldalon: Nem! Derültség jobbról.) Megtehetném, hogy leülök és nem beszélek tovább, ambar más véleményben vagyok, mint akár önök, akár a t. elnök ur. Én azonban meghajlom az elnöki figyelmeztetés előtt és csak azzal végzem a témát, hogy kérem a t. elnök urat, hogy tájékozotasson bennünket az iránt, mi történt, hogy ebben az ügyben tisztán lássunk.

Ugron Gábor: Igaza van! (Ellentmondások a jobboldalon.) A királyival nem lehet trafikálni a parlament tudta nélkül! (Mozgás a jobboldalon. Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Micsoda beszéd ez? Ki trafikál?

Ugron Gábor: Az intrikákat és az intrikusokat ismernie kell az országnak! (Zaj és mozgás jobbról. Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Nem szeretik a tiszta vizet a pohárban!

Várady Károly: Mindenesetre kíváncsiak lettünk volna hallani, hogy ki idézte elő ezt az incidenst. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezután a horvát zavargásokat teszi szóvá, majd a kvóta-bizottság megválasztására teszi meg észrevételeit. Végül kijelenti, hogy a jelentést nem teszi magáévá. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök fellüggesztette az ülést.

Szűnet után (az elnöki széket Daniel Gábor fog-lalta el.)

Okolicsányi László: Hosszasan beszél a kiegészítő, melyet szerinte 67 óta nem fejlesztettek az alkotmány szelleme szerint. Fenntartása tálan monarchikus érdeke volna, de erre nem hivatkozunk, csupán dinasztikus érdeke, melynek hatása legjobban mutatkozik az osztrák delozált állapotokon. Vannak akik a dinasztit el akarják jegeníteni a magyar nemzettől. Nem tudja, ki teszi ezt, de aki ezt teszi, az gonosz ember. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nem járul hozzá a kvótábizottság megválasztásához. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök holnapra halasztotta a vitát s az ülést két órakor bezárta.

BELFÖLD

Uj pénzügyi államtitkár. A hivatalos lap már legközelebb hozni fogja Popovics Sándor miniszteri tanácsosnak pénzügyminiszteri államtitkárká való kinevezését. Az uj államtitkár fiatal ember, de már Wekerle pénzügyminiszterés idejében is ugy emlegették, mint akire még nagy jövő vár a parlamentben s a pénzügyi adminisztrációban. Legutóbb a kiegyezési tárgyalások rendjén volt fontos szerepe s akkor királyi kitüntetésben is részesült. Nagy pénzügyi és közigazdasági tekintélyt a legszélesebb körökben elismerik s igazán csak rajta mult, hogy már korábban nem lett államtitkár. Igaz, hogy ma is csak negyvenkét esztendő megé. Államtitkárká való kinevezése mindenfelé őszinte meglepéssel fog találkozni. Elődjé, Toepke Alfred államtitkár az osztrák-magyar bank kormányzója lesz.

„Személyes ügy”. Zsoldos László a Magyar Szó című újságban keményen megtámadta Bartha Miklóst, aki sajtópórt indított támadója ellen. A bíróság esküdték közbenjötté nélkül tárgyalta le a pórt s helyt adván a bizonyításnak, széleskörű vizsgálat után elmarasztalta Zsoldos Lászlót. A királyi tábla megsemmisítette az ítéletet s uj tárgyalást rendelt el, esküdtészek elé utasítván a pórt, amint azt az első tárgyalás kezdetén Bartha jogi képviselője maga is követelte. Ma aztán Bartha Miklós Személyes ügy címmel hosszú cikkben mondja el a vizsgálat módját és tartalmát, azt fejtegeti, hogy ellene politikai üldözés folyt, ugy találja, hogy egész Kalváriát kellett megjárnia. S midőn konstatálja, hogy a Kálváriának beillő vizsgálat eredményeként a bíróság elmarasztalta támadóját, a tábla azonban mégis megsemmisítette az eljárást — Bartha Miklós cikke végén a következőket jelenti ki:

Tehát kezdjük elől! Hurcoljanak meg ismét! Hallgassak végig ilyen kérdéseket: Kapható-e a penám pénzért mindenre? Dobtak-e ki engem az ajtón? Vesztogottak-e meg a kormányok? Bocsájottam-e meggyőződésemet áruba?

Köszönöm, de nem kérek többet belőle. Ezentúl szabadon gázolhatnak keresztül-kasul az én becsületemen, mert a bíróságnál többé nem keresek oltalmat.

Négy új interpelláció. A képviselőház mai ülésén négy új interpellációt jegyeztek be az interpellációs-könyvből, és pedig

1. *Ugron Gábor* a királynak adott tanácsok és a király tanácsosai ügyében;
2. *Holló Lajos* a koronának a mostani vitában való magatartása ügyében;
3. *Rátkay László* Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítása ügyében és
4. *Zboray Miklós* a kisiparosok szövetsége ügyében.

Beszámoló. *Ugron János* országgyűlési képviselő, a székelyudvarhelyi (vidéki) választókerület képviselője, folyó hó 17-én tartotta meg Bögözyben, nagyterjedelmű választókerülete Székely-Udvarhelyen aluli vidékének központján beszámoló-beszédét. A tágas udvartér, hol a közisztületben álló képviselő beszámoló, szorongásig megtelt a 10 község egybesereglett választóival. Feszült figyelemmel hallgatták a csaknem 3 óráig tartó beszédet, melyben *Ugron* részletesen ösmeretelte a katonai javaslatokat s a jelenlegi politikai helyzetet. Összinté, világos beszéde teljesen megnyugtatta választóit, kik képviselőjük eddigi magatartását helyeselve, további bizalmuknak lelkesedéssel adtak egyhangú kifejezést. Mint lapunkat értesítik, *Ugron János* képviselő választókerülete más vidékein is pedig három helyen legközelebb szintén beszámol.

A katonai határvédelőről. A hivatalos lap jelenti, hogy a király a horvát bánnak a magyar minisztérium által előterjesztett javaslatára dr. *Spevec Jován* titkos tanácsost, a horvát-szlavon hétszemélyes tábla elnökét az 1881. évben Horvát- és Szlavonországgal egyesített katonai határvédelők beruházási bizottságának elnökévé nevezte ki.

Zárószámadások. A képviselőház zárószámadás-vizsgáló-bizottsága ma délután 3 órakor *Schmidt József* elnökelettel ülést tartott, amelyen jelen volt *Rakorszky István* főszámvizsgáló elnök és *Szukoványi* számszaki tanácsos, a kereskedelmi kormány részéről pedig gróf *Wickenburg* Márk államtitkár. Ezuttal a kereskedelmi tárca zárószámadását tárgyalták, amelyet *Horvátszky Lajos* előadó referálás után a bizottság rövid vita után tudomásul vett.

Vidéki küldöttség a Házban. Ma a tatatóvárosiak hozták föl a katonai javaslatok elleni kérvényüket a képviselőházhoz. A kérvényt gróf *Apponyi Albert*, a Ház elnöke vette át.

A horvát zavargásokról.

Budapest, május 19.

Régóta szól a panasz *Strossmayer* urról meg az obzoristákról. Régóta intrikálnak ellenünk horvát testvéreink, akik az ellenzék másik árnyalatával, *Starcevic*s—*Frank*ekkel tartanak. A sok panaszt, ami ellenünk szól, a horvátok világáig kürtölik és ami méltatlanságot ellenünk elkövetnek, arról mi mélységesen hallgatunk. Gróf *Khuen-Héderváry* közel husz esztendő óta képviseli a magyar államnezmet Horvátországban és ugyanannyi idő óta áll ő ott őrt a magyar érdekeken. Sokszor megkritizálták intézkedéseit és nem egyszer kísérte őket a sanda gyanu. Sokszor esett kemény bírálat innen is, onnan is, de a bán nem tért le arról az utról, amelyet maga elé szabott és amelyet ő az igazság útjának tart.

A zavargások hallatára magam is lesiettem Zágrába. Elsősorban azt akartam megtudni, mi volt a közvetlen oka a zavargásoknak. Felkerestem több igen mérsékelt horvát politikust s kérdéseimre adott válaszukat az alábbiakban foglalom össze:

„Az ok az a magyar felírás, melyet a magyar államvasutak üzletvezetősége ujonnan épült palotájának homlokzatára alkalmaztak. Ki itt a hibás? Sokak szerint hibás a magyar államvasutak üzletvezetője, mert az üzletvezető urnak kötelessége lett volna figyelmeztetni felettes hatóságát, hogy a magyar nyelvű felírás mellé horvát felírást is alkalmazzon. Hibás továbbá a zágrábi polgármester, mert a tervek a magyar felírással együtt elég sokáig hoverték ott nála a városházán és ha ő óvatot emel e miatt, bizonyára figyelembe veszik kérését és a magyar kereskedelmiügyi miniszter a jog és méltányosság alapján intézi el ezt az ügyet. Mert habár az államvasutak nem állami intézmény, csak állami üzem, mely holnap esetleg magánkébe is kerülhet, mégis méltányosságból respektálták volna a horvátok nemzeti érzékenységét. Hiszen az államvasutak indulóházain a magyar elnevezés mellé

ki van írva a horvát is és bizonyosra vehető, hogy ez alkalommal sem volt bántó szándék a magyar kormány részéről.”

Pedig ebből fegyvert kovácsoknak a horvátok és világáig kürtölik, hogy erőszakos magyarosítás folyik és halomszámra történnek jogtalanságok a horvát autonómia ellen. Hát ez egyszerűen nem igaz. Végigjártam most Zágrábnak minden utcáját és nem találtam sehol másnyelvű feliratot sem az utcasarkon, sem a cégtáblákon, mint horvátot. Hát azt már csak nem hiszi el senki, hogy ha a magyar kormány erőszakkal akarna magyarosítani, még annyit sem tudna kieszközölni, hogy annak az erőszakos magyarosításnak valamelyes látható nyoma se legyen.

Hát a magyar zászló? Erre a kérdésre is van felelet. Értsük meg egymást végre-valahára és tisztázzunk minden olyan kérdést, amely félreértésekre adhat alkalmat.

1887-ben a kiegyezési tárgyalások alkalmával maga a bizottság ajánlotta fel, hogy ünnepélyes alkalomkor a köz- és állami épületeken a magyar és horvát zászlók együttesen kitűzendők. A bán a kiegyezési bizottságnak ezt az ajánlatát elfogadta és 1887 óta minden ünnepélyes alkalomkor a köz- és állami épületeken együtt tűzik ki a magyar és a horvát zászlót.

Felkerestem dr. *Frankot*, a volt Starcevic-párt lelkét, a horvát jogpárt vezérét. Ő azt hiszi, hogy a zavargások annak a rendezetlen viszonyoknak a következményei, amely Magyarország és Horvátország között már hosszú idő óta fennáll. Meg kell csinálni a kiegyezést és nem kell erőszakolni a magyarosítást, mint például a közösek mind magyar elnevezést kaptak és a hadügyi kormányzásban is a magyar elnevezések jutottak érvényre, valamint hogy a posta- és távírókönyvekben is csak magyar néven vannak a horvát közöseknek feltüntetve.

Megmondtam *Frank* urnak, hogy állítás nem áll, mert magam láttam az állomásokon a magyar kitél mellett a horvát elnevezést. Figyelmeztettem rá, hogy *Szell Kálmán* legutóbb a horvát utlevelek dolgában is állta, hogy csak horvát és francia nyelven fogják őket kiállítani. Hát mit panaszkodik akkor erőszakos magyarosításról? *Frank* érdemül tudja *Szell Kálmán*nak ebben az ügyben tanúsított viselkedését és reményli, hogy majd ha Magyarországon rend lesz, *Szell* Horvátországban is hozzá fog látni, hogy a fennálló félreértéseket megszüntesse és végre meg is fogja csinálni a horvát kiegyezést is.

Mikó Zágrába érkeztem, a horvát bán Budapesten volt, hol fontosabb dolgainak elvégzésével még arra is jutott ideje, hogy az udvari bálon részt vegyen. Mert a bánnak mindenre jut ideje. Ezért áll utjában mindenkinek. Horvátországban mind a két ellenzéknek az a legfőbb vágya, hogy gróf *Khuen-Héderváryt* megbuktassa. Husz év óta képviseli ott a magyar államnezmet, melynek nincsen hibebb és becsületesebb őrzője nálánál. Husz esztendő óta megismert ő mindenkit; kiismerte a horvátok kised intrikáit és erősen figyeli kártyavetésüket. Nem játszik velük, hanem figyelő szemmel kíséri, hogyan keverik a kártyát. Figyel arra, hogy meglepetés ne érje. Tudta most is, mi van készülöben. A zavargások előkészítéséről informálva volt és tudott azokról a röpiratokról is, amelyekkel a szegény félrevezetett népet lájtják. Tudja, hogy erősen dolgoznak pénzelemre és tudja azt is, hogy a lájtó röpiratokat nem Baselben nyomatták, mint ahogy a röpiraton van feltüntetve, hanem sokkal közelebb helyen, t. i. *Laibachban*. Hát ki csodálkozik rajta, hogy mindezekért a horvátok nem szerették *Khuen-Héderváryt*? Es minden készülö zendülésről híven és becsületesen informálta *Szell Kálmánt* és *Láng Lajost* is. Tehát a magyar kormány is tudott arról, hogy mi készül Horvátországban. Tudott pedig mindenről a horvát bán információi révén. Meg is történt minden, hogy a zendülés nagyobb mérvet ne öltsön. Katonaszág volt kirendelve a veszélyeztetett helyekre és nagyobb baj csak egykét állomáson esett. Persze ezekért a horvát ellenzék a bánt támadja. Figyel böles intézkedésért a bánt méltán megilletné, hogy Magyarorszáig is elismerje hazafias működését. Csakugyan van abban valami elszomorító, mikor a magyar ellenzék a horvát ellenzékkel egyetemben támadja

Khuen-Héderváryt. Es támadja olyan vádakkal, amelyekre jelleménél fogva is képtelen; azzal, hogy intrikál. Hát ki ellen intrikál? Csak nem *Szell Kálmán* ellen? Hiszen e két államférfi régi barátság fűzi egymáshoz. És csak nem hiheti el józan ember, hogy gróf *Khuen-Héderváry* megmaradna a helyén, ha a magyar kormány ellen akarna áskálódni.

Mikó a bán visszaérkezett székvárosába, tüntetőleg nyitott fogaton hajtatott a báni palotába. Megérkezése után felkerestem és beszélgettünk a zavargásokról, melyeknek Zágrában immár egy hét óta semmi nyoma. Megemlítette, hogy az utóbbi napokban felkereste ebben az ügyben *Láng Lajos* kereskedelemügyi minisztert és elmondotta neki azokat a keserű tapasztalatokat, melyeket a M. A. V. tisztviselői részéről tett. *Láng Lajos* a bán figyelmeztetését mellányolva, már is intézkedéseket tett a jövőre néve és olyan tervezetet dolgoztat ki, amely ezenül minden félreértést kizár Horvátország autonóm jogaival szemben.

A bánnak erős meggyőződése, hogy ezeket a zavargásokat a magyarországi állapotok szülik. Az ellenzék viselkedésén okulva, a horvát tulzók is a kisebbség akaratát akarják érvényre juttatni Magyarországgal szemben. Mert hiszen az összes gravámenek, amelyek miatt most a zavargások történtek, nem egyebek apró túszurásoknál, amelyeket könnyű szerrel lehet reparálni. Mert *Szell Kálmán* kormányzatát a jog, törvény és igazság jegyében kezdte meg és azt becsületesen be is tartja. Hát amihez joguk van a horvátoknak, az meg is lesz, de abból egy szemernyit sem engedünk, ami bennünket megillet.

Ezeket mondotta a horvát bán és biztosított arról is, hogy a horvátok már kezdik belátni, hogy külön horvát politikára, kilátásuk nincs, és be fogják látni, hogy minden intrika a bánnal szemben eredménytelen. Mert a bán nem ragaszkodik a helyéhez, de amíg ő ott van, nem lehet kilátás sem a horvát külön politikára, sem pedig az osztrák párt megteremtésére. Nyugodt lelkiismerettel hivatkozhatik mindenkor arra, hogy az ő ressimje alatt a horvát adminisztráció tisztességes és nemzeti volt. Ez az ő legnagyobb büszkesége.

A magyar kormány bizonyára mindezekről alaposan van tájékozva. Magam is meggyőződtem azokról a tulzásokról, amelyekkel némely lapok hasábjait megtöltik. Zágrában nem bántják a magyart. Ez hazugság. Voltam a horvát nemzeti kaszinóban. Ott találtam a magyar urakat és látam őket tarokkozni a horvátokkal. Az olvasószobában pedig halomra az újságokat és nem hiányzott egy magyar lap sem, amely Budapesten jelenik meg.

Egy kis méltányosság és egy kis barátságos közeledés és minden rendben lesz.

Boros Samu.

A mai nap híret.

Zágrából táviratozzák: Tegnap este 9 óra után egy paraszt az államvasutak üzletvezetősége új palotájának állványaira lemászott és eldávoltotta az ott lévő magyar felirat betűit. Miután leszállott, a csendőrség elfogta őt. Mindenekelőtt kényszerítették, hogy a betűket visszategye helyükre, azután fogságba vetették. *Gracianában*, ahol stárium van tegnap tüntető parasztek és csendőrök közt összeütközés történt, amelynek folyamán a csendőrök fegyverüket használni voltak kénytelenek és két parasztot megsebesítettek. Midőn a parasztek még mindig elszegültek, dsídásokat rekviráltak, mire helyreállt a nyugalom.

A bukkári eseményekről utólag érkezett jelentések annyiban nem felelnek meg a valóságnak, hogy a csoportosulás alkalmával nem 3000, hanem csak néhány száz ember volt együtt, különben a kérdéses téren ezer ember is alig férne el. A csendőrség komolyan óta *Cepulics* járásbíró a foglyok szabadonbocsátásáról és kijelentette, hogy abban a helyzetben van, hogy ke10 ostalomban részesítheti őt. A járásbíró ennek dacára erre a szabályellenes cselekedetre ragadtatta magát és ezért fűggesztették fel.

Eszékről jelentik: A bródi pályaudvari zavargás ügyében további öt embert letartóztattak, köztük *Cavcics* vendéglőt. Mind a huszonhárom letartóztatottat ma átadták a pozsegai államügyészségnek.

A múlt éjfel Bródban a *Sárge* háshoz címzett vendéglőben magyar dalokat éneklő közöshadseregbeli katonák és a jelenlévő horvátok közt veredés volt, mely alkalommal *Palcics* vendéglős megsebesült. A vizsgálót megindították. Bród város tanácsa hír-

detményt bocsátott ki, amely szerint a nyilvános helyiségeket már este kilenc órákor be kell zárni és minden csoportosulás éjjel és nappal szigorúan tiltatik.

Fiuméből táviratozzák: Bukkariba megérkezett Milankovics ogulini törvényeszkri elnök. A lakosság most már nyugodt és csendes. A Bukkarival szomszédos Draga községben a tömeg még mindig izgatott, tegnap a fő-téren elégették a bűn arcképet. Martinichszabban a lakosság tegnap az ottani vestezári intézet előtt tüntetett, de csakhamar szétszórták őket. Cirivnicában bepisskították a magyar feliratokat és betörték a postahivatal ablakait. Hasonló tüntetés volt Széclében, ahol a paplakot is bemooskolták, mert a lelkes nincs a tüntetők pártján. Skrijevóban is volt jelentéktelen tüntetés. Vukovics kerületi titkár a tüntetéseket rendező főkolompok kinyomozására odáérkezett. A tegnapielőtti zonggi tüntetés akkor tört ki, mikor a városi zenekar a „Lepa nasa domovina” kezdetű hazafias dalt kezdte játszani. A tüntetés csakhamar zavargássá ia üt és a tömeg belárv a várost lélepte a magyar feliratu táblákat és betörte az ablakokat a postahivatalnál, a magyar-horvát hajóstársaság ügynökségénél, a dohánygyárnál. Ezután Krajac László iparkamari elnök háza elé vonultak, bezúrták az ablakokat, bepisskolták a házat és szétszórták a kertkerítést. A rendőrség tehetetlen volt a tüntetőkkel szemben. Két rendőr megebesült. Oitacsából egy század katonaságot rendeltek Zengbe.

Az osztrák képviselőházban.

Pécs, május 19.

Az osztrák képviselőház ma ülést tartott, napirendjén a vasárnapi munkaszünetéről szóló törvényvel. De az ülésnek érdekességét Bianchini ragusa-vidéki képviselő sürgős indítványa adta meg, aki ezuttal is a horvát zavargásokat tette szóvá. Bianchini ur szemérmellen dühvel támadta a bánt és a magyarokat, s márszörrel mégis azt követelte, hogy Dalmáciát esatolják vissza Horvátországhoz. A miniszterelnök azonnal válaszolt, lojalisan megtagadva bármely nyilatkozatot a horvátországi zavargásokról, de lojalizozott az osztrák hatóságok ellen intézett támadásokkal, akiket Bianchini a magyarok „bűnrészeseinek” mondott.

(Bianchini támadásai)

Bianchini és társai sürgős indítványukban kifejtik, hogy a horvát bán erőszakoskodásai amelyek egy lojalis népet harcra kényszerítettek lábbal tiport jogainak védelmére, a birodalom déli részében, különösen Dalmáciában lakó szlovén lakosság lekeit is mélyen felizgalták.

A horvátországi szomorú események, ugymond igen fájdalmas visszhangot keltenek Ausztria szlovénjei és horvátjai között. A bán ezenkívül Ausztria területére is kiterjesztte önkényét. Rendőrügynökök jöttek Laibachba, hogy horvátokat nyomozzanak, akiket azzal gyanúsítanak, hogy állítólag iordadami felhívásokot nyomattak, amelyek ugyan nem irányulnak az állam biztossága, hanem csupán a bán zsarnoksága ellen. A bán tervei az osztrák bíróságoknál és közigazgatási hatóságoknál egészen különös támogatásra találnak amennyiben bírói előnyomozásokat fogantatásának a nélkül, hogy bármiféle terhelő bizonyítási anyag forogna fenn. Indítványozza, hogy hívsák fel a kormány, hogy tegyen nyomban intézkedéseket arra nézve, hogy a bán által Laibachba küldött ügynököket eltávolítsák és e személyek spicli-tevékenysége lehetetlenül téessék. A kormány továbbá közölje azokat az okokat, amelyek oly kevényt intézkedések megfélére indítottak, amilyen a laibachi szlovén nyomdák elleni bírói előnyomozat és tegye meg mielőbb a megfelelő intézkedéseket, hogy az Ausztria déli részének szlovén lakossága közt a horvátországi önkényuralom folytán uralkodó jogosult igazgatottság és elkedvetlenedés megszüntessék. Bianchini benyújtott indítványának sürgősségét először horvát nyelven okolja meg és aztán némétül folytatva, kijelenti, hogy a mostani események bizonyítják, hogy a horvát nép türelme kimerült és kétség, vajjon a nagy katonai kirendelés és a nyíltan vagy leplezetten életbeleptetett stárium lecsendesítő-e a nép izgatottságát. Emlekeztet a nagyszámú letartóztatásokra és azt mondja, hogy a letartóztatottak közt igen tekintélyes polgárok is vannak.

Susters: Nemsokára a bán egymaga lesz szabadlában! (Derültség.) Bianchini emlékeztet továbbá a diákok kizárására, számos hivatalnok fellüszgésére és nyugdíjazására, akik nem eléggé brutálisan léptek fel a nappal szemben, a konfiskációkra és a levélitők megsértéseire. A sebesültek száma ezernél többre rug. Tizenkilenc embert megölték. Közülük azonban egyetlen rendőrt vagy csendőrt sem, ami bizonyítéka annak, hogy a horvát nép továbbra is a törvény alapján akar megmaradni.

Epp úgy, amint Magyarország Ausztriával szemben megsérti a kiegyezési törvényeket, ugyanezt teszi Horvátországgal szemben is, a nélkül azonban, hogy az utóbbi abban a helyzetben volna, hogy a kiegyezési törvények becsületes és lojalis végrehajtását kikényszerítse. A magyarok a dualisztikus monarchiában tetszésük szerint cselekedhetnek és uralkodnak. A mostani horvátországi mozgalom csak következménye a törvények megsértésének és célja nem egyéb, mint Horvátország törvény által biztosított jogainak védelme a magyarok brutális és dühös sovinizmusa ellen. A szónok éles szavakkal kritizálja

a bán működését, akit a leghevesebben megtámad. Horvátországban az ellenzéki sajtót megköltözik, a választásokat befolyásolják, a gyűléseket eltűntik stb. Horvátország jóvédelmének legnagyobb része a magyar állam zsebébe tolyik és ezért követelik a horvátok a pénzügyi függetlenséget. A horvátországi rendezávarásokat nem ügynökök idézik elő, hanem a hatóságok provokálják. Nincsenek azok semmi összefüggésben a magyarországi parlamenti viszonyokkal és nem is nyerneik tápot Bécsből, amint a magyarok állítják. Csak természetes folyományai az ázsiai erőszak rendszerének, mely husz év óta uralkodik Horvát- és Szlavonországban. Gróf Khen Horvátország zsarnoka, a n.onárkia történelmének szegényfoltja. Amit korrupcióval el nem érhet, azt erőszakkal és vérell akarja kikényszeríteni. A magyaroknak saját érdekükben kényszeríteni kell a bánt, hogy visszalépjén. A bán nyilvánosan kompromittálva van, mert Potocnyák volt képviselő közönséges osalónak nevezte őt és ő nem merte Potocnyákok bepanaszolni. Most Potocnyák ismét fogságban van ama vád következtében hogy bizonyos plakátokat szerkesztett, amelyekben felhívják a népet, hogy Khuenet mondja ki a stáriumot. E plakátok miatt a bán az osztrák igazságszolgáltatást is szolgálataba tudta hajtani, amennyiben rendőrügynökök jöttek Laibachba, Gráoba és Trieszbe, hogy gyanus egyéneket nyomozzanak. Az ő kiváságára a laibachi szlovén nyomdák ellen is megindították a bírói elárat. A mi hatóságának beavatkozása a bán érdekében általános izgatottságot kellett. A szónok így végzi: Nem lehet közömbös előtűnk, vajjon a Lajtán tul rend uralkodók-e vagy anárkia, vajjon katonáinknak készen kell-e állanok arra hogy a hatóságilag jogosulatlanoknak elismert magyar felirásokat védelmezzék. Ezt az erkölcslelen szerepet a hadsereg nem játszhatja. Azt a vért, amelyet a horvátok a birodalomért és a dinasztiaért ontottak, úgy fizetik meg nekik, hogy a magyarok átal leigaztatják. (Tetszés.)

Az elnök a szónokot a bán ellen intézett támadásai miatt rendreutasítja. (Ellentmondás és láma a délszlávok és a cseh radikálisok padján.)

Koerber miniszterelnök: Tisztelt ház! A tárgyalás alatt álló sürgősségi indítvánnyal szemben teendő egészen rövid nyilatkozatomban is ragaszkodnom kell ahhoz az állásponthoz, hogy a kiegyezési és alkotmánytörvények értelmében a magyar korona országában történő események nem lehetnek e t. házban a tanácskozás tárgya.

Bianchini: István-korona, ez nem magyar korona! Ön nem ismeri a közjogi viszonyokat! (Zaj és közbeküldések.)

(Koerber válasza.)

Koerber miniszterelnök: Ennek következtében én, mint a kormány feje a legkevésbé vagyok abban a helyzetben, hogy az indítvány megokolására és az épp most ballott lejtetésekben említett eseményekről nyilatkozzam, eltekintve attól, hogy nem tudom vajjon ott egyeseket politikai cselekmények miatt agyonlöttek, megebesítettek, elfogtak, vagy felakasztottak-e. (Közbeküldések és zaj.) Amennyiben azonban az osztrák politikai hatóságok, bíróságok és államügyészségek ingerenciajéről és ezzel Bianchini és társai uraknak voltaképpeni indítványáról van szó, nagy örömmre abban a helyzetben vagyok, hogy az utóbbiakat teljesen tárgyalanoknak jelenthetem ki, mert az indítványok alapjául szolgáló letevések egyáltalában nem helyesek. Nem áll ugyanis, hogy a horvátországi események miatt az osztrák rendőrség részéről vagy valamely bíróság intézkedésére házkutatás vagy letartóztatás. sőt valamely terhelnek bírói kihallgatása is történt volna. Mindaz, ami a valóságban történt, abban állott, hogy a zágrábi államügyészség átiratára, mely közölte, hogy bizonyos, Horvátországban terjesztett lázító plakátok — kettőnek a címét tudom, az egyik: „Kitanítás és felhívás a lelkelésre”, a másik: „A stárium kimondása a bán ellen” — hogy, mondom, ily plakátok Laibachban nyomattak, tárgyalva lett az a kérdés, vajjon esetleg a nyomda és a terjesztők ellen nem volna-e megindítandó a büntetőeljárás a sajtótörvény 9. §-ába ütköző kibégás miatt. Mintgöy azonban e nyomtatványok Laibachban való előállításának ténye nem volt megállapítható, ez az eljárás is elesett. A laibachi államügyészség ugyan megintolást tárgyává tette amaz átirat alapján, hogy mily magartartást kell tanúsítani ama röpratok tartalmával szemben, ami csak kötelező volt. Az államügyészség eljárására szintén nem került a sor, mert Laibachban is áll az az elv, hogy senkit sem lehet felakasztani, akit meg nem fognak (Derültség.) és éppoly kevéssé lehet valakit üldözni, akiről semmi büntetendőt nem tudnak és aki különben sem kerül kézre. Bianchini és társai képviselő urak mindenesetre csak akkor loznak szemrehányást tehetni az illetékeséggel figyelmen kívül hagyását illetőleg, ha ezt a szemrehányást egy konkrét esettel támogatják. Tény, hogy egy biztonsági közeg Zágrábból Laibachba jött. Ez azonban természetesen nem jutott abba a helyzetbe, hogy valamely funkciót gyakorolhasson. Helyén nem valónak kell azonban kijelentem azt, hogy horvátországi hivatalos funkcionáriusok tevékenységét itt vizsgáti alá veszik, annál is inkább, miután nemsok, hogy ennek a

háznak nem felelősek, hanem itt meg sem jelenhetnek és ily kifakadásokat itt megfelelőleg vissza nem utasíthatnak. A gyakorolt kritika küllő formájára egy szót sem akarok vesztegetni. *Es isle dolga* és ebben csakugyan mély szakadék választ el engem az illető szónok urtól. Szeretném arra kérni Bianchini képviselő urat, hogy indítványának jobb alapot adjon, ha nem tudnám, hogy nemzeti érzelmeinek heve sokszor elragadja a viszonyokról, tényekről és hangulatokról tett előadásait. Egy példája ennek, eltekintve az említett ügyekről, azok az állításai is, amelyek a horvátországi eseményeknek Ausztriára gyakorolt végzetes befolyására és a lelkek izgatottságára vonatkoznak. Biztosíthatom a t. házat, hogy ezekről a jelenségekről mitsem tudok, már pedig valamit mindenesetre megtudnék erről. (Helyeslés.)

(A vita.)

Dick (ifjúség) kijelenti, hogy pártja Bianchini indítványa mellett fog szavazni. A kormány nem kezeli azon a módon az esetet, mint ahogy az a horvát nép jelentőségének megfelelően. A horvátok sok vért áldoztak a közös hazáért. (Choc és Baza közbeküldték: Nincs közös baza!) Nem akarunk mi Magyarországi jogainba avatkozni, de a szóbanforgó események krajnai területen történtek és ezért a kormánynak kötelessége a felelősséget viselni. Az ifjúségek rokonszenvenvel kísérik a horvátok küzdelmét jogaikért.

Zitnik azt mondja, hogy a szlávok nagy rokonszenvenvel viselnek a horvátok küzdelmei iránt. Ausztriának inkább azzal kellene törődnie, hogy a monarchiában helyreállítassék a rend és nyugalom, semmint hogy Macedóniában a rejtormok végrehajtásának. Az uralkodó bölcseségének és végtelen jószágának azonban remélhetőleg mielőbb sikerülni fog a horvátokat és déli testvéreit megnyugtatni.

Ferri az 1888. évi horvát eseményekkel foglalkozik, amelyek következtében Khuen a bán méltóságra meghívott, akinek szemere veti, hogy nem örökdi a magyar-horvát kiegyezés végrehajtása föltött és a szerbeket felingerelni törekszik a horvátok ellen. — Kittel indítványozza a vita berekesztését. — Choc cseh nyelven kezd beszélni, utána a vezérszónokok beszéltek.

Vukovics lovag vezérszónok (pro) reméli, hogy Ausztria nem fogja nyugodtan nézni, miképpen rendszabályozza meg Magyarországot a horvátokat. Horvátország rossz helyzete a mostani bán huszvéres rossz hazafikodásának a következménye. Nem léphetünk fel a külfölddel szemben a szükséges tekintéllyel, ha ily eseményeket itthon eltűnk. Az az aggodalom, hogy a mozgalom a boszniai és hercegovinai horvát lapokonkra is kiterjedhne, nem alapatlan. Ha Magyarországon nem tartózkodnak az osztrák viszonyok alapos megbeszélésétől, ugy Ausztriának is meg van az a joga. Nem szabad feledni, hogy Horvátország annak idején az osztatlan birodalomnak nagy szolgálatokat tett és vagyont és vért áldozott a császárért és a birodalomért.

Bianchini sajnálja, hogy a miniszterelnök ezt a nehéz kérdést úgy felültesen tárgyalta. Ismét csak diantantizmussal és irázisokkal találoznak a miniszterelnököt, aki elismerte, hogy osztrák bírák kéznek. Ha a miniszterelnök nekem szemere veti, hogy gondolkodásomban és érzéseimben nemzeti tüz lozog, arra én büszke vagyok, a miniszterelnök leekéztetése szemtelenség. Ez az érzés lozog a szlávokban a birodalom északi részében is. Végtelenül sajnálom, hogy a miniszterelnök verszényen (Derültség) s benne a hazafias érzés a fagypontra sülyedt. Az nem újság az én szememben, hogy a miniszterelnöknek nincs érzése a jogos érdekek iránt, új azonban az a tünet, hogy a miniszterelnök a közös monarchia tekintélyét a külföld előtt leszállítja. Kegyelmes ur, Horvátország mégis csak előbbre való Macedóniánál. Előbb tanulmányozza a kérdéseket, mielőtt válaszol s akkor nem lesz oly siralmas a teletele. Kéri az összes pártokat, hogy fogadják el sürgős indítványát és ne tőrjenek ázsiai brutális és bestialitást. (Élénk tetszés a délszlávoknál.)

Kaiser alelnök a szónokot a miniszterelnökkel szemben használt sértő kifejezései miatt rendreutasítja. (Viharos ellentmondás a délszlávok és a csehek padján.)

Bianchini indítványozza, hogy sürgős indítványa felett elkülvönítve szavazzanak. Az indítvány első pontja feletti szavazásnál a sürgősséget nem mondták ki. 101 képviselő a sürgősség mellett, 81 ellene szavazott. A második pontnál: a kormány felhívják, hogy közölje azokat az okokat, amelyek a laibachi szlovén nyomdák ellen bírói előnyomozat fogantatására vezettek, Kaiser alelnök enuncijája a sürgősség elvetését. (Nagy, hosszantartó zaj a szlávok és csehek padján. Több képviselő az asztalfedelekkel kezd dobolni. Mások az elnöki emelvényre sietnek és izgatottan magyaráznak valamit az elnöknek.) Az alelnök kijelenti, hogy a mostani szavazásnál nem konstallálta újból a számarányt, mert feltételezte, hogy a számarány ugyanaz maradt. (Viharos ellentmondás a délszlávok részéről.) Azután felkelek ugyan a lengyel klub tagjai is, de az előbbi számarány után nem tételezte fel, hogy ez által az indítvány megkapta a kétharmad többséget. (Ujjab zaj. Számos heves közbeküldés a cseh radikálisok részéről.)

Choc azt kiáltja: Egy elnöknek tisztességesen kell beszélnie. (Felkiáltások: Ki vele!)

Kaiser alelnök kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, hogy a szavazatarány konstallálassék. A másod-

ak pont sürgősségét most 142 szavattal 69 ellenében elfogadják. (Élénk tetszés a délszlávoknál és a csehek-nél) A harmadik pont sürgősségét elvetették és erre a második pontot érdeken vitára nélték elfogadták.

A ház azután átér a napirendre: a *casánapi munkaszünetéről* szóló Előterjesztés tárgyalásának folytatására. Miután Ellenbogen beszélt, a tárgyalást félbeszakították és az ülést berekesztették. A legközelebbi ülés pénteken tíz órakor lesz.

Bécs, május 19.

Az osztrák kvóta-küldöttség mai ülése, amelyen jelen volt Koerber miniszterelnök és Böhm-Bawerk pénzügyminiszter, csak rövid ideig tartott. Végleges határozatra ma sem került a sor.

A közvélemény ébredése.

Budapest, május 19.

Az ország törvényhatóságai rendre megmozdulnak, hogy állást foglalva az obstrukció ellen, leterítsék a közögi ellenzékot arról a veszedelmes lejtőről, amelyre oly könnyelműen sodorták magát. A *Maros-tóvármegye* csatlakozott a jelbreált közvéleményhez. E vármegye ma tartotta rendes tavaszi közgyűlést. Csongvay Lajos, ügyvédi kamarai elnök Filip Albert 48-49-iki honvédszádos és még három törvényhatósági bizottsági tag a parlamentben folyó obstrukció ellen elítélő indítványt nyújtottak be, mely ellen az ellenzék erőes agítációt fejtett ki. A felirat szerint komoly aggodalmat kelt a parlamenti kisebbség eljárása, mely még az indennitási javaslatot is megobstruálja, miáltal törvényen kívüli állapotba sodorta az országot. A megye törvényhatósága ebben az alkalmán veszelelyeztetést látja, ezért azt elítéli s a kormánynak ezzel szemben követelt magatartását helyesli. Elvárja a képviselőház bölcsességétől ez állapot megszüntetése mellett, hogy módját találja, miképp a parlamenti tárgyalásokra *jóváre ilyen eszöközökkel meg ne zavartassék*, s ezáltal el fogja oszlalni a hazánk lelett tornyosuló vézas felhökát. Filip Albert hatásos beszédet mondott a javaslat mellett. Az ellenzék megkísérelte, hogy a tárgyalást megobstruálja: így egy-egy képviselő egy-kétórás beszéddel ellenozte a javaslat elfogadását. Sándor János főispán névszerinti szavazást rendelt el, mire 35 szavazat ellenében 114 szavazattal a feliratot teljes szövegében elfogadta a közgyűlés.

Nagy-Becskerekéről táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: Torontálvármegye állandó választmányja ma nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadta, hogy a folyó hó 25-én tartandó rendes megyei közgyűlés elé elfogadásra fogja ajánlani Csávossy Gyula bizottsági tag azt az indítványt, hogy a megye közönsége az obstrukció ellen felir a képviselőházhoz és hogy Széll Kálmán kormányelnöknek, valamint az összkormányának bizalmat szavaz az obstrukcióval szemben tanúsított magatartásáért.

Széll Kálmán miniszterelnök Bácsbodrogyvármegye közönségének hozzáintézett bizalmi feliratára a következő választ küldötte:

Fogadja a vármegye tisztelt közönsége legmelegebb köszönetemet f. hó 6-ikán tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésében hozott azon hazafias határozatáért, melylyel az obstrukció helytelenítése mellett a további kitartásra buzdítja, azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy én és a kormány minden tagja minden ténykedésünkben és az adott viszonyok között is az ország jól felöltözött érdekeit védjük. Tánörhíthatatlan ragaszkodásuk a szabadelvű eszmékhez és a kormány működése iránt kifejezett lelkes bizalmuk ószinte örömmel tölti el és megerősíti a további küzdelemre. Hazafias üdvözléssel: Széll.

Nógrád vármegye feliratára a következőképpen válaszolt a miniszterelnök:

A vármegye tisztelt közönségének a folyó hó 8-án tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésében hozott határozata alapján hozzáintézett feliratát, melyben törvényesleletet és mérsékelt tanúsító politikai magatartásom hangsúlyozásával változatlan biza magat nyilvánítottam, ószinte örömmel vettem. A törvényhozó testület működésének válságos és a nemzet létérdekeivel ellentétben álló irányba történt sodortatása lelett kifejezett hazafias aggodalmuk élénk visszhangra talált bennem és megerősít azon küzdelemben, amelyet — mint feliratukban helyesen állít át — a parlamentis elv, a szigorú törvényesség és a sértetlen alkalmánosság alapján folytatnom kell. Fogadják lelkes feliratukért hálás köszönetemet. Hazafias üdvözléssel Széll.

A Budapesti Kereskedelmi Kamarában.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ma délután 4 órakor teljes ülést tartott a tagok nagy érdeklődése mellett. Az érdeklődést főképp az a hír keltette föl, hogy a kamara ma állást kíván foglalni a parlamenti helyzettel szemben, amely lehetlenné teszi az elintézésre váró nagyfontosságú törvényjavaslatok elintézését. Miután Lányey Leó megtette előnk

közléseit, előterjesztette *Hatvany-Deutch* Sándor és társainak következő sürgős indítványát:

Tekintetes kamara! Az utóbbi években világszerző mind nagyobb mértékben előtérbe tolul az összes államok gazdaságpolitikai és törvényhozási intézkedéseiben mindinkább megnyilatkozik az a törekvés, hogy a gazdasági erők fejlesztesenek, a termelés fokoztassék, a termelvények minél előnyösebben értékesítesenek, hogy a gazdasági jólét gyorsrapitása érdekében az ipar és kereskedelem tevékenységének minél nagyobb expanzívitása biztosíttassék, hogy a külfalammokkal kötött előnyös kereskedelmi szerződések segítségével a belsőli termelés számára minél több és minél nagyobb külfalpiac szerzeszessék.

Ennek a törekvésnek az érvényesülését észlelhetjük napokéntek évekek között a velünk szövetésben levő Ausztriában is, ahol a legkülönbözöb és legellenfésőbb irányokban széthúz, egymással hosszú idő óta éles harcot folytató pártok a politikai, társadalmi és nemzetiségi zűlést lejtőre egyszerre megállítottak, a fönt érnített nagy gazdasági törekvésben egyesültek és összesített erejüket a gazdasági politika konszolidálására és helyes irányba való terelésére, vagy, ami náluk ezzel csaknem egyértelmű, Magyarország gazdasági érdekeinek a háttérbe szoritására és csorbítására fordították. Mindeme jelenségekkel szemben mit tapasztalunk minálunk? Hol lálunk nyomára annak, hogy a helyes és céltudatos gazdasági politikának nemzetentartó hivatását átértétték és annak követelményeit egységes és következetes tevékenységgel teljesíteni tudjuk és akarjuk?

Beszélni nem kívánunk arról, hogy gazdasági közállapotaink teljesen rendezetlenek, hogy a gazdaságpolitikaik még az irányba sincs megállapítva és hogy a külfalözö gazdasági érdekkörök nyílt harcban állanak egymással szemben. De igenis utalni akarunk arra, hogy ebben a sivár helyzetben, amelynek gyökeres és gyors átalakítása gazdaságunkra nézve életkérdés, a magyar törvényhozás munkája szünetel, hogy a szerencsétlen politikai viszonyok hatása alatt még a legnagyobb fontossággal, teljesen előkészített törvényhozási intézkedéseknek a megalkotása és végrehajtása nem lehetséges.

Utalunk a 249 millió koronára rugó állami behurhásásoknak a kormány által már elkészített programjára, amelynek megvalósítása alkalmas volna arra, hogy az évek óta stagnáló, sőt visszafelöltözö hazai ipar fellirissüljön és az újabb haladásra impuzust nyerjen.

Utalunk az állami költségvetésre, amelynek keretében különféle hasznos beruházásokra mint vasutak és közutak építésére, állami építkezésekre, az építő- és más iparok foglalkoztatására szintén mintegy 60 millió korona irányoztatott elő, mely milliók azonban a jelenlegi viszonyok közt az ipar és a közfoglalom számára hozzáférhetlenek; mindez oly időben, amikor a munka- és keresethány által előidézett kivándorlás napról-napra növekedik.

Utalunk az Ausztriával kötendő kiegyezés kérdésére, amely a két állam kormányai által éveken keresztül folytatott nehéz munka árán valahára lefegyvereltetett s amelynek végleges elintézésé, illetve a kiegyezésnek törvénybe iktatása megszüntetné azt a bizonytalanságot, amely a gazdasági érdekeknek ki sem számítható kárára oly hosszú idő óta fenáll.

Utalunk a külfalammokkal kötendő vám- és kereskedelmi szerződésekre, — ezek egyike mi magunk által fölmondotván, annak megújítása immár fix határidőhöz, a folyó év végéhez van kötve, — amelyeknek helyes megállapításához legfontosabb gazdasági érdekek fűződnek, amelyekre vonatkozó tárgyalások azonban még nem indíthatók, mielőtt a kereskedelmi szerződések alapját képező, s a két kormány által már megállapított új általános vámtarírtát a törvényhozás el nem intézi. Utalunk végül arra, hogy az ország hitelviszonyai nem nyerhetnek szilárd alapot addig, amíg a valutaszabályozás nagy mértékben befejező része, a készpénzfizetések felvétele, törvényhozási úton el nem intéztetik.

Ha csak ezt a néhány kérdést figyelembe vesszük, meg kell győződnünk arról, hogy államéletünkben alig volt még idő, amidőn öntudatos törvényhozási működésre oly nagy és olyan sürgős szükség volt, mint ma, — és ezzel szemben szomorúan kell tapasztalunk, hogy törvényhozasunk tálán sohasem volt annyira meddő, mint éppen most, amikor a törvényen kívüli állapot súlyosan érint az ország magasabb hitelviszonyait, s amikor a legsürgösebb és legnagyobb horderejű gazdasági kérdéseknek a megoldását és kielégítő rendezését egyszerűen lehetlenné teszi. A kamara, ha törvényes hivatását méltóan betölteni és a hazai kereskedelem és ipar érdekeit céltudatosan képviselni akarja, nem nézheti szótlanul ezt a ferde, a legnagyobb aggodalomra okot adó állapotot.

Indítványozzuk ennél fogva, hogy a kamara leterjesztés intézzen az országgyűlés képviselőházához és a kockán forgó fontos gazdasági érdekekre való hivatkozással, kérje fel azt arra, hogy a kormány összes elterjesztésének sürgős lefegyverzése után talájon módot a fentebb érintett nagyjelentőségű kérdéseknek mielőbbi megoldására. Ezenfelül az összes hazai társ-kamarákat felkéri javasoljuk, hogy az említett fontos cél elérését a képviselőházhoz intézendő hasonló szellemű kérvényekkel a maguk részéről is elősegítsék.

Budapecsten, 1903. május hó 13-án.

Hatvany-Deutch Sándor s. k., *Biró* Árnin s. k., *Abalos* Zsigmond s. k., *Breiner* Zsigmond s. k., *budai Goldberger* Berthold s. k., *Burchard-Béla* György Konrád s. k., *Lincer* Imre s. k., *Pucher* József s. k.

Elnök teltve a kérdést, a kamara nagy többséggel elhatározta, hogy az indítványt nyomban tárgyalás alá veszi és *Hatvany-Deutch* Sándor, az indítvány előterjeszöje azt rövid szavakkal meg is okolta.

Utalt mindenekelőtt arra, hogy politikával soha életében nem foglalkozott, ahhoz nem is ért, de az tény, hogy mint nagyiparos és mint sok éven át gyakorlatilag működött kereskedő érzi a mai helyzetnek súlyát, világon látja, hogy a mai állapot tarthatatlan. Hogy minő úton-módon lehet a viszonyok javulása iránt közreműködni, ennek fejtegetésébe ez alkalommal bocsátkozni nem óhajt. De tény, hogy Magyarország elsö kereskedelmi és iparkamarájának kötelessége életelt adni a maga részéről ilyen súlyos helyzetben. (Általános élénk helyeslés.) Ennek megfelelőleg óhajtja indítványát elfogadásra ajánani, remélve, hogy az a kamara fetszésével fog találkozni. (Általános élénk helyeslés.)

Tóth Imre (Kiskun-Félegyháza) helyesli az indítványt. A földolgnak azt tartja, hogy ne hagyják kiszorítani egyes javaslatok kedvéért a törvényhozást rendes kerékvezéséből. A kereskedelmi és iparkamarának legjelöb kereskedelmi és ipari politikára szabad foglalkoznia. Ahhoz azonban bizonyára az egész kamara szívesen hozzájárul, hogy az országgyűlés keressék fel, hogy ne egyes politikai hajszák üssenek beteken. hónapokon keresztül, hanem a kereskedők és iparosok érdekeit tartsa szem előtt. Ilyen értelemben szívesen hozzájárul a javaslatához.

Jungfer Gyula szintén idöszertinek találja, hogy végre az ország első kereskedelmi és iparkamarája is életelt adjon magáról abban a súlyos helyzetben, amely a kis- és nagyiparost egyaránt sújtja. Ausztriában, mikor gazdasági érdekek váltak aktuálisak, nyomban leterítették minden más politikai érdekelentét; pedig Ausztriának régi, edzett ipara van, míg a mi iparunk nagyon gyöngye. Elfogadja a javaslatot és óhajtja, hogy a legtrövidebb idő alatt végre is hajtsák.

Kohn Gábor: Elös előtt azt rebeszték, hogy *Hatvany-Deutch* Sándor sürgös indítványt adott be az iránt, hogy a kamara a kormányának szavazon bizalmat. (Ellenmondás. Zaj.) Tessék meghallgatni, nem vagyunk az országgyűlésben. (Derültség.) Ez szölet ekeserítette, mert itt a kamarában üzzünk csak kereskedelmi és ipari politikát, az egyéb áldatal politikát hagyjuk másoknak. Örömmel hallotta azután, hogy az indítvány teljesen tárgyilagos minden kereskedőnek a lelkéből szö. Ezért ei is fogadja. (Élénk helyeslés.)

Hadary Gábor fellegyerkezve jött ide, mert szintén arról értesült, hogy bizalmat akarnak szavaztatni a kormányának, amelyhez nem járult volna hozzá. Hallva azonban az indítványt, lelkesedéssel csatlakozott hozzá mint olyanhoz, amelynek semmi politikai háttér nem tulajdonít, hanem, amelyek elfogadását Magyarország ipari és kereskedelmi viszonyainak megjavítására szükségesnek tartja. — *Boros* Soma az indítványhoz tödszt óhajt csatolhatni, amelyek értelemben keressék fel a magas kormány, hogy gondoskodjék arról, hogy hártassék el lehetőleg az akadály. (Ellenmondás. Felkiáltások: Szavazunk!)

Hatvany-Deutch Sándor kéri minden politikai tendencia távolítására érdekében az indítvány változatlan megszavazását. (Általános helyeslés.) — *Boros* Soma: Mivel hasonló céltat vezéri, indítványát visszavonja.

Végül *Lányey* Leó enök *Hatvany-Deutch* Sándor és társainak javaslatát egyhangulag elfogadottnak mondja ki. (Általános élénk helyeslés.) Együttel örömet fejezi ki a lelett, hogy a határozat egyhangulag jött létre, mert így ez bizonyára intö szó lesz leföle is, leföle is. (Általános élénk helyeslés.) Ezután a kamara a napirend tárgyra tért át.

A kiegyezés a bizottságban.

Budapest, május 19.

A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délután 5 órakor Nagy Ferenc enöklete által ülést tartott, amelyen megkezdte az autonóm vámtaríja tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, *Láng* Lajos és *Daványi* Ignác miniszterek, *Kiss* Pál és *Wickenburg* államtitkár.

Napirend előtt *Krasznay* Ferenc kiemeli a tarifapolitika fontosságát. A javaslat tíz évre szö, valósággal azonban annyira fogja Magyarországnak iparban, tökégyűjtésben és kultúrában való haladását mesterségesen akadályozni, hogy azt egy következő generáció sem lesz képes jóvátenni. Rámutat arra, hogy az osztrák vámtaríja-bizottság napról-napra módosít a javaslaton és ezenfelül az osztrák hivatalos körök hirdeti kezdik, hogy addig a készfizetések felvételéről nem lehet szó, amíg a vámszövetség és tarifát az ő módosításai szerint törvényerőre nem emeljük. A készfizetések felvételét önkényesen kapcsolata hozni a kiegyezéssel és tarifával csapda a magyar érdekek és jelesül Magyarország pénzügyi elszabadulása ellen. Napról-napra kisebb és megegyezéses valószínűsége a két parlament közt és azért a kormánynak minden eshetőség ellen védekeznie kell. Egyelőül nem szabad tárgyalni a tarifát addig, míg az osztrák parlament azt le nem tárgyalta, másfelöl fegyvereznünk kell azáltal, hogy a kormány előterjeszi az önálló vámtarívet tarifáját. A politikai előrelátás parancsolja, hogy így járjon el a kormány, még ha nem barátja is az önálló vámtarívetnek. Elöterjeszti a következő határozati javaslatot:

A köteles politikai előrelátás és a magyar közgazdasági érdekek kellő megvédése azt kívánják, hogy egy önálló magyar autonóm vámtaríja mielőbb elkészíttessék. Mintogy pedig a magyar kormány enök előadása szerint ily önálló magyar autonóm vámtarifatervezet néhány hét alatt elkészíthető, a bizottság kimondja, hogy ennek mielőbbi előterjesztését a lent jozett eshetőségek ellen való védekezés szemponjtábol feltétlenül szükségesnek tartja és annak befejezéséig az osztrák vámtarívet autonóm

vám-tarifájáról beterjesztett 800. törvényjavaslat tárgyalását *felüljégszti.*

Szél Kálmán miniszterelnök reflektál Krasznaynak arra az érvelésére, hogy tanácsos volna taktikai szempontból a tarifa tárgyalását függőben tartani mindaddig, amíg az osztrák vámbizottságok a vámtarifát le nem tárgyalják. De ettől egészen eltekintve, az osztrák bizottságok magatartása nem változtat semmit, mert itt a két kormány által megkötött egyezség tárgyalásáról van szó. Felteszi, hogy lényeges módosításokat az egyezségeken az ottani bizottság végleges megállapodásaiban nem fog tenni épp úgy nem, amint reméli, hogy érdemleges változtatások nélkül kerül ki a javaslat ebből a bizottságból is. Különbösen is hangsúlyozza, hogy az osztrák bizottság nem változtatott, csak függőben hagyott egyes határozatokat, eddig tehát még nem lehet változtatásról beszélni, mert csak bizottsági tárgyalásról van szó. Ismételve kifejti, hogy a megkötött egyezség Magyarország gazdasági érdekeinek inkább felel meg, mint az eddigi állapot. A vámtarifát igen nagy korrekтивumot képez a most fennálló állapothoz képest, mert megvédi az ország mezőgazdasági érdekeit. A mai vámtarifát is fokozza a védelmet az osztrák iparnak, de egyúttal védi a magyar mezőgazdaságot is és így helyreállítja az egyensúlyt. Ez ennek a tarifának az előnye, mert mind a két félre kedvező. Nem áll az sem, hogy az osztrák bizottságok a kormány javaslatát módosították, hogy némely vámpontot jelemltek. Némely határozatokat pedig módosítottak volna; mert az osztrák bizottságok csakis függőben kívánják tartani elhatározásukat és a későbbi tárgyalások folyamán fogják végleg határozni. Különbösen is az osztrák bizottságok határozata nem fog végleges határozatot képezni, mert végleges határozatot csakis a birodalmi tanács hozhat. Ha a birodalmi tanács határozataira hivatkozhaték Krasznay, akkor volna értelme javaslatának, így azonban nincs. Az így jelen állásában tehát azon kijelentését ismételteli, hogy a tarifa úgy, amiként a két kormány lényegében megállapította, áll vagy bukik.

A kiegyezési kérdésre nézve nyilvánvalóan csak előnyös lehet, ha a bizottság a javaslatot minél hamarabb letárgyalja, és ez az ország közgazdasági érdekeiben is kívánatos, főleg azért, hogy a külsőben álló nemzetközi kereskedelmi szerződési tárgyalások mielőbb megkezdhetők legyenek. Nem változtat a helyzeten az sem, hogy némely osztrák egyesület a magyar list ellen agitációt indított: a főkérdés az, hogy milyen állást foglal el ezzel szemben az osztrák kormány. És ha a nyers-terményeink értékesítése Ausztriában esorbát szenvedne, az a szabadforgalom elvénél oly megsértését foglalná magában, amelylyel szemben a kormány a maga kötelességét megtenné. Ami a készítményeket illeti, kijelenti, hogy a készítmények kérdése a kiegyezésnek egyik integráns és elválaszthatatlan részét képezi. Ami pedig azt illeti, hogy az osztrák bizottsági tárgyalások befejezése előtt felesleges a tárgyalás folytatása, mert ugysem lehet a kiegyezésből semmi, ez az elhúzás a kiegyezési tárgyalások Odysseájának hosszú ideje alatt számtalanszor felmerült. De annak dacára sikerült megegyezésre jutni. A jelenlegi tárgyalásokban is ez az elhúzás éppoly kevésbé jogosult. Szólok haladt akkor és halad most is a maga útján minden ellenetés dacára. A mult ezt a magatartását minden esetre igazolja. Azon javaslat, hogy a közös vámtarifát vámtarifáknak tárgyalása helyett a kormány az önálló vámtarifát tarifájjá készítse elő, hasonlóképp felesleges két szempontból. Egyrészt, mert az önálló vámtarifát tarifájjá megcsinálni nem nagy dolog ha szükség lenne. Másrészt pedig azért, mert hégaz nem támadhat, miután most a közös vámtarifára vonatkozó kiegyezést csináljuk. Az 1893. XXX. t.-c.-ben 1907-ig ez a kérdés el van intézve. Mindezek után és alapján kéri a benyújtott határozati javaslat mellőzését.

A bizottság Krasznay Ferenc indítványát mellőzte. Krasznay Ferenc indítványozza, hogy miként Ausztriában több előadót választottak ehhez a javaslatra, mi is több előadót bízzunk meg az egyes szakok referálásával.

Elnök utal arra, hogy ebben a tekintetben a bizottság már határozott és pedig akként, hogy a javaslat számára egyetlen előadót választott.

A bizottság Krasznay indítványát mellőzte.

Ezután Bedő Albert előadó ismerteti a javaslatot, melyl egyezésben vége az eddigi alapon nyugszik s a most fennálló törvényvel szemben csak oly módosításokat tartalmaz, melyeket a változott viszonyok és az időközben szerzett tapasztalatok és felerült szükségletek tesznek indokolttak. A törvényjavaslatnak a most fennálló törvénytől eltérő rendelkezései közül csupán a lényegesebb eltéréseket jelöli meg.

Az új vámtarifát részleteire nézve kiemeli az előadó, hogy ami a mezőgazdaság védelmét illeti, e tekintetben a tarifa nem csak a hiányzó védelmet pótolja, hanem számol a külföldi amaz erős védvamos irányzatával is, melylyel minden álam a maga mezőgazdaságának jobb jövőt kíván biztosítani. A minket igényelt és veszélyes elhárítását és mezőgazdaságunk boldogulását az adott viszonyok között csak az agrarvámok megfelelő fokozásával érthetjük el és e részben az új vámtarifát Magyarország érdekeit kellő mértékben kielégíti. Ezek után áttér előadó az agrarvámok sorához tartozó egyes gazdasági vámpontok ismertetésére, melyre következőleg az ipari vámpontok tárgyalta, különösképpen azokat az ipari vámpontokat, melyek a logyvasztás érdekeire való tekintettel nem emelkedtek, azokat, melyek emelését a hazai ipar érdekei is kívánatosnak tartják, és végül a finomabb iparcikkék vámpontját. Előfogadásra ajánlja a javaslatot. (Zajos éljenzés.)

A bizottság nevében Nagy Ferenc előnök legmelegebb elismerését fejezi ki az előadónak azért a beható, nagy munkára válló tanulmányért, melylyel

feladatát megoldotta s amely a bizottság munkáját jelentősen megkönnyíti. (Helyeslés.)

Rosenberg Gyula kimutatást kér a vámpont határsáról. Láng Lajos miniszter. Neumann Armin, Weiss Berthold, gróf Zselensky Róbert és Nagy Ferenc előnök hozzájárulása után a bizottság a kimutatás előterjesztését nem kívánja.

A vitát pénteken délután 5 órakor folytatják.

Bécs, május 19.

A kiegyezési bizottság változatlanul elfogadta a vám- és kereskedelmi szövetségnek 14. fejezetét, mely a két állam polgárainak egyenjoguságára vonatkozik a kereskedelem, ipar és piaci forgalom tekintetében. A vita folyamán Koerber miniszterelnök a lojalitási záradékról nyilatkozott. A két kormány e szerint, miután a kiegyezési megállapodások komplexumára nézve meggyezés jött létre úgy mint más hasonló alkalmakor is történt, zárójegyzőkönyvet írt alá, amelyben felsorolták a törvényjavaslatok és egyéb megállapodások és egy példányt a zárójegyzőkönyvhöz fűzetet. A jegyzőkönyv dátuma 1903. január 11-ike és hivatalos okmány jellegű. A megállapodások létrejötte után meggyezés történt arra nézve is, hogy mely szellemben magyarizandók és alkalmazandók ezek a megállapodások. Ez a megegyezés a lojalitási záradék, amely azt a biztositást tartalmazza, hogy mindig a legteljesebb viszonyossággal járnak el és a kiegyezés intézkedéseit lojalisan alkalmazzák; ez tehát lényegileg deklaratorius természetű és bizonyítja a kormány számdeklarációnak a köösönös kötelezettségeit és jogok tiszteletben tartását illetőleg. A lojalitási záradéknak e keletkezéséből és természetéből is kiviláglik, hogy csupán tudomására hozandó a Reichsrathnak, de alkotmányos tárgyalásra és a birodalmi törvényterában való közzétételre nincs szükség. Máskülönbösen ezt bizonyára kijelentésre velle volna a magyar királyi kormány is, amelynek ily dolgok iránt finom érzelme van.

KÜLFÖLD

Az új bolgár kormány. Az új bolgár kormány következőképpen alakult meg: elnökség és külügy — Petrov tartalékos tábornok; belügy — Petkov D.: igazságügy — Dr. Ghendiev; közoktatás — Sismanov tanár; pénzügy — Manusev, a mezőgazdasági pénztárak igazgatója; hadügy — Szavov ezredes; közmunka és ideiglenesen kereskedelem — Popov. — Az új kormányban három stambulovista van: Petrov, Petkov, Ghendiev, s többi tagjai pedig a fejedelem bizalmi emberei.

A balkáni forrongás. Szalonikiben attól félnek, hogy ott legközelebb zavargások fognak kitörni. Tekintve azonban az ott összevont nagy török haderőt, a lakosságnak nincs oka rettegnie. A Törökország és Bulgária közti viszony feszültése utóbbi napokban tetemesen alábbhagyott. A törökök ugyan a macedón-bizottságok ülmei következtében el vannak keseredve az összes bolgárok ellen, de semmiesetre sem készülnek harca. Bulgária részéről flagrns provokációknak kellene bekövetkeznie, hogy Törökország részéről hadüzenet történjen. A porta információkat kapott, hogy számos tiszt és diák Filippopoliszból és más helyekről Törökországba indult, hogy résztvegyenek a bandák ülmeiben. Es pedig valószínűleg Males Planinára, ahol még a legnagyobb tér van a bandák ülmeire. Más területeken a török intézkedések igen meghiúsították a bandák ülmeit.

A porta kijelenti, hogy a csapatoknak Ipekebe való bevonulásával az albánok ellen való főkeik be van fejezve. Most már csak az albán ellenzékiek megfenyítése marad hátra. Ezt azok ellen is foganatosítják, akik csak az utolsó pillanatban kértek kegyelmet. Ugy látszik, hogy a hangulat a Jildisben is bizalomteljes.

A francia kulturharc.

Budapest, május 19.

Franciaországban a klerikálisok és antiklerikálisok harcát mind hevesebb lesz s a theoretikus argumentumok és parlamenti akciók teréről a kézzelfogható erőszak terére lépett át. A harc most annál a fázissal tart, hogy a radikális antiklerikálisok elhatározták, miszerint maguk tesznek arról, hogy a klerikálisok a templomokban ne huzhassanak nyíltan újat a törvényvel, s erőszakkal akadályozzák meg, hogy a szószéket ne használják föl politikai agitációra. A radikálisok az egyes templomokban ezélt pár héttel hangosan tiltakoztak a politikai prédikációk ellen, obstrukciós taktikájuk azonban csak a legutóbbi napokban lett igazán vehemens, minek következménye egy Páris, mint a vidék több templomában nagy csetepaté volt.

A klerikális lapok majd fölverik a világot azzal a lármájukkal, hogy mekkora erőszak törté-

nik a katolikus valláson, sőt még liberális oldalról is tiltakoznak a radikális taktika ellen. Bizonyára egy igazságos gondolkodó ember sem helyeselheti, ha korlátozzák bármely vallásu testületnek azt a jogát, hogy a saját templomában istentiszteletet tartson. Csak hogy bizonyos körülmények arra kényszerítik az embert, hogy a francia antiklerikálisok eljárását más szempontokból nézze.

Az antiklerikálisok mindenekeölt az állami törvények cinikus kigunyolása ellen tiltakoznak. A törvény megtiltja a fölsozlatot kongregációk tagjainak, hogy egyházi cselekményeket végez-hessenek, főleg, hogy prédikálhassanak. A fölsozlatot szerzetesek egyszerűen átvedlenek világi papokká s vígan prédikálnak a plébániái templomokban. Így történt pár nappal ezélt Aubers-villieresben, s vasárnap a párisi Notre-Dame de Plaisance templomban. A kormány az auberville-ersi plébánosnak, aki Coube ex-jesuitának megengedte a prédikálást, letiltotta a fizetését. Az a „szabadság“ tehát, melynek megsértéséért a klerikálisok annyit lármáznak, abból áll, hogy a törvényt szabadon ki lehessen játszani.

A jesuita-tyúk Frogoli-mutatványaihoz azonban más produkciók is járulnak. Mult vasárnap a püspökök többsége nyilvános imákat rendelt el a szorongatott francia egyház érdekében. A francia antiklerikálisok erőlyes magatartása folytán azonban ezt a tüntetést (egyelőre egy hétre) elhalasztották.

Nincs tehát nevésegebb dolog, mint a francia klerikálisokat ártatlan báránykáknak tünetni föl, akiket a szabadgondolkodó farkasok megtámadnak és marcanognak. Egy klerikális lap már arról beszél, hogy szent Léoadást kell támasztani a kongregációs-törvények ellen; Richard párisi érsek kijelenti, hogy azokat a szerzeteseket, akik respektálták a törvényt, nem veszi föl a világi papjai közé; Le Camus la Rochellei püspök fölszólija a híveket, hogy készítsék el a hitbuzgók katolikusok névsorát, hogy meg lehessen választani a hitetlenektől való radikális szakadást (vagyis inkább az antiklerikálisok bojkottálását); a mendei püspök pedig azt tanácsolja a kongregacionistáknak, hogy vetkőzzenek át világi tanítókká s így játszzák ki a törvényt. „Vessétek le a papi ruhátokat — mondja — én fölhatalmazlak titeket erre az egyházmegyegyben. Van tanítódiplomatok s ez elég. Nem is monok nektek istenhozzádót, szeretett testvéreim, hanem azt mondom: viszontlátásra más ruhában, de ugyanazon elvekkel és meggyőződéssel.“ A klerikális templomlátogatók egyébként sem viselkednek úgy, mint üldözöttek, mert az antiklerikálisokat ómosbotokkal, boxokkal és késekkel traktálják; a „katolikus ifjuság“ pedig, ha misére megy, úgy fölfegyverkezik, mint a külvárosok zsírnyál valami éjjeli expedicióra.

A valóságban tehát ilyen a francia katolikusok mártíruma. A francia klerikális agitátorok már a mult év óta prédikálják a nyílt ellentállást; minden fölsozlatot kolostort formálisan meg kellett ostromolni, s a köztársaságnak számos hivatalnokát és katonáját bántalmazták a fanatikusok. A 85 francia érsek és püspök közül 80-an jelentették ki, hogy a kormány rendelkezének (a kolostori templomok bezárását és a szerzeteseknek az egyházi funkcióktól való eltávolítását illetőleg) nem fognak engedelmessékedni. Most pedig, hogy a radikális republikánusok elhatározták, hogy a törvény kigunyolásának véget vetnek, hogy az átöltözött szerzeteseket nem engedik szőhöz jutni s hogy a papok által politikai klubokká változtatott templomokban megszűnnek is reklamálják az általános szólásszabadságot, most a klerikálisok telekürtölik a világot, hogy a köztársaság mekkora anárkiával fenyeget öket. S hogy a kép teljes legyen, a „szabadkőműves-zsarnokok“ ellen a katolikus legényegyesületek tagjai, a blazirt és enervált dandyk, a cocotteságból kivénült ajátos vénasszonyok dacból a Marsellaist éneklék! Ezek éneklék a Marsellaist!

A klerikálisok tomboló dühédből nem hallatszik ki egyetlen hang sem, mely jámboran föl-háborodnék az egyházi szertartás megkavarása miatt. A klerikális propaganda a düh és kétségbeesés minden szemtelen fegyverével küzd az antiklerikális agitáció ellen, melynek óriási megnövekedését illetőleg a klerikális vezetők nem ringatják magukat csalódásban. Az antiklerikálisok az utóbbi hetekben kitűnő szervezetet létesítettek s az Action című új napilap körül csoportosulnak. Radikálisok, különböző irányú szocialisták és szabadgondolkodók működnek közre, hogy a republikánus intézményeket az egyházi metelytől megóvják. Mult vasárnap kétszáz helyen tartottak népgyűlést az állam és az egyház szétválasztása érdekében, némely kis vidéki városban ezren meg ezren vettek részt az antiklerikális gyűléseken.

Az egyház elválasztása az államtól! Ez az egyetlen megoldása a mostani zavaroknak s men-nél inkább közeledik a halogató kormány ehhez a fölfogáshoz, annál lább hagy az egyház becsületes híveinek az ellentállása is. Mert képtelenség továbbra is föntartani azt az állapotot, hogy a

köztestesség fizeti a papokat s rendelkezésükre bocsátja a templomokat csak azért, hogy ezekben az állami intézmények és intézkedések ellen agitáljanak. Az egyházi autonómia csak nyerhet az államtól való anyagi függetlenségével. Közvetlen kárt csak Róma szenvedhet, az a Róma, mely a péterfillérekért való reszketés miatt még mindig kétértelmű hallgatásba burkolózik. Mikor egy rendnek a generálisa nemrég tanácsot és utasítást kért XIII. Leótól arra nézve, hogy mily magartást kövessen, az okos, tapintatos, kompromisszumos, óvatos pápa nem felelt neki. Nem titok, hogy ez az érdek által szabályozott tartózkodás nagyon elkeseríti a francia klerikális vezeteket. Ha Combesnak, amint ez el is várható, elég erélye van továbbfejleszteni eddigi politikáját, akkor előbb-utóbb sikerülni fog neki a jezsuita hadat szétrobbantani s a köztársaságot megszabadítani a Rómának eddig fizetett tributumtól.

Verekedés a bellevillei templomban.

Említettük már, hogy Párisban, a bellevillei negyed templomában vasárnap véres verekedés volt. A klerikálisok a *la vilette óriás vágóhíd mézáróselegényeit* békélték jól arra, hogy Auriol jezsuita-anya prédikációját a szocialisták ellen megvédelmezzék. A jezsuita, akit szekularizáltak, hogy látszólag fölvehessen a konkordátum által védett világi papságba, fölmert a szószekekre s elkezdte:

— Szeretett testvéreim!

E pillanatban fölemelkedett egy szocialista s megszólalt:

— Bocsánat, monsieur, de én nincs jogosítva...

Nem fejezhette be, mert hangját óriási lármára nyomta el. Örült dühhél kiabált feljé: „Ki a gazemberrel, üssétek agyon!” A jámbor hívek furcsabotokkal, boxolókkaival s bikacsékekkel támadtak azokra, akiket szocialistának gondoltak, vagy akikre, mint ilyenekre mutaták rá a papok. Borzalmas jelenet következett. A mézáróselegények derekasan dolgoztak, nem kimélvén még a szocialista asszonyokat sem. Vincent, a templomnak dísz-svájcija alabárdjával vadgosta azokat a szocialista asszonyokat, akik a férjeiket igyekeztek védelmezni. A templom kőpadlózata nemsokára vérről volt borítva. Az asszonyok rimánkodva kérték a svájcit, hogy kimélje őket, de ő annál dühösebben vadgalkozott és szurkált az alabárdjával. Vak dühében két apácát is megsebesített.

A papok egyre tüzeltek a mézáróselegényekre. Az egyik fölött revolvert nyújtott át az egyik papnak. Ez a zsebébe dugta, a nélkül, hogy használta volna. Ez iszonyu kavardásban a jezsuita mozdulatlanul állt a szószéken. Arca merev nyugalmat mutatott, nem rándult meg egyetlen izma s nem szólt egyetlen szót sem. Csak nézte a harcot.

Végre közbelépett a rendőrség is. Heron biztos vezénylete alatt benyomultak a főbejáraton. A mézáróselegényeknek és a fővezérnek, gróf Sabran-Pontevésnek, sikerült a sekrestyén keresztül elmenekülnök s a templomban csak néhány elájult asszony és sulyos sebesült maradt. A jezsuita páter még mindig merev mozdulatlanságban állt a szószéken s csak a rendőrbiztos erélyes föl szólítására jött le onnan. Két apáca és egy ember kivételével minden sebesült szocialista.

A verekedés híre gyorsan elterjedt az egész negyedben s nemsokára roppant néptömeg gyülekezett a templom elé. A mézáróselegények, azzal a szándékkal, hogy Auriol atyát hazakísérék a templomból. Többeket letartóztattak. A rendőrség alig tudta visszatartani a fölháborodott néptömeget, hogy a templomot meg ne ostromolja. Lépine rendőrönök elzáratott minden odavezető utcát s a templomot rendőrséggel vétele körül. A templomban a szószéket 40–50 rendőr állta körül, mire Auriol atya ismét fölment s — folytatta a prédikációját. Hallgatósága azonban naggyobbára rendőrökből állt.

Páris, május 19.

Az Elysée-palotában ma tartott minisztertanács elhatározta, hogy a kamara mai ülésén Combes miniszterelnök maga fogja indítványozni, hogy a kormányának a kongregációkról szóló törvény alkalmazása ügyében követett politikájáról szóló interpellációt tárgyalás alá vegyék.

Páris, május 19.

A kamara ma ismét egybegyűlt. A képviselők nagy számban jelentek meg és élénk mozgás uralkodott. Combes miniszterelnök indítványozza, hogy nyomban vegyék tárgyalás alá a kormányának a kongregációkról szóló törvény alkalmazása ügyében követett politikájára vonatkozó interpellációkat. (Tetszés a baloldalon.) Binder amaz indokok tárgyalás óhaját interpellálni, amelyek Combes miniszterelnököt arra bírták, hogy Lépine rendőrönök lemondását idézze elő, hogy helyébe a saját fiát tegye. Combes miniszterelnök

erélyesen tiltakozik az effajta inszinuációk ellen, amelyeket határozottan megcáfol. (Tetszés.) Ezek az inszinuációk nem alaposabbak, mint az, amely a karthauziak milliójára vonatkozik. Erágalmak terjesztők nem fogja megtisztelni azzal, hogy esküdtsek elé állítja. Ellene és fia ellen zsarolási kísérleteket tettek. A miniszterelnök végül azt kívánja, hogy Binder interpellációját az összes többi interpelláció után tárgyalják. (Megújuló tetszés.) Ezután megkezdtek a kormányának a kongregációkra vonatkozólag követett politikájára vonatkozó interpellációk tárgyalását.

Gayraud abbé megokolja interpellációját Combes miniszterelnök amaz intézkedése tárgyában, hogy a feloszlott kongregációk tagjainak megtöltötte a hitzónoklatot. Tiltakozik a kormány egyházpolitikája ellen, mely nagyon méltánytalan és brutális és sérti a konkordátumot. Foglalkozik avval a ballatlan presszióval, amelyet vallásos érzelmekkel gyanúsított tisztviselőkre gyakorolnak, és kérdi a miniszterelnököt, vajjon az állam és egyház elválasztását késszítő-e elő és a vallási háborút akarja-e. (Tetszés a jobboldalon.)

Reille tiltakozik a kápolnák bezárása ellen és kieleni, hogy a katolikusok, ha hadat üzennek nekik, fel fogják venni a harcot. (Tetszés jobbról.)

Massé megrózza azt az inkorrekt modort, amelyben több püspök a miniszterelnök körlevélre válaszolt, amelyvel a kápolnák bezárását rendelte el és a volt kongregacionistáknak megtöltötte a hitzónoklatot. A szónok kifejti e körlevél törvényességét és azt mondja, hogy ideje volna az egyház és állam elválasztásának kérdését megfontolás tárgyává tenni. (Tetszés a baloldalon.)

Hubbard ugyanily értelemben nyilatkozik és kijeleni, hogy a köztársaság a teljes lelkiismereti szabadságot akarja. Napirendet nyel be, mely felhívja a kormányt, hogy mondjá fel a konkordátumot. (Helyeslés balról.) Ramel beves szavakban kritizálja a katolikusokkal szemben követett eljárást és felhívja ezeket, hogy védjék magukat. (Tetszés jobbról.) Ezután a vita folytatását holnapra halasztották.

HIREK

A testi nevelésről.

Kerületi versenyek lesznek nemsokára Magyarországon négy nagy városban: Debreczenben, Esztergomban, Sopronban és Lőcsén. Középskoláink ifjúsága gyűl össze s a jövőndő harcossal lobogó, háromszinű zászlók alatt, pattogó zene ritmusára vonulnak ki a küzdőtérre, hogy hírt, dicsőségért nemes viadalra szálljanak egymással. A győzők nevére ezer ajk fogja visszhangozni, dicsősége intézete dicsősége lesz s élete késő koráig boldog visszaemlékezése marad diadala. Körüllöttük az ország ifjúsága, a nézőtérén a szülők, ösmerősök, rokonok s lenn a téren száz és száz dagadó izmu, bátor nézésű ifju, tele ambícióval, kedvvel, reménységgel... száz és száz kar egyszerre lendül a légtérbe, egyszerre csapódik le s a versenyek küzdelmébe biztatás, éljenzugas vegyül, míg az ifjak a cél felé törnek...

Ez csak a külső kép. De mögötte nagyjelentőségű munkaterv, cél és törekvés rejlik: erőteljes, testben és lélekben egyformán fejlett ifjúságot nevelni az országnak. Gróf Csáky Albin minisztersége alatt kezdtek nálunk is gondolni a középskolai tanulók testi nevelésére, de míg az csak a kezdeti kora volt, Wlassics Gyula erős és biztos léptekkel halad ezen a téren is a tökéletesítés felé. Mert nem üres szóbeszéd, hogy a helyes testi nevelés átváltoztatja a lelket is, hogy az egyéni versenyek fölbresztik az öntudatot és önéreztet, hogy a gyakorlás és tréning időszaka rendre, kitartásra, mértékletes életre szorítja az ifjúságot s ami itt csak játék, az életben később erény lesz és kiszámíthatatlan hasznót terem.

Mit ér a szobákba zárkozott, meggörnyedt vállú kis diák, ki naphosszat csak leokéival van elfoglalva, a jövő társadalomra nézve? Előbb van testi erőre szükség, akkor azután szabadabban, biztosabban, bátrabban dolgozhatik az ész és inkább legyen egy-két órával kevesebb szürke teória, csak fejlődjék a test, mert vele együtt erősödik a lélek is.

Emlékszem, hogy még nyolc-tíz év előtt is, heti két órát töltöttünk a tornatermekben,

ez volt minden, amit testi nevelésünkre fordítottak, s ime, ma már kötelező játékdélutánok vannak künn a szabad levegőn, kék ég, zöld fák alatt. Olyan intézmény, melyre megteremtője büszke lehet, mert hiszen híre külföldre is elszállott s utánzásra talált. Az ilyen játékdélutánok növelik a barátságot, fejlesztik az együttérzést és kollegiális szeretetet s közelebb hozzák egymáshoz az ifju sziveket. De nemsok morális, hanem esztétikai haszna is van a helyes testi nevelésnek. Szébbé teszi az emberi formákat, harmonikussá a mozgást s a művészet szolgálatába is szegődik egyttal, amint hogy legszebb példa erre a szobrászat, mely örökké tartó remekeket temertett a görögökénél, a test kultuszának legnemesebb nemzeténél.

S Wlassics miniszter böles előrelátását jellemzi, hogy az ifjúság testi nevelésével egyttal fejlesztí az iskolaorvosi intézményt is, hogy az iskolákban éppen úgy, vagy még jobban vigyáznak a növendék egészségére, mint odahaza a családnál s hogy már a középskolában is megismerkedhetik ifjúságunk a test ápolásának és épségben tartásának lehelyesebb módjaival.

De a nagy munka még nincsen készen. A miniszter nagy ideája nemes céljának fejlesztésére június ötödikére ankétát hív össze. Meg fog ott jelenni mindenki, akinek szava és tapasztalata van ebben a dologban. Fontos és nagyjelentőségű feladat vár erre az ankétára: a testnevelési tanács szervezése. Egy állandó bizottságot teremteni, mely előtt mindig az a nemes feladat lebegjen, hogy az országban nemsok képzett szellemű, de képzett testű ifjúságra van szüksége, hogy a kultúra nagy versenyében megvívassa a jövő csatáját, hogy a középskolákból kikerült ifjúság érett legyen testileg is, mert csak akkor érhet el az életben igaz boldogságot és nyugalmat.

A középskolai ifjúság testi nevelése nemsok a középskolák, de az egész nemzet ügye.

P.

A tej és mértéke.

A pesti tej olyan, mint az asszony: kész veszedelem, ha sok szó esik róla. Szinte esoda, hogy ma, mikor megint tejről beszél a város, nem az egészségünk ellen elkövetett merénylet ad erre okot. Most a mértékhitelítés intézményébe vetett hitünket ingatták meg, amiben nemsok a kiabrándulás szomorú, de fájdalommal az a tudat is, hogy meg nem ivott tejet fizettünk sokan, ó nagyon sokan esztendő óta. A Központi Tejesarnoktól vetünk egy egész liter tejet, kifizettük egy egész liter tej árát és kaptunk a hiteles mértékű üvegben kilencedfél vagy kilenc deci tejet. És ez megtörtént a háztartásokban napjában kétszer. A sok hiányzó deci tej egy héten át — minden fogyasztót számbaveve — már be sok liter, egy esztendőben meg már valóságos vagyon. Ezzel a vagyonnal a szövetezet gyarapodott, amely a termelő és a fogyasztó között áll. Káros fel pedig — ugyan ki lehetne más? — a közönség. Az a közönség, amely minden élelmi szert amugy is méregdrágán fizet s amelynek a pénze alig futja az elsőrendű életszükségletekre. A hatóságok most teljes hivatalos apparátussal kutatják: ki a hibás? Az üvegyáros, vagy a tejesarnok? Persze a a vizsgálat rendje nem adja fel a harmadik kérdést: a hatósági ellenőrzés hol késett el- eddig? A rendőrség azonban már itélt is. Kétszáz korona pénzbírsággal szabadul meg az afférból a Központi Tejesarnok s ugyanennyivel az üvegyáros, aki a hibás mértékjelzést elkövette. Ez a legnagyobb büntetés, amely a kihágási büntetőtörvényünk értelmében e visszaélére szabható, a hivatalos apparátus így hát nyugodt lélekkel hajtja álomra fejét. Consummatum est. Holnap, ha Isten és a mértékhitelítő hivatal segít, valóságos egy liter tejet kapunk.

A Központi Tejcarnok váltig hangoztatja, hogy a visszaélésről nem volt tudomása. Jóhiszeműen föltételezzük mindenütt a jóhiszeműséget és feltétlen hitelt adunk a védekezésnek. Marad azonban még így is az úgynek egy olyan pontja, amelyet érdemes megvilágítani. A Központi Tejcarnok a vállalkozás formája tekintetében: szövetkezet. Még hozzá nem is olyan szövetkezet, aminők a legutóbbi időkben gyakran minden etikai vonás nélkül az altruizmus hangzatos burkában teremnek. Gazdaemberek, termelők szövetkezete a Központi Tejcarnok; az élen közéletünk előkelőségei állanak, a vezetői művelt és képzett férfiak. Lám mégis megcsúsz az üzleti ténykedése során e fajta baj. S hogyan eshetik meg jóhiszemű üzleti eljárás mellett? Hát ama tulságos bizalom révén, amelyet a szövetkezet az üvegyárnak előlegezett. Lám, a szövetkezeti forma sem véd ám minden makula ellen. Szónokolják a szószékről, anketén és ma már a katedrán is, írják újságba, ingyenes füzetekbe és beadványokba, hogy a közvetítő kereskedelem maga az amoralizmus, a kalmár és a szatócs erkölcstelen és az üzleti forgalomban csupán a szövetkezet őrzi a kereskedelmi tisztességet. Aki azt mondja, hogy ez tulzás, ledorongolják, megmarják a végül ráfogják, hogy uszoris, vagy meg van fizetve. Ime, az élet a maga változóságán megeafolta a nagy garral hirdetett tételt. A szövetkezet is csak emberi mű, belőle se üzheti ki még a tömjénfűst se az emberi gyarlóságokat. Aki zászaljukra írják a szövetkezet egyedül üdvözítő eszméjét, bezzeg kiabálva kiabálnak, ha egy falusi boltban valami csalafintaság történik. Jó lesz, ha most megtanulják, hogy a szövetkezet se váltja meg az emberiséget az örök boldogságra.

Es inter duos litigantes dehogyan örvend a harmadik: a fuogasztó. A mi pénzünk, a mi testi épységünk s nyilni meg a tömegtermelés és a tömegfogyasztás minden baját. Vigasztalásul pedig megmarad számunkra, hogy a hatóságok örködnek felettük.

Budapest, május 19.

BUDAPESTI NAPLO. Május 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, meitőztassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Dicszemele a Vérmezőn. A budapesti helyőrség csapatai telett ma délelőt a Vérmezőn szemlélt tartott a király. Az érdekes katonai parádénak ma is nagy nézőközönsége volt. Reggel fél nyolc órakor teljes díszben kezdtek gyülekezni a csapatok a kijelölt helyekre s nyolc órára az egész helyőrség sorakozta volt. A tribünön megjelent báró Fejérváry honvédelmi miniszter is Gromon Dezső államtitkárral. A katonaság négy oszlopban foglalt állást herceg Lohkovitz Rudolf hadtestparancsnok vezénylete alatt, aki Czibulka altábornagytól vette át a parancsnokságot. Egy negyed kilenc után kürtjel tudatta Augustus főhercegnő jövetelét, aki nyitott udvari hintón érkezett Scáray grófné kíséretében. A kocsi kis ülésén József Ferenc főherceg, József Agost főherceg legidősebb gyermeke foglalt helyet. A katonaság tisztelgése után a fogat a bejáratól nem messze állt meg, ahol a szolgálatban nem levő tisztek nagy számban gyűltek össze. Pár percet 9 óra előtt a kürtös háromsoros trombitászóval jelezte a királyérkezését. A király sötétpej, hókafeü menjén ült, mögötte lovagolt József Agost főherceg honvédszázárnagyi egyenruhában, Paor Ede és Bolras főhadsegdek a vezérkar, tábornoki kar, a testőrség lovascsapata s a katonatisztek beláthatlan sokasága. Amint a király a főhercegnőt üdvözölte, elője lovagolt a hadtestparancsnok, megtette jelentését, mire a Gotterhalte hangjai közt megkezdődött a szemle. A király a főhercegekkel s a főhercegnővel s a kísérettel végiglovagolt az oszlopok előtt, ami mintegy 20 percig tartott, azután a csapatok elé vonult, miközben az ezernyi tömeg lelkesen megjelenezte. Ő felsége katonás tisztelegéssel fogadta az éjlenést. Erre megkezdődött a díszelvonulás. A király a mező közepére állt kísérettel s megindult a legénység a következő sorrendben: A honvédségi növendékek, a közös kadetok s az első honvédsereg, majd a 44-ik, 69-ik ezredek vadászok és utászok, azután 23-ik, 68-ik utászrezdek,

a vartűzrezdek, 86-ik ezred s az egészségügyi oszapat. A 32-ik és 86-ik ezredek zenekaraival felváltva játszottak, amíg a tűzéréség, huszárság s a szekeresosapatok elvonultak. Ezután a király maga köré rendelte a parancsnokokat s megbeszélést tartott, megelégedésének adva kifejezést. Ezután pár percig beszélgetett a főhercegnővel s kísérettel a közönség lelkes éjlenzése között a várba lovagolt. A legénység vig zeneszó mellett vonult az egyes kaszárnyákba s ma nagyobb ebédet s bort, meg szabad delutánt kapott.

A díszszemle alkalmából Lohkovitz herceg tábornosnagya a következő napiparancsot adta ki:

Ő felsége a császár és király főhadsegéde ő excellenciájának, gróf Paar Eduard lovassági tábornoknak mai napon hozzám juttatott átirata szerinti közölteik:

„Ő császári és királyi apostoli felsége legkegyelmesebben meghagyta, hogy hercegségének, a hadtestparancsnok uraknak és a parancsnok tábornoknak a ma kivonult csapatok jeles külsőjén, jeles magatartásán és igen jó jelvonulásán, valamint erős létszámán legfelső, legteljesebb megelégedését fejezze ki.

A legfelsőbb parancs értelmében ez azonnal közöltessek.”

Paar s. k., lovassági tábornok.

Ezt a kegyes legfelső elismerést különös örömmel közlöm, azzal a megfajással, hogy az haladéktalanul közöltessek a kivonult csapatoknál.

Lohkovitz s. k., tábornosnagya.

Lujza hercegnő. Lindauból táviratozzák, hogy Alice toszkánai nagyhercegnő tegnap este Salzburgba utazott. Lujza hercegnő még egyelőre gyermekével együtt Lindauban marad.

Uj királyi tanácsos. A király Reizner Jánosnak a szegedi Somogyi-könyvtár és a városi muzeum igazgatójának, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

Nem bomba, hanem kérelem. A napokban már megemlékeztünk arról az incidensről, amely a legutóbbi szerdán Pétervárról, a katonai szemle alkalmával történt. Erre vonatkozólag újabbán Pétervárról azt jelentik, hogy azt a két embert, akik a rendőri kordonon keresztülröve, a cár közelébe akartak férkőzni, még ott a helyszínen elfogták. Mint később kiderült, mindkettő a központi forradalmi bizottság embere és egy kérvényt akartak a cárnak ányjuttatni. A kérvényben felszólítják a cárt, hogy vessen már végre valahára véget a törvénytelen állapotoknak és bocsássa szabadon azokat, akik Plehve miniszter önkénykedéseinek estek áldozatul.

Királyi kitüntetés. A király dr. Kosirnik Jánosnak, a horvát-szlavón országos közegészségügyi tanács elnöke és az irgalmas nővérek zagrábi nyilvános közkórháza igazgató-orvosának, a közegészségügyi terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

A bécsi sakverseny. A mai, tizenharmadik fordulójabb győzelmet hozott Csogorinnak, aki szellemes és merész játékkal 32 huzásban verte meg Pillsburyt. Gunsberg 60 huzás után Gyözött Mieses ellen. A Marco-Schlechter-párti oszadlatosképpen megégyezett lépésről-lépésre egy 1877. évi korrespondenz-játszmával Charkovban. Akkor a fehér gyözött. Schlechter kitünően védekezett és megnyerte a játékot. Teichmann a végjátékban vigyázatlan volt és elvesztette a partit Maróczyval szemben 37 huzás után. A Sviderski-Marshall-játzma késő este tüggőben maradt. A verseny állása: Csogorin 11, Marshall, Mieses, Pillsbury 7½, Marco 7, Maróczy 6, Sviderski 5½, Schlechter. Teichmann 5, Gunsberg 2.

Ibsen betegsége. Egy berlini távirat jelenti, hogy kopenhágai és krisztianiai egybehangzó hírek szerint Ibsen állapotában aggasztó fordulat állott be.

Ferike vizsgázik. Gombár Tivadar iskolaszéki tag és Farkas igazgató jelenlétében egy kis hétosztandós, eleven szemű, szöszeke fücska vizsgázott le tegnap az elemi iskola második osztályának tantárgyaiból. Jó családból való fücska: a dédapja Vörösmarty Mihály, a nagypapja Szell Kálmán, a nagyanja Vörösmarty Ilonka. S a nagyszülők meg is jelentek, hogy meghallgassák, mikor a kis Bernrieder Ferike vizsgázik. Megjelentek s Ferikének szigorú vizsgát kellett megálnia, mert a nagypapa ilyen dologban nem ismer tréfát s igazi vizsgát kívánt. Ferike így sem hozott szégyent a családra s egy kis mesét a három lepkekről s a tulipánról előbb szépen hangosan felolvastott, azután a saját szavaival is elmondott, még pedig olyan bájosan, hogy valahol a magasságban még lán a poéta-dédapa is meg volt elégedve. A többi tantárgyból is levizsgázott Ferike s azután vitte a bizonyítványát megmutatni nagypapának: végig kiűnő. A nagypapa megöröskölte s azt mondta:

— Hát te hamarabb mehetsz vakációra, mint én.

Húszéves találkozó. Feltérem azon volt iskolatársaimat, akik a pápai főgimnáziumban 1883-ban tettek érettségét, hogy ez év június hónap 28-án reggel 8 órakor a főiskola dísztermében sziveskedjenek megjelenni és egy megjelenésüket, mint esetleges akadályoztatásukat velem előre tudassák. Tájékozás végett

jelzem, hogy eddig 34 résztvevő jelentkezett. Osetény, (Veszprémmegye) Balla Endre ev. ref. lelkész.

Barosay Domokos mókái. A fejedelem, ahogyan Barosay Domokos nevezik, ma végigszálta a T. Ház folyosóján s megállott egy csoport előtt, melyben Szell Kálmán miniszterelnök mosolyogva mesélt valamit. A fejedelem úgy látta, hogy a miniszterelnök nagyon jókedvű, hát gondolta, csinál neki még jobb kedvet. S megállván a várakozó csoport előtt, a következő kérdéssel fordult a miniszterelnökhöz:

— Tudod-e, kegyelmes uram, hogy vagyunk mi most a szabadalvüpartban?

— Hát hogy vagyunk?

— Örülünk egymásnak.

— Moka lesz ebből, — szólt gyanakodva a miniszterelnök.

— Nem moka. Igazán örülünk egymásnak, mint az egyszeri zsidó házaspár. Megkérdezték a férjet, hogy mit csinálnak egész nap, s azt felelte, hogy örülünk egymásnak a feleségemmel. A feleségem ugyan minden reggel hozzám vágja a mosdótálat. Ha eltalál, ő örül, ha nem talál, én örülök, így aztán mindig örülünk.

A miniszterelnök s az egész környezet mosolygott a mókának. A fejedelem tehát másik mókát is feltalált.

— Elhiszed-e, kegyelmes uram, hogy meghittam Mikszáth Kálmánt a Vampeticsbe s bár olyan ebédet ígért nekem, amelyet az öregapja sem evett, nem akart eljönni. Föltételeket szabott. És sohasem találd ki, hogy mi volt a feltétele. Azt mondta: „eljövök, fejedelem, de csak úgy, ha becsületszavadra megígéred, hogy ebéd fölött — megszóltsz szóval tantsz ki!”

— Nagy kujon vagy, — vágott közbe a miniszterelnök.

— A palóc a kujon, nem én. Becsületszavamat adtam, hogy megszólítom, s úgy aztán kihajtottam a Vampeticsbe. A kedvenc ételét rendeltem s a pincér szedte is a lábait, hogy nyomban kiszolgálja, de a palóc rászólt: „ne még!”. Eltelt vagy tíz perc s a pincér kérdézősködött, hozhatja-e már az ételket. Mikszáth megint csak azt mondta: „ne még!”. Mondok: Mi bajod, Kálmán? — Nincs nekem semmi bajom, — feleli, — de megfedekeztl a becsületszavadról, fejedelem! — Hát akkor megszólítottam komolyan: „Milyenek a vetések önök felé”? S a palóc mindjárt jobban érezte magát, rákiáltott a pincérre:

— Most már hozhatja azt az ebédet.

A csoport nevetett, de a miniszterelnöknek hitetlen eszébe jutott, hogy valami fontos dolgot kell megbeszélnie Andrássy Gyulával. A Barosay többi mókáját már nem balgathatta...

Főhercegek a Margitszigeten. Az e hó 21-én, 27-én és 30-án tartandó margitszigeti ünnepélyen jelen lesznek József főherceg nevével, Klótid főhercegnővel, Erzsébet, Henriette és Klótid főhercegnőkkel, továbbá József Agost főherceg s nevével Augustus főhercegnővel. Az arisztokraták s a társadalom előkelőségei is nagy számban jelentették be elmenetelüket. A rendőrség szükségesnek tartotta illohelyekről is gondoskodni. Mintegy 6-700 illohely lesz, amelyeket a vigadó-téri menetjegyirodában, margitszigeti tőzsdékben s a hidpénztáraknál lehet vátani öt koromért. Az egykoronás jegvek a trafikokban kaphatók. A rendezőségnek sikerült a jótékony célra való tekintettel a gőzhajós-társasággal oly megállapodásra jutni, hogy az ünnepély napján déli 12 óratól 1 korona 20 fillértért belépésre s oda-visszatúzásra érvényes jegyeket adnak ki. Az ünnepély napján csak a szövetségi jegyek érvényesek. Az utolsó hajó 11 órakor indul a szigetről. A rendezés fáradságos munkáját Libits Adolf udvari tanácsos József főherceg érdemes jószágigazgatója vállalta el Reimann Gyulával egyetemben, aki fáradságtalan buzgósággal és nagy inventívával veszt részt az előkészületekben, hogy az anyagilag és erkölcsileg egyaránt szép sikere legyen a nemes esztő ünnepnek.

Állami gyermekmenhely a Balaton partján. A kormány a Balaton vidékén állami gyermekszanatóriumot szándékozik felállítani. Jelenleg minden irányban kiterjedő vizsgálódás folyik arra nézve, hogy a Balaton mely részén lehetne ily intézetet a legkisebbsen szervezni. A napokban Raitsz Gedeon osztálytanácsos, Frank Ödön egészségügyi felügyelő és Ruffy Pál miniszteri tanácsos, az állami gyermekmenhelyek országos felügyelője, a somogyi partot Pónyódtól Siófokig részint kocsin, részint gyalog bejárták és a legközelebbi napokban a Balaton többi vidékét fogják felkeresni, hogy a minisztériumnak javaslatot tehessenek arra nézve, mely helyen állítsák fel a sanatóriumot. Alkalmasint módát fogják ejthetni annak is, hogy ezt az intézetet kapcsolatba hozzák a szünidei gyermektelepek intézményével.

Házasság. Dr. Navrátil Ákos a kaszai jogakadémia tanára, eljegyezte Hegedűs Rózsikát, Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter leányát.

Márosi Fesztay Sándor eljegyezte Gajári Bősikét, Gajári Ödön leányát.

Vermes Ernő, a vágvölgyi cukorgyár részvénytársaság tisztviselője Trencsén-Tepán, eljegyezte Sonnenfeld (Szende) Irma kisasszonyt özvegy Sonnenfeld Mórinné, Recht Regina leányát, Budapest.

— **A kereskedelem doktorai.** Egy Beconi nevezetű professzor Milanóban kereskedelmi akadémiát alapított. Igazi akadémiát, nemcsak olyan kereskedelmi középiskolát, amelynek az ideig voltak például a mi akadémiának nevezett kereskedelmi iskoláink is, amelyeknek első évfolyamába a négy középiskola elvégzésével már be lehet lépni. Beconi érrettségi bizonyítványt követelt a beiratkozótól s ezzel szemben a közoktatásügyi miniszter megadta neki a jogot arra, hogy kereskedelmi doktorátust tessen a növendékeivel. Ez a privilegium nagy háboruskodásra vezetett. A bari, velencei és genuai nagy kereskedelmi iskolák is követelték maguknak a jogot, hogy akadémiák lehessenek, sőt a képviselőház elé is vitték a dolgot. Itt több képviselő nagyszámú hóbotnak jelentette ki, hogy magánhivatalnokok kereskedelmi doktorok akarának lenni, s egyben rossz tanügyi politikának tartották, hogy a rendes egyetemeket, ősi doktori avatási jogukban háborgatják. A tiltakozó városok képviselői azonban egytől-egyik a mellett voltak, főleg lokálpatriotizmusból, ami Olaszországban nagy hatalom, hogy a megszállhatatlan más doktor mellé a bari, velencei és genuai kereskedelmi iskolák is produkálhassanak ilyen kereskedelmi doktorokat. S ez utóbbi álláspontot tette magáévá Nasi közoktatási miniszter is, aki kijelentette, hogy semmi kifogása az ellen, ha az illető kereskedelmi iskolát úgy rendezik be, hogy aránylag főiskolaszerű lesz a jellegük.

— **Calvé asszony balesete.** Párisból jelentik: Tegnap este a boulevardokat az a szenzációs hír járta be, hogy Calvé Emma, a hírneves énekesnő, aki épp mostanság nagy diadalokat arat *Faust* eljáráshozában, a délután olyamán öngyilkossági kísérletet követett el. Tény, hogy Calvé asszony vigyázatlanságából akonitoidattal megmérgezte magát de már minden veszélyen túl van. A művész, aki utóbbi időben túlerőltette magát, rosszul érezte magát és az orvosilag rendelt oldaltól akkora mennyiséget vett be, hogy környezete már a legrosszabbtól tartott. Az orvosok erőlyes közbelépésének sikerült a művésznőt ismét magához téríteni és a mérég következményeitől megvinni, úgy, hogy már a legközelebbi napokban ismét felléphet.

— **Kitüntetés.** A mulasztendei velencei kiállításra a magyar művészek külön csoportban állították ki nagy sikerrel. A magyar osztályt dr. Lázár Béla rendezte, akik az alkalmából az olasz király most az olasz királyi koronarend lovagkeresztjével tüntetett ki.

— **A szegedi zsidóság ünnepe.** Szegedről jelenti tudósítók: A szegediek új zsidó templomát ma avatták fel. Az ünnep reggel 10 órakor kezdődött a zárkó elhelyezésével. A szerlejtést dr. Kecskenéti Armin makói főrabbi vezette, kinek Schorr Mór szegedi főoktató, Löw Imánuel szegedi, Perlesz Ármin pécsi és Löwy Mór temesvári főrabbi asszisztált. Szilágyi János építőmester rövid beszéddel jelentette Rósa Izsó hitközségi elnöknek az építés befejezését, mire Rósa válasza után Weitzenfeld Zsigmond hitközségi jegyző felolvasta a Löw főrabbi által szerkesztett alapító okmányt, mit egyházi énekek közben helyeztek el a zárkóba. Schorr főoktató imája után következtek a kalapácsütések.

A templomból a hitközség új palotájába mentek a díszközgyűlésre, melyet Rósa elnök nyitott meg nagy közönség jelenlétében. Az elnök beszédében kiemelte, hogy a sikerhez két momentum járult hozzá: a tagok áldozatkészsége és Baumhorn Lipót művész zeniális alkotó ereje. Lelkesen eszteli Löw főrabbi áradhatatlanságát s kiemeli, hogy méltó fia Löw Lipótnek Szeged egykori messze földön híres papjának. Ezután Lichtenberg Mór szegedi elnök, megköszöntötte Kállay Albert főispán, Pálffy Ferenc polgármester, Szeged város tanácsa és közönsége jószáratu támogatását és Rósa Izsó hitközségi elnök működésének tudja be a szegedi zsidóság szellemi haladását, a hitközség belső anyagi megerősödését, a társadalomban való méltó elhelyezkedését továbbá azt, hogy a tekelezesek tisztelik és becsülik egymást. Az elnök érdeme, — ugymond — a templom létrejötte, mely Szeged közönségének régi vágya s ezért a hitközség megírtta Endrey Sándor festőművészrel Rósa életnagyságu arcképet. Beszéd közben nagy ovációk közt lehült a képről a lepel, mire Rósa elnök egyszerű szavakkal köszönte meg a meglepetést. Rósa beszédében kiemeli, hogy az utolsó évtizedek munkájában két elv érvényesült, az egyik, hogy a szegedi hitközség ki tudja zárni kebeléből a szétbuzó törekvéseket és egységre iparkodik, amit el is ért, másik alapvető erőssége a hitközségnek, hogy belső életében főpapjának oly tág működési teret biztosít, melylyel annak tudása, kitartó tevékenése és önzetlen szerelele felvirágoztatja a hitközséget. A képviselőtestület Baumhorn művész iránt háláját alig képes leróni. E szavak közben az elnök a hitközség ajándékát, egy aranygyűrűt nyújtott át Baumhornnak a templom domborművé képevel. Ezzel a közgyűlés véget ért.

A tulajdonképpeni templomszentelés délután ment végbe. A régi templomtól elbucsztak és Lövinger Adolf szegedi rabbi beszédet mondott, azután a főrabbiat ünnepélyesen átvitték az új templomba. Menet közben a katonai zenekar zsidó dalokat játszott. A menetben százakra menő küldöttek között Kállay Albert főispán, Pálffy Ferenc polgármester, a tanács és a képviselőtestület, valamint az összes állami

hivatalnok küldöttei vettek részt. Az új főrabbiat Perlesz pécsi főrabbi avatta fel, mire Löwy temesvári rabbi mondta az avató imát és Löw főrabbi az alkalmi prédikációt. A magasztos ünnep a Himnusz éneklésével végződött.

Este lényes banket volt, melyen az első felköszöntőt Rósa Izsó elnök mondta a királyra, a másodikat Lichtenberg Mór Kállay Albert főispánra, mint Wlassics miniszter képviselőjére. Kállay főispán lendületes beszédben kifejtette, hogy csak ott lehet Isten áldása ahol a hazaszeretet egyesül az istenféléssel. A szegedi zsidóság mindig megelégt annak a két ideának és ennek köszönhető boldogulását. A hitközség elnökségére ünneti poharát. Szivessz László Pálffy Ferenc polgármestert, Pálffy Rózsa Izsót, Perlesz pécsi főrabbi a jelenlévő más felekezeti papokat élte. Löw Imánuel Baumhorn Lipót, a zeniális alkotóművészre Lázár György országgyűlési képviselő Löw főrabbiára ártette poharát.

— **Hálás köszönet szent Filoménának.** A *Mährisch-Schlesische Post* kishirdetési közt a következő hirdetés olvasható:

Hálás köszönet.

Jézus legszentebb szívének, Szent Józsefnek, Szent Filoménának és Szent Antalnak, minden kéréssem meghallgatásáért. H. J. P.

Valószínű, hogy a *Mährisch-Schlesische Postra* több mezei kővéházban előfizetnek, mert különben hogyan fogják értesíteni az a postofaltalok erről a hálás köszönetről? Vagy ez a köszönet inkább a közönségnek szól mint figyelemzetés?

— **A Rohonczy-Parraghy-affér.** Beszámoltunk mi is a Duna-ünnepély az epizódjáról. Az affér, amelyben, mint kiderült, egy „borderó” is szerepel, ma békés uton elintéződött, amennyiben Rohonczy Gida egy lovgagias nyilatkozattal rehabilitálta a tapasztalatlan fiatal embert. Rohonczy nyilatkozata így szól:

Tisztelt szerkesztő ur! A Duna-ünnepély alkalmával Parraghy Vilmos ügyvédjelölt uralomterült lovgagias ügyemet, mert úgy előttem, mint segédeim előtt Parraghy ur eljárása minden látszat szerint magán hordta az okmélküli és kerestet krakéler bélyegét, precedens alkothatása végett a lovgagias térről levélve, feljelentés alakjában átítem a kir. ügyészséghez. É feljelentésemről a tisztelt budapesti sajtó tudomást szerezvén, Parraghy urnak viselkedését a feljelentésemben felhoztam alapján a kelő és ahhoz méltó elítélésben részesíté. Azonban, épp amily kérelhetetlen szigorral ismerem kötelességemnek Parraghy urat mint „krakéler” feljelentéssel egyuttal a nyilvános elítélésnek is kiszolgáltatni, épp annyira kötelességemnek tartom ma ezen ifjú segítségére jönni, akit az egymással összejárású vezetés tévedéseink sorozata, s épp lovgagias ügyekben való teljes járatlansága sodort oda, hogy mint krakélernek látszó egyén a társadalom által elítéltet. A tisztelt sajtó s olvasó-közönsége a Parraghy ur részéről felmerült tévedések és tapasztalatlanságoknak kúcsát megielet a ma hoztam intézett és az alatt közzétett levélben, amelynek alapján most utólag derül ki, hogy Parraghy urnak a velem szemben elkövetett szóbeli sértése nem krakélerségen alapult, hanem annak rugója épp ellenkezőleg lovgagias viselkedési szándékának következménye volt. Igaz ugyan, hogy e fellépése ehamarkodott és tévedésen alapult, amiről pár percre reá ő a családtagok által teljesen fel lón viágoztva, s e tévedését, mint a levél jelzi, azonnal óvá is akarta tenni, de nem volt módjában, mert előttem, s másnap segédem előtt ezt meg is tette ugyan: de épp itt jelentkezik már most ezen ifjú embernek a lovgagias ügyekben teljes járatlansága és tapasztalatlansága folytán elkövetett azon, nére nézve majdnem vezetés hibája, hogy tudniillik ugyanakkor segédem előtt nem jelenté ki egyuttal, hogy az általa elkövetett sértés elhamarkodott tévedésen alapult. Minek folytán mi természetesebb, hogy a segédeim előtt Parraghy urnak egész eljárása úgy tűnt fel, mint aki krakélerséggel s csak tölem megijedve kér bocsánatot; egyuttal ellene szót a már segédek felírásával készületben volt s nékem átadott névjegye és vézates sors által egyik segédem szemei elé került ennek. Arkay ügyvéd ur levele szerint, elpiszkolódott és a tárgalomból kivett párja. A most utólag kiderült valódi tényállás után, mert nemcsak fel akarom tételezni, de mert elhiszem úgy a mentőlevél egész tartalmát, mint e fiatal embernek tisztességét, leszámítva különbs máheurjéit és lovgagias ügyekben teljes járatlanságát, ezen okbólki tehát nemcsak, hogy visszavonom az ellene tett feljelentésemet, de ha a lakásom felkeres, szívesen látom és szívesen fogadom illő bocsánatkérését.

Budapest, 1903. május 19.

Rohonczy Gida.

Arkay Kálmán a fentemlített levélben azt igazolja, hogy Parraghy Vilmos tévedésből sértégetett és hogy Parraghy szerény magánéletű, békés természetű udvarias, korrektt uriember, aki a krakélerség színébe ösüpnél tévedése és tapasztalatlansága folytán jutott.

— **Betiltott újságok.** *Straßburg*ból jelentik, hogy a rendőrség megtiltotta a *Merkur* című folyóirat kiadását, amely hónapok óta felségérett cikkeket közlött. A folyóirat szerkesztője, Hagel János, kedvesével Bregenzbe utazott, ahol múlt éjjel mindkettőn agyonlőtték magukat. — Münchenből táviratozzák,

hogy a rendőrség megtiltotta Schuler Gusztáv fiatal írónak betilapja kiadását istenkáromlás és vallásháborítás miatt.

— **Annuska Bécsbe ment.** A regényes írókban sok olyan eset kerül a könyvekbe, amikor az anya emberfeletti munkát fejt ki arra, hogy megkaphassa a gyermekét. S az élet is produkál sok ilyen esetet. Csak nemrégiben volt szó az újságokban egy vidéki színésznőről, aki esztendőig tartó haretot vívott a törvénynyel szemben is, hogy megkapja a kis leányát, s nem ritkaság az a hír se az újságokban, hogy az anyák ellopják, elrabolják a gyermekeiket. Még gyilkolni is tudnak abban a rettenetes kínban, ami a vágyakozás a gyermek után. — Hogy azonban a gyermek valami tulságosan vágyakozzék olyan anya után, aki őt elhagyta, akiből tehát éppen csak a szivtelenségét ismeri, az nagy ritkaság. Ilyen ritkaság esett meg mostanában a rendőrség előtt. Egy *Vegele* Annuska nevezetű nagyon csinos, tizenhét esztendő kis varróleányt állított be Lévy fogalmazóhoz s elmondta neki, hogy a varróép mellett is boldog lehet a lány. Hogyne, ilyen üdén, fiatalon — s ő boldog is lenne, ha megtalálná az anyját. Az anyja bizony nem valami szépen viselte magát vele szemben. Amikor másfél esztendő volt, elhagyta az apját, meg őt is, a kis csibéjét s egy másik lányával, az akkor már hatesztendősnő Iónával elment valamerre. Azóta eszébe se jutott az uthagyott gyermeke. A gyermek azonban vágyakozik utána, hát arra kéri a rendőrséget, hogy kutassák föl, akárhol van is, mert látni akarja. A fogalmazó jegyzőkönyvbe vette a gyerekánka kívánságát s hozzáállott a nyomozáshoz. Ma, két hét múlva már eredményre is jutott. Kiderítette néhány postaváltással, hogy az asszony Ióna lányával együtt Bécsben lakik a Mariahilferstrasse tizenharmadik számú házában. Mára aztán fölhitvatta a kis varróleányt s kezébe nyomta a címet. A gyerek most már igazán boldog volt. Körültáncolta a szobát s végül megölelte a rendőrfogalmazó urat is, akinek ez a kis figyelem nagyon jól esett, bár szörnyű komolyan tiltakozott ellene. — Csak aztán keserves eszlődés ne érje a kis lányt. Az az asszony, aki majdnem tizenhat esztendőig nem is törődött vele, talán nem is érti meg olyan igazán a kis lányt, mint ahogy az elképzeli magának. A kis lány különben már el is utazott Bécsbe.

— **Az állatok védelme.** A közönség úgy általában az állatvédelem dolgában csak az Állatvédő Egyesülettől tud, holott van Budapesten egy másik egyesület is, amely gondjaiban részesíti az állatokat. Gyakorlati irányban az állatvédelem kérdését a *Budapesti Állattartók Szövetkezete* oldotta meg, amely VIII. Kemény Zsigmond-utóban két év óta körösd tart fenn és a megbetegedett, vagy megsebesült állatok részére a főváros területén mentőszolgálatokat is teljesít. A szövetkezet csekély havi járulékek mellett érdekelte állattulajdonosok tartják fenn. A közérdekű intézmény napról-napra fejlődik, úgy hogy a szövetkezet V. Haba-utca 9. szám alatt ma második körösdjait is megnyitotta. Mindkét körösd állatmentőkocsival és feltonnal van ellátva. Balesetnél a közönség odafordulhat, valamint a mindennapi ambulancián állatjait: lovakat, szarvasmarhákat, kutyákat, madarakat stb. is gyógykezeltetni. Tagok bármelyik körösd irodájában, vagy a szövetkezet hivatalos helyiségében: VIII. Baross-utca 13. szám alatt jelentkezhetnek, ahol bővebb fölvilágosítást is kapnak.

— **Tízéves találkozó.** Dr. Manning Vilmos főlkéri tanultársait, akik 1893-ban a soproni ág. ev. liceumban végezték középiskolai tanulmányukat, hogy pünkösd vasárnapján, e hó 31-ikén délelőtt tíz órakor, Sopronban, a Pannonia szálloda éttermében tízéves találkozásra gyülekezzenek. Főhívja egyuttal volt tanultársait, hogy megjelenésükért, eselleges távolmaradásukról és annak indokáról legkésőbb egy héttel a találkozó előtt értesítsék a következő címre: dr. Manning Vilmos orvos, új János-körház Budapest.

— **A tejcarnok üvege.** A rendőrség ma a Közponi Tejcarnok üvegei között előfordult rendellenes jelzés dolgában bejelentette a vizsgálólat és az ügygyár igazgatóját mint a szabálytalan jelzésű üvegek készítőjét kétszáz korona pénzbírságra ítélte; ugyanekkora pénzbírsággal sőt a tejcarnok igazgatóját is. Egyébként a rendőrség hivatalos kommunikációban is megerősíti, amire más helyütt külön cikkekben is rámutatunk, hogy a Közponi Tejcarnokot a kihágás elkövetésében semmiféle rossziszeműség sem terheli s az ügygyárra hárul az ügyben a teljes felelőség. A rendőri sajtóiroda jelentése így hangzik:

A Közponi Tejcarnok-Szövetkezet igazgatósága bejelentette ma a főkapitányságnak, hogy intézkedett az iránt, hogy az ügygyár hibájából nem kellő tartalmu és mércéjű tejesüvegek a tárgalomból azonnal kivonassanak és csak a teljes tartalommal és helyes mércével bíró üvegekben adassék el jövőben a tej. E célból a szükséges képet az igazgatóság új üvegeket is rendelt. Egyuttal kérte, hogy a rendőrség mielőbb helyszíni vizsálat utján győződjék meg a tett intézkedések keresztülviteléről.

— Tüntetés vészpatronnal. Triesztból távirat: Tegnap este a főreáliskola előtt a villamos közúti vasút sinjein felrobbant egy vasúti jelzőpatron, a nélkül, hogy kárt okozott volna. Egy itteni lap ezt az esetet, amelynek különben nem tulajdonítandó jelentőség, tüntetésnek mondja a német isko'a ellen és kapcsolatba hozza az innsbrucki egyetemen történt eseményekkel. Erre nézve azonban eddig még nem találtak támpontot.

— Cseh agitáció a magyar list ellen. Prágából jelentik: A ma megjelent cseh lapok a magyar listbevitel ellen a fogyasztó-közönséghez intézett felhívást közölnék. A felhívás a cseh közönséget arra szólítja fel, hogy kövessen el mindent a magyar listnek Csehországba bevitelle ellen. A felhívás többek közt a következőket mondja: „Legfőbb ideje, hogy a többi tényezőik is csatlakozzanak a magyar listbevitel elleni elődíszet megsemmisítő verseny korlátozására irányított törekvéshez, ama verseny ellen, amely a nélkül, hogy a fogyasztásnak használna, mezőgazdaságunknak, iparunknak és kereskedelmünknek kimondhatlan károkat okoz és milliányi pénzt visz Csehországból Magyarországra! A felhívás így végződik: „Szervezkedésünk a legnagyobb körű társadalmi támogatásra szorul. Avangyi támogatást, gazdasági áldozatokat nem kérünk. Nem tőkéröl van szó. Termékeinkért egy fillérrel sem kérünk többet. Csak a hazai termelés támogatására kérünk erkölcsi támogatást! E felhíváshoz, úgy hisszük, leteleles kommentárt fűznünk. Világos, hogy amíg mi a gazdasági kiegyezés válságát éljük, addig a Listán tul az egész vonalon egyszerűen indíták meg az élet-hálfarocot legvitalisabb gazdasági, ipari, és kereskedelmi érdekeink ellen. Ez ortvátadás ellen bátran felvehetjük a harcot, mert kezeink közt a represszállásra szolgáló fegyverek. Az akcióval szemben elmulasztatlan kötelességünk harcot indítani a pilseni, ó-brünni, budweisi steintfeldi, pilsenetzi és egyéb cseh szökök ellen. melyek hazánkat válsággal elárasztják. A harc eredménye nem lehet kétes. A csehok a magyar listre utalva vannak, még ha drágán is, míg mi a cseh sört, tekintettel budapesti sörreink kiválóságára, tartalmas és izletes voltára. egyhamar lerázhattuk nyakunkról. Hiszen jótormán csak hazafias kötelességről van szó.

— Titokzatos öngyilkosság. Pétervárról táviratozták, hogy a Kaspi-vezred egy fiatal tisztje löbelőtte magát. A rendőrség leirtóztatta az öngyilkos tiszte fivérét és hűgát s rendkívül kompromittáló iratokkal talált náuk. Az is kiszivárgott, hogy a tiszte az ezredes parancsára oltotta ki életét. Az ezredparancsnok ugyanis magához rendelte a tiszte és meghagyta neki, hogy lölje főbe magát. A pétervári tisztikörökben ez az eset nagy izgatottságot keltett. Sok tiszte leirtóztatták, mert állítólag forradalmi összeesküvésben részesek voltak.

— Villamos elgázolás. Ma este félhat tájban villamos vasúti elgázolás történt Budán, a Gellért-rakparton. A 70-es számú köriragalmi villamos kocsi elgázolta Mettala György temetkezési vállalkozási alkalmazottat. A szerencsétlenség úgy történt, hogy Mettala koporsóval a vállán tel akart lépni a járdára, de megcsuszott a rossz léposón és a villamos vasút sinjeire zuhant. A kocsi vezetőnek már nem volt ideje megállítani a kocsit, amely a szerencsétlen embert halálra gázolta. Holttestét bevitték az orvostani intézetbe.

(x) Használt-e már Stomatint?

Vilmos császár látogatása a pápánál.

Budapest, május 19.

Azoknak a látogatásoknak a lefolyásáról, amelyet fejedelmi személyiségeket tesznek a pápánál, nem igen szokott kiszivárogni a külső világba pozitív hír. Ezuttal azonban a sok nem eléggé ellenőrizhető részlet után megbízható adatok állanak a rendelkezésünkre arról, hogy hogyan folyt le Vilmos császár látogatása a pápánál. Jean de Bonneton francia zsrnalista, aki dacára annak, hogy francia, bizalmas embere a pápának és a bibornokoknak, hosszabb cikket közöl hiteles adatok alapján a *Le Journal*ban a császár vizitjéről. Az érdekes cikkből itt adjuk a jellemzőbb részleteket.

A Vatikán hasonlít azokhoz a porózus vázákhoz, amelyekbe a római asszonyok szokták a virágokat tenni. Néhány óra után ugyanis elpárolog belőlük a víz. Eppen ilyen a Vatikán is, néhány napalatt onnan is kipárolog 'minden titok. Gotti bibornokot, a „propaganda fide“ elnökét a látogatás után való nap a pápa kihallgatáson fogadta és a bibornok úgy nyilatkozott, hogy impressziója szerint Franciaországnak Keleten való protektorátusa nemsokára csak emlék lesz. Mocceni bibornok, valamint egy egyházi rendnek a feje, aki németbarátságáról ismeretes, szintén több részletet beszélt el, hogy körülbelül össze lehet állítani magát a nevezetes találkozást.

A császár, aki első látogatása alkalmával kissé túlkatonásan lépett fel, most megváltoztatta modorát. Valóságos fúri hódolattal és édeskedő hanghordozással közeledett a pápához. A pápát atyámnak szólította, míg első látogatása alkalmával mindig szentségének nevezte. A beszélgetés elejétől végig francia nyelven folyt. A pápa elbeszélte egy francia származású püs-

pöknek, hogy mennyire meghatotta őt a császár figye messége. Így például, amikor a kis párna kiszorított lába alól, a császár lehajolt, hogy ismét visszahelyezze. A pápa erre olyan mozdulatot tett, mintha meg akarta volna fogni a császár kezét, hogy ne fárasztja magát, a császár azonban megragadta a pápa kezét és ajkához emelte. A pápát nagyon meghatotta ez a nem várt figyelem, de egyik prelátusa előtt a következő megjegyzést tette:

— Mikor a császár a pápánál lehajolt, észrevettem, hogy jobb kezén karperecet visel, amely lecsuszott egészen a kezeleféig. Sohasem láttam, hogy lérfi ilyen ékszert viselt volna. Valószínűleg új divat ez.

A császár külsejéről a pápa így nyilatkozott: — A császár csodálkozom azon, hogy mennyire megváltozott a császár arca. Van az arcában valami öreges vonás, melyet még az én arcomon se fedezek föl, hanem a szemei, azok ragyognak. Szája körül is valami kesernyös vonást vettem észre, ami valószínűleg azért van, mert az ajkai szabadon vannak és a bajusza... (itt a pápa a kezével mutatta, hogy a császár bajusza föléle áll.) Ami a tárgyalásokat illeti, kijelenthetem, hogy nem beszélgettünk az én kedves Franciaországomról. Ő felsége jól tudja, hogy én mennyire szeretem az őn nem hazáját.

Ez a verzió nagyon különbözik Gotti bibornok elbeszélésétől. Gotti szerint ugyanis a császár a pápa előtt kifejtette, hogy ő képes volna a Keleten, sőt a legszűkebb Keleten is dicsőséggel gyakorolni a kereszténység fölötti protektorátust, mert Franciaországot belső viilongásai megloisztják a szükséges presztízzsel.

Erre Gotti szerint a pápa így felelt:

— Semmi nehézség sem volna abban, hogy megvonjuk Franciaországtól a Keleten való protektorátust, mert azt hiszem, hogy maga a francia kormány sem sokat törődik vele. De hoghya ezt hirtelen megtennők, a francia vatikáni nagykövetet, aki igen derék ember, valószínűleg azonnal visszahívnák és akkor engem vádolnának azzal, hogy a szakitást eszközöltem.

Erre Vilmos császár újabb argumentációval állt elő. Kifejtette, hogy a protektorátus elismerése jutalom volna a katolikus missziók iránt taussított pártfogásáért. A pápa a császár argumentációjára így felelt:

— Nagyon jól tudom, hogy felséged milyen nagylelkűen szubvencionálja a német missziókat és hogy mennyire segíti a flamaodokat is, csakhogy a misszionáriusok legnagyobb része francia és ez a támogatás válsággal elenyésző ahhoz képest, amennyivel a franciák támogatják a missziókat.

A franciák minden évben, még a legmosstohabb időkben is legalább 20 millió frankot küldtek nekem. Franciaország nélkül nem is tudnék itt élni és a misszióknak legalább is felét meg kellene szüntetni.

Erre azután a császár mite tudott felelni és bevallotta, hogy ilyen áldozatokat nem volna képes hozni. A pápa ezután a legközelebbi konklávéra tért át és e' mondta, hogy milyen intézkedéseket tett arra nézve, valamint biztosította a császárt arról, hogy végrendeletileg nem jelölte ki az utódát. Vilmos császár erre a maga részéről megígérte a pápának, hogy az olasz királlyal egyetemben örködni fog a konkláve biztonságá fölött.

— Tudom jól, — felelt a pápa — hogy ebben a tekintetben az olasz király intenciói j'k, csakhogy egy lövasutí sztrájk elegendő arra, hogy a király akarata esetleg ne érvényesüljön.

A császár ezután arra kérte a pápát, hogy küldjön képviselőt a május 14-iki metzi ünnepélyre, amikor az ottani dóm új portálját szentelik be. (A pápa ezt meg is tette.)

Erre vonatkozólag Jean de Bonneton a következő megjegyzést teszi:

XIII. Leo nem cselekedett úgy, mint egykor IX. Pius pápa, aki midőn a francia-német háboru után Bismarck arra akarta bírni, hogy Dupont des Loges elzász-lotharingiai püspököt kényszerítse lemondásra és ennek fe'ben nagy előnyöket akart biztosítani Németországnak a katolikus egyháznak, IX. Pius a német rendkívüli követnek ezt felelte:

— Amit tölem kérnek, az lehetetlenség. Én a legyőzöttekkel tartok. Mondja meg ön a kancellárnak, hogy holnap rám törheti ezt az ajtót, hogy száműzhet, lelküket tejemről a tiarát, lelhuzhatja kezemről a pásztorgyűrűt, de ez a kéz soha sem fog aláírni olyan rendeletet, amely az én szereteti Franciaországom becsületét vág!

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12

Kiadóhivatal 54—39

SZÍNHÁZ, ZENE

— Magyar Színház. A berlini vendégek ma este a *Jugendet*. Halbe Miksa drámáját adták elő. Kiténő összjátékukban gyönyörködni lehetett. Minden szereplő annyi gondal, annyi lélekkel végezte föladatát, hogy benne élt abban az alakban, akinek a bemutatására vállalkozott. Tökéletes illuziót csak így támaszthat a színház. A néző csak ilyenkor felelji el, hogy voltaképpen jól betanult játékok lát; csak ilyenkor hiszi, hogy egyenesen az életet látja, a maga természetes folytatásával. Ezek a színház rendkívül komolyan veszik alakoskodó-mesterségüket, rendkívül nagyra tartják a pályájukat. Mielőtt a színpadra lépnek, bizonyosan sokat gondolkoznak a szerepeikről, sőt talán egyébbel se foglalkoznak, csak a szerepeiké; és mikor arra kerül a sor, hogy a próbákon kidolgozzák a szerepeiket, bizonyosan arra vetik a súlyt, hogy játékaikat a legapróbb részletekig összhangba hozzák és valamennyiben alárendeljük magukat annak az egyetlen célnak, hogy a néző mely darab lelke, tendenciája kidomborodjék és a néző mely benyomást vigyen haza magával a színházból. Ezt az odaadó foglalkozást, ezt a rendkívüli komolyságot szerelmém megtalálni a mi jeles színházainkban is, akik közt annyi a kiváló tehetség és olyan kevés a nagy szorgalom, a nagy ambíció, a műveltség és haladásra való vágyakozás. A *Jugend* mári előadásán Reicher játszott Hoppe lelkész, ez a sokoldalú, jeles színész, aki tegnap Heródeszt rajzolta érdekes, gazdag színekkel. Heims Elza híres szerepét, Annuskát, Lucie Höffichtől látuk. Egészéges, duzadó fiatalág sugárzott ki belőle. Hans Hartwig szerepére Licho Edgár nem rendelkezik olyan csábító külsővel, mint annak idején Kayser a Brahm-féle társaságban, de játéka egyszerűbb, meggyőzőbb. Valentin Richárd sem pózolt a szegény Amandus hülyeségével, ami jó izlésre mutat. Winterstein képlánja elsőrangú alakítás, talán a legkitűnőbb, legizgatóbb, amit ettől a lelkiismeretes, gondolkodó művésztől látni lehet. (A. e.)

— Nemzeti Színház bemutatója. A Nemzeti Színházban pénteken, e hónap 22-én mutatják be Tardos Viktor eredeti tragédiáját, a *Nero anyját*. Az újdonság, melyből már házi kóprók folynak, a következő szereposztással kerül színpadra a bemutató előadás, valamint e hét folyamán szombaton és vasárnap este:

Agrippina — Jászai Mari, Neró — Beregi, Britannicus — Dezso, Seneca — Gál, Burrus — Szacsvay, Pallas — Gyenes, Narcissus — Egressy, Poliphem — Pethes, Othó — Horváth, Annicetes — Pálffy, Vitellius — Molnár, Octavia — Paulayné, Poppea — Hegyesi Mari, Octo — V. Molnár R., Jósó — Györgyné, Lecusta — S. Fáti Szerena, — Lucilla — Boér H., Valeria — Meszlényi A., Előbő halász — Gabányi Árpád, Második halász — Gabányi István.

Ugy a bemutató, mint a szombati és vasárnapi előadás este 7 órakor kezdődik.

— Kisfaludy-Színházban naponta telt ház előtt adják Gömöri Jenő nagyhatású operett-paródiáját, a *Montag Romeo* és *Sontag Juliet*. Kövesdy Erise sok tapsot kap mint Julia. Romeo-t Hegyessy Gyula a társulat jeles kómikusa játsza. Sok dicsőretet érdemel Deák és Megyesi, kik mint titkos rendőrök kacsagató kupléikkal hatottak. Az öbudi polgárok végre is megbarátkoztak az ottani társulattal, mely sok igyekezettel fáradozik a közönség igényeinek kielégítésén. Csütörtökön két előadás lesz; délután fél-helyarák mellett *Montag Romeo*, este *Viola* játszszák. Legközelebb *Blaha*, a Nemzeti Színház örkös tagja vendégszerepel.

— Hírek a Népszínházról. Géczy István új népszínműve, A *kisérlet* foglalkoztatja most a Népszínház népszínművészét. Jó szerephez jutottak Ledojszky Gizella Kápolnai Irén, Szentmiklóssy Irén, Seirma, Kovács Mihály, Horváth és Szabó. A népszínműhöz néhány szép dalt írt B. Fehér Jenő. — Rákosi Szidi színháziskolájának növendékei a Boccaccio előadását vasárnap délután megismélik a Népszínházban. A darab második és harmadik felvonásán kívül színehezokk Villars *dragonyosainak* első felvonását is.

— A Budai Nyári Színház újdonsága. A Budai Nyári Színház legközelebbi újdonsága egy végtelenül mulatózó, szép zenéjű énekes bohózat, a *Clo-Clo* lesz. A bohózat zenéjét Paquin Ferdinánd írta, bemutatója a jövő hét végén lesz. Holnap, szerdán, a *Nebánstsvirág* kerül színpadra. A címszerepét Perényi Margit, a főbb szerepeket Borostyáni Sári, Berzenyik Julia, Izsó, Környei, Bartos és Körmendi játszzák.

— A drótosztó délutáni előadása. A Magyar Színházban csütörtök délután újra színekerül Lehár Ferenc bájos zenéjű operettje, A *drótosztó*, amelyet vasárnap délután is zsulofit ház előtt játszottak. Az operett főszerepeit: Szentgyörgyi Lenke, Kornai Berta, Sziklainé Jancsó Valéria, Sziklai, Boross, Ráthonyi, Rubos, Giréth és Iványi játszzák. A helyárák mérsékeltek.

— Orgonahangverseny. A fazekek-teri templomban május 23-án, szombaton, délután 5 órakor Hild Karolyne, Szentgyörgyi Mik ösné, Deget Frigyes, Hio-

kisch tanár, *Hieksch* Rikárd és *Perényi* István közreműködésével nagyszabású orgonahangverseny lesz. Jnyek 3 és 1 koronáért a fazekas-téri ref. lelkészi hivatalban kaphatók.

Vizsgálati hangverseny. Az Országos Zeneakadémia tegnap tartotta második vizsgálati hangversenyét szokott nagy és díszes publikuma előtt. A magas színvonalon álló műsor kezdetén az Akadémia énekkara *Perti*, *Koessler* és *Lully-téle* a-capella kórusokat adott elő kitűnő tanúruk, *Koessler* János vezetésével, aki nagy gondnal, lelkesedéssel dirigált és zajos ovációkban részesült. Tünetve mutatta ki a közönség és a sok tanítvány, hogy milyen nagyrabecsülik ezt a tudós mestert. *Thomán* István, *Szendy* Árpád és *Kemény* Rezső tanítványai közül *Kégyi* Ilona, *Szendé* Ilona, *Dátsy* Károly és *Köszegi* Sándor tündétek ki magukat zongorán és hegedűn. Kiváló érzéssel, nagyon finoman és kedvesen énekelte *Cséry* Ilona (*Ábrányiné* tanítványa) Mignon magándalát. A közönség zajos tapsokkal honorálta ezt a sikerült énekszámot. A fiatal növendék kellemes organuma kitűnő mesternőjének a vezérlése alatt szép lejtődésnek indult. Tetszettek a *Sik* József és *Malaczky* növendékei is: *Bonay* Nelli és *Zwickler* Margit, akik Franz, Schumann, Brahms és Schubert-dalokat énekeltek. *Darabos* Pál, *Koessler* tanítványa, bravurosra orgonázott. *Bach* Preludiumát és g-moll fugáját adta elő az Akadémia impozáns hangszerén.

Városi legiti Nyári Színház. A *Városi legiti Nyári Színház* szerdán a *Rip* van *Winkle*, *Planquette* bájos zenéjű operettje kerül színpadra. Lisbeth szerepét *Feld* Olga, *Rippet* *Pintér* Imre éneke. A többi szerepeket *Pichler*, *Sellő*, *Sentes*, *Gömör*, *Miklóssy* és *Márton* éneklészik. Csütörtökön két előadás lesz. Délután *Az aranyember*, este a *Síjosi kalandok* című énekes bohócságot adják.

Serenissimus a Magyar Színházban. A csütörtöki estét a híres *Serenissimus-tréfalával* töltik be a berlini művészek a *Magyar Színházban*. Ez estén a *Serenissimus*-jeleneteken kívül *Metenier* [Oszkár *Családi idill* című darabja és utána *A kollekták* című jelenet szerepel műsoron. A *Metenier*-darabban kitűnő szerepe van *Wassmann* Hansnak, aki az *Éjjeli menedékhely* züllött báróját oly szenzációval hatással játszotta. Ugyanő *A kollekták*ban is játszik, ahol még *Eysoldt* Gertrud és *Reicher* is kiváló szereppel vesznek részt az előadásban. *Serenissimus*-t vasárnap megismétlik a berliniek. Szerdán és pénteken az *Éjjeli menedékhely* kerül színpadra; ez előadásokra jegy már csak csekély számban kapható. Szombaton az *Ackermann* című színmű bemutatja lesz. Ebben *Reicher*nek van szenzáció szerepe.

Langyel operett-társaság az Uj-Színházban. Megemlékeztünk róla, hogy az Ósüdvárában vendégszereplő langyel operett-társaság szereplését, mint hogy a társulatnak játékgondélya nem volt, a rendőrség bebitotta. A társulat, amely ennek következtében nagy nyomorba jutott, ma délután *Rudany* Béla főkapitánytól járt és arra kérte, engedje meg, hogy néhány estén felléphessenek és megszerezze az utólkéséget. A főkapitány erre a kérelemre hazafias nyilatkozatot tett. Kijelentette, hogy az elve, hogy a magyar színezetet megóvja az idegen inváziótól. Nem engedheti meg, hogy idegen társaságok elnyomják a magyar színezetet. Azonban most, miután a langyel színezet nem tudnak elutazni, megengedi, hogy néhány estén át játszassanak olyan színdarabban, ahol színi engedély van az igazgatónak. Erre *Szalaky* Lajos, aki a deputációban volt, felajánlotta az *Uj Színház*-nak. A főkapitány szívesen tudomásul vette, de kikötötte, hogy előbb egy magyar darabot játszzanak és azután következze a langyel társulat fellépése.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Oláh-e, vagy román.** Érdekes nyelvészeti vita folyt le ma délután a *Filológiai Társaság* ülésén. *Szigescu* József ugyanis azt a javaslatot tette, hogy a román szót a magyar nyelvészetben írjuk románának.

Kimutatja az előadásban, hogy a magyar nyelvben nincs megfelelő jege az *á* vocalis nazális megjelölésére. Az egyedüli helyes megjelölés, szerinte, a román, mivel ez a szó a latin romanusból származik. A *rumuny* nem egyéb, mint a román hangutánzása. A román pedig egyszerű majmolása a német *rumännek*, amelynek szintén nincs filológiai tudományos alapja. Egy elejét lehet venni annak a zavarnak, amelyet az oláh nyelvnek a románval való jelölése okoz, mert a román a latin íjából származó nyelvek özszósége. A tárgyhoz többen szólalt hozzá; így: *Alexis* György, aki nagyon kíváncsnak tartja, hogy legyen már ebben az elnevezésben a tudományos téren egységesség. Nincs kifogása az ellen sem, hogy az ósrégi magyar elnevezést: az *oláhót* használják. *Heinrich* Gusztáv elnök, a francia után alakított román jelzést ajánlja. megjegyezve, hogy a Filológiai-Társaság megállapodása csakis a tudományos életben lenne kötelező. *Némethy* Gé. szerint a magyar népnyelv az *oláh*ot fogadta el s ezért ezt kell használni a tudományban is. Az elnökök *Heinrich* Gusztáv felkéri a *Filológiai Közönség* szerkesztőit, hogy a lapban lehetőleg tisztázza ezt a kérdést. A jelenvölt szerkesztő is az oláh elnevezés mellett szözl, mint amely épp oly megfelelő, mint az olasz jelző.

EGYESÜLETEK

(A Műbarátok Köre) kedden délután tartotta Váci-utca 25. szám alatti új helyiségében rendezte évi közgyűlést gróf *Bathányi* Lajosné elnöke alatt. Az előterjesztelt évi jelentés a választmánynak és az elnökségnek sikeres tevékenységéről számolt be. A közgyűlés egyhangú elismeréssel vette tudomásul a választmány jelentését s köszönetet szavazott az elnökségnek. Ezután vita nélkül elfogadta az alapbizottságnak módosítását s a költségvetést. A közgyűlést választmányi ülés követte, melyen a szakbizottságokat és a végrehajtó-bizottságot alakították meg.

(A Pesti Izraelita Nőegylet) ma tartotta meg délután 4 órakor *Herzl* Antáné elnök elnöke alatt ez idei rendezte közgyűlést. A felolvasott évi jelentés a megelégedés hangján említi fel, hogy az új árvaaház építéséből még fennmaradt építési kölcsönt most már teljesen kiegyenlítették. A lefolyt évben rögötni segélyezések címén 27.227 korona rendezes havi segélyezések fejében 30.921 korona, negyedik házbérség-lyekre 10.702 korona és kiházasítási segélyekként 1.479 korona, összesen tehát 70.829 korona osztatott ki segélyek címén. Az egylet által fenntartott leányárvaaházban a lefolyt igazgatási évben 60 teljesen elárvult gyermek, az ármenhelyben pedig szintén 60 félig elárvult gyermek nevelkedett, Mindkét intézet kiadásai, valamint a részben kiünlakló, részben rokonaiknál elhelyezett 64 árvaal együtt az egylet által gondozott 184 árvaal fenntartási költségei: 76.352 koronát tettek ki. A nőegylet népkonyhájában összesen 188.586 személy étkezett valálkülönösg nékül. A közgyűlés elismeréssel emeli ki ama kiváló érdemeket, melyeket a választmánynak a lefolyt évben vizsgáló bizottság tagjai: hevesi Biszecz Lajos, budai Goldberger Berthold, Leipzigier Vilmos és baranavári Ulmann Adolf újból megválasztottak, azonkívül Pfeifer Ignác és Schreiber Mórné tisztségüktől visszalepelt előjárók, — kik különösen a vezetésük alatt állott ármenhely felvirágztatása körül szereztek elővülhellen érdemeket — továbbá dr. Weinmann Fülöp és Boscán Jakab tiszteletbeli tagokká választottak meg. A vizsgáló választmányi tagok helyébe Breiner L. Zsigmondné, Geszti Reszóné, Schwarz Ferencné és Surányi Béláné hivattak meg a választmányba.

(A Magántisztviselők Országos Szövetsége) tegnap tartotta meg *Róza* Mihály alelnök vezetésével a tagok és a rokonegyesületek nagy érdeklődése mellett rendezte közgyűlést. *Róza* Mihály alelnök megnyitotta *án Fischer* Árpád tanácsag olvasta fel a szövetségutánas jelentését. Az elmúlt évben a szövetség 530 taggal gyarapodott, az állásközvetítő irodánál elhelyezett nyert 212 tisztviselő, a gyors- és gépirásítanfolyamat 52-en látogatták, a szövetség a vidékeken bizottságokat szervezett melyek az állásközvetítő irodával élénk összeköttetésben vannak a vasárnapi munkaszüneti érdekekben felhívásokkal intézte a szövetség a főnökökhöz és vállalatokhoz. A közgyűlés örökösi tiszteletbeli tagjának választotta a tisztviselő érdekekben tanusított jóakarattal dr. Nagy Ferenc volt államtitkár. Jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a közgyűlés *Lánczy* Leó udvari tanácsosnak és maróthi *Füregy* Bertalanak, mint a kereskedelmi alkalmazottakat segélyező bizottság elnökének és alelnökének az állásközvetítő irodának nyújtott támogatásért, továbbá *Gelléri* Mór királyi tanácsosnak, ki nagyszabású munkájában behatáson foglalkozott a magántisztviselőkkel. A jelentésekhez hozzászólt *Kost* Dezso, méltatva a szövetség működését s elismeréssel adozott a tevékenységért. A közgyűlés elfogadta a szövetségutánas azon javaslatát, hogy az állástalan tisztviselőket segélyező pénztár megalkotására tervezet készíttessék s hogy a tervezet készítésére 100 korona pályádj tüssék ki a legjobb tervezet részére. Ezután a közgyűlés egyhangúlag elnöké dr. *Kovács* G. u. kir. tanácsost, a magyar kereskedelmi muzeum igazgatóját, tanácsagokul: *Auer* József, *Babes* Ödön, *Bálint* Dezso, *Bodnár* Dezso, *Ebner* József, *Fischer* Árpád, *Füdes* Béla, *Füredi* Jakab, *Gábor* Berta an, *Gelléri* Adolf, *Gömör* Béla, *Halász* Manó, *Horváth* Géza, dr. *Iritz* Miksa, *Keszthelyi* Ernő, *Koltai* Mátyás, *Kreutzer* Lipót, *Neubauer* Lulu, *Neuhauser* Lajos, *Orván* Sándor, *Rottenberger* Jenő, *Reich* Pál, *Róza* Mihály, *Salgó* Béla, *Spiegel* Ödön, *Vidor* Jenő választottak meg.

(A Tüdőbeteg-Szanatórium-Egyesület) igazgatónéica ma ülést tartott gróf *Bathányi* Lajos elnöke alatt. Az igazgatónéica megállapította az évi mérlegét és elhatározta, hogy az évi közgyűlést június 9-én délután 4 órakor tartja meg. Jövábaját a sanatórium építkezésére és berendezésére vonatkozó számlákat melyekkel az építkezés utolsó tartozásait is ki vannak egyenlítő. Elhatározta, hogy a fővárosban a titkári hivatal részére egy állandó helyiséget fog felszerelni és segédszemélyzetet is tart. A titkári hivatal egyéb teendői mellett évente 5000-6000 ügydarabot intéz el.

(A Budapesti Polgári Lövészegyesület) május 23-án lövőházaiban (II. ker. Marozibányi-tér 6. szám) hangversenyyel egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. Kezdeté 8 órakor. Személyleg 2 korona. Családjegy 4 korona. Miután a mulatság tisztja jövedelme *Kovács* J. 1848/49-es honvédek a Kis-Svábhgyejen és *Schittenheim* Ed 1848/49-es honvé-tüzérnek a Rákus-hegyen fekvő sírjának emlékkövel való megjelölése költségeire fordítják, a hazafias célra felüljelölések köszönettel fogadtnak.

SPORT

Lawn-tennis-verseny. A budapesti lawn-tennis-klub május hó 23. és 24. napján rendezendő országos lawn-tennis-versenyének kurása és feltételei ezek: Egyes verseny Magyarország szar lawn-tennis-bajnoka címéért az 1903. évre. Tiszteletdíj 200 korona értékben a győzőnek. Tét 10 K. II. 1903. évi május hó 24-ik napján délután 4 órakor: Paros verseny. Két tiszteletdíj 100-100 K. értékben a győző pár részére. Tét 10 K. személyenként. Nevezni május 21-ik napjának esti 6 órájáig a tételíztetés mellet, azontul a sorsolás mekekedéséig a kettős tét lefeztése mellett a klub helyiségében (Szt.-Margitsziget) a verseny-bizottságnál lehet. Lováiban, vagy távirat útján a nevezés Sigmund Emil címére (Budapest, VIII., Rök Szilárd-utca 19. szám II. emelet, 19.) intézendő.

Tornaévszövetség ünnepe. A Magyarországi Tornaégyesületek Szövetsége több évtizedes fennállása óta nem rendezett oly nagyszabású tornaünnepélyt, mint amilyen a pünkösdi lesz. Már május 30-án kezdődnek a füleslabda- és torna-előversenyek. Pünkösdvásárnapon a zászlószentelés fogja *Kohl* Medárd püspök végezni, míg a délutáni minősítő-versenyek *Jozsef* *Agost* főherceg és *Augustus* főhercegnő zaslóánya jelenlétében fognak lejolyni.

Tavaszi löversenyek.

— Tizedik nap. —

Budapest, május 19.

Csak a címe „Tavaszi”, maga a verseny borongós őszi van, olyan hűvös idő járt ott künn a versenyterén. Felsőkabátha burkolozott mindenki, eltűnt a hűlgyek szép, virágos tavaszi ruhája, sőt maguk a hűlgyek is eltűntek s csak a szokásos túrlátogatók jöttek el, hogy az utolsóelőtti verseny nap igazalmban részt vegyenek. *Match*ax könnyű győzelme után következett a nap szenzációja, az erősen favorit *Miljay* diszkvalifikálása, mely *Gedacht*ot a korláthoz szorította s ezért első helyétől megfosztották.

A klazikus kísérleti versenyt a kétévés *Barnabimbó* nyerte meg igen könnyen a többi futás is simán végződött, csak éppen *Medve* *Jankó* győzelme okozott tizenhét szeres kótávaját egy kis emócióit. A versenyek részletes eredménye:

I. Nyeretlenek ója. Díj 8000 korona. Távolság 1800 méter. O kir. I. s. e. Miguel Braganza herceg *Matóhtax* (Bonta) első, báró Springer G. Villemorje (Levis) második. Lederer S. Sanyja (Slack) harmadik. Azután: Portwein. Credit, Madrid, Veinard, Barkóczy. Totalizátor: 10: 46. Helyrefogadások: I. 50: 78. II. 50: 80. III. 50: 84.

II. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 2000 méter. Báró Üchritz Zs. *Gedacht*-je (Zsebbök) első. Dreher A. Tatoo-ja (Farkas) második, Szemere M. Pántikája (Lovász) harmadik. Azután: Tapioca Gündör Miljay. Miljay, mely elsőnek érkezett be, az elene nekilovaglás miatt emelt óvás folytán diszkvalifikáltot. A győztes ajánlat nem történt. Totalizátor: 10: 51. Helyrefogadások: I. 50: 116. II. 50: 114.

III. Háromévesek handió-pja. Díj 4000 korona. Távolság 1600 méter. Gróf Arc-Zinnenberg M. *Rhapodé* II-je (Martinkovics) első, Schosberger L. Alte Wieseje (Holmes) második, báró Springer G. Morele (Lewis)harmadik. Azután három a tanc, Gazette, Barátom Aha, Orgona. Totalizátor: 10: 71. Helyrefogadások: I. 50: 78. II. 50: 63. III. 50: 70.

IV. Tavaszi kísérleti verseny. Díj 10.000 korona. Távolság 1000 méter. Losonczy Gy. *Barnabimbó*ja (Lewis) első, Miklóssy Gy. *Bonsoirja* (Bulford S.) második, gróf Andrássy Gy. *Salutaja* (Russel) harmadik, azután Klára, Sunshine, Talvolta, Columbia. Totalizátor: 10: 27. Helyrefogadások: I. 50: 86. II. 50: 178. III. 50: 110.

V. *Roperra*-díj. Díj 4000 korona. Távolság 1000 méter. Krausz L. *Angurja* (Slack) első, Blaskovics E. *Bizi-Buzija* (Van Dusen) második. Totalizátor: 10: 14.

VI. Nyeretlen ketővosek eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Gróf Esterházy K. *Medve* *Jankó*ja (Buhler) első, Dreher A. *Inpartibus* (Lewer) harmadik, azután Mandarin, Kis kariat, Rajnt, Waikour ward, Tengerszem, Edesem Sipre, Mechant. Totalizátor: 10: 174. Helyrefogadások: I. 50: 176. II. 50: 140. III. 50: 80. A győztesre ajánlat nem történt.

VII. *Welter*-handióp. Díj 8000 korona. Távolság 1400 méter. It. Dávid E. *Tannhäuser*-je (Russel) első, Schosberger L. *Rozmarin* II-je (Holmes) második, gróf Bathányi E. *Olive* (Lewis) harmadik. Azután: Kényur, Franko. *Guerilla*, *Condottiere*, *Oktyavia*, *Vilagos*, *Colibri*. Totalizátor: 10: 48. Helyrefogadások: I. 50: 126. II. 50: 116. III. 50: 163.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Egy kurial bíró fegyelmi ügye.** A legfelsőbb fegyelmi bíróság *Kormos* Adólf kurial bíró s *Szele* József aradi ügyvéddel való összekötése miatt fegyelmi vétségért tudvalevőleg vád alá helyezte. A legfelsőbb fegyelmi bíróság, mely szervezése óta most először ül össze, mint értesültünk, június hónap nyolcadikán fogja tárgyalni *Kormos* Adólf ügyét. A bíróság esküdtékek módára alakul meg felerészben a 16.

kilogrammon felül 98-101 fillérig, fiatal közép 220-300 kilogrammig 92-100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig 82-84 fillérig, süldő 80-82 fillérig, malac 80-82 fillérig. Husserlés: Nehéz 800 kilogrammon felül 80 fillérig, könnyű 140-300 kilogrammig 78-80 fillérig, süldő 78-80 fillérig, malac 40 kilogrammig 78-80 fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, előlányban.

Bécsi sörtesvásár. A st.-marxi központi vásár-csarnokban ma megtartott sörtesvásárra bejelentettek 12161 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 4917 darab fiatal sertést, 2690 darab magyar hizott sertést és 3214 darab nehéz sertést. Összesen 11861 darabot. Jegyzékek: klgr.-kint előlányban (aogyszási adót nem számítva): elsőrendű sertés 107-108 fillér, kivételesen 110 fillér, közép minőségű 98-104 fillér, könnyű sertés 88-93 fillér, fiatal sertés 80 fillér, süldő 76-93 fillér.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, május 19.

Élénk vételkedv mellett 3000 métermáza buza került a forgalomba 2 1/2-5 fillérrel magasabb áron. Rozs prima minőségben tartott árakkal került a forgalomba, selejtesebb árú iránt csekély volt az érdeklődés.

Zabban tartott volt az irányzat. Tengerben nem változtak az árak.)

Eladatott: Buza. Tiszavideki: 150 mm. 81 k. 8 K. 17 1/2 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 1500 mm. 81 k. 8 K. 07 1/2 f., 2.0 mm. 80 k. 8 K. - f., 100 mm. 80 k. 8 K. - f., 100 mm. 80 k. 8 K. 07 f., 1000 mm. 79 k. 02 f., 8 K. 07 f., 3000 mm. 79 k. 8 K. 20 f.

Csabai: 600 mm. 81 k. 8 K. 20 f. Fejérmegyet: 1500 mm. 79 k. 8 K. 02 1/2 f. Pestmegyevidéki: 150 mm. 80 k. 8 K. 02 1/2 f. 1525 mm. 78 k. 7 K. 92 1/2 f. Bácska: 2.00 mm. 76 k. 7 K. 90 f. O-Becsei: 1000 mm. 77 k. 8 K. 10 f. Okánissai: 1650 mm. 78 k. 8 K. - f., 1750 mm. 78 k. 8 K. - f., 400 mm. 78 k. 8 K. - f. Bánásági: 500 mm. 80 k. 7 K. 60 f., 650 mm. 78 k. 7 K. 70 f.

Becskeréki: 200 mm. 78 k. 7 K. 75 f. Felsőmagyarországi: 500 mm. 76 k. 7 K. 70 f., Mind három hónapra. Rozs: 100 mm. 6 K. 85 f., 200 mm. 6 K. 80 f. három hónapra. Tengeri: 300 mm. 6 K. 50 f., 1100 mm. 6 K. 48 fillér. Zab: 300 mm. 6 K. 30 f., 100 mm. 6 K. 30 f., 100 mm. 6 K. 72 f., 100 mm. 6 K. 17 1/2 f., 100 mm. 6 K. 12 f., 100 mm. 6 K. 10 f.

Kézpénzfizetés mellett. A kézzárú hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktörzsde s-akái szerint kézpénzben és kilogrammonként. - A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

A mai előtőzsdén a politikai helyzet bizonytalansága miatt nem kerekedhetett föllil barátságosabb hangulat és az irányzat változatlanul kedvezlen maradt. Csak nagyon kevés kötés jött létre.

A déli tőzsdén is pangott az üzlet. Zárlat üzletlen.

Table with columns: B u z a, Kiló, K.-tól, K.-ig, Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bánásági, Bácska, and Egyéb gabonafajták.

Table with columns: B u z a, Kiló, K.-tól, K.-ig, Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, and Kéles.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Májusi buza 1903., Októberi buza 1903., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Juliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Májusi buza 1903., Októberi buza 1903., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Juliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

Délután fél 6 órakor zárlat: Májusi buza 1903., Októberi buza 1903.

Table with columns: Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Juliusi tengeri 1903., Repce augusztusra 1903.

A budapesti értéktörzsde.

A mai tőzsde üzletlenül zárult. Előtőzsdé. Osztrák Hitelrészvény 670.—670.40. Magyar Hitelrészvény 731.50-733.—. Jelzőlogbank-részvény 523.—. Államvasuti részvény 682.—682.60. Városi Villamos Vasut részvény 311.—311.25. Közüti vaspálya részvény 610.25-611.5 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelbank részvény 731.75-732.75. Jelzőlogbank részvény 522.50.—523. Leszámlitólbank részvény 465.50-466.50. Osztrák Hitelrészvény 670.—670.50. Észak-Magyarországi Kőszénbánya részvény 190.—195.—. Magyar Asphalt részvény 117.—120.—. Rimamurányi Vasmű részvény 479.—480.50. Közüti Vaspálya részvény 610.—611.—. Városi Villamos Vasut részvény 311.—311.50. Déli Vasut részvény 51.—52.—. Államvasuti részvény 632.25-633.50.

4 órakor zárlat: Osztrák Hitelrészvény 669.—. Magyar Hitelrészvény 730.50. Leszámlítóbank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasut részvény 650.—. Közüti vasut részvény 610.—. Városi villamos vasut részvény 311.—korona.

A budapesti terménytörzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a termény-üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 43.—52.—korona, vörös aprószemű 48.—52.—korona, vörös erdélyi —korona, vörös bánási —korona. Középszemű 53.—57.—korona. Nagyszemű 59.—63.—korona. Disznószőr: budapesti 70.—70.50 korona, vidéki —korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki —korona, városi 4 darabos 57.—57.50. korona, 8 darabos 60.—60.50 korona, lüstölt —korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.—14.—korona. 120 darabos —korona. 100 darabos 14.50-15.—korona. 85 darabos 16.25-16.50 korona. azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50 korona. 100 darabos 13.75-14.—korona. 85 darabos 15.50-16.—korona. Szilvái: slávniai 17.50-18.—korona, szerbiai 15.50-16.—korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktörzsde.

A mai előtőzsdén a politikai helyzet bizonytalansága miatt nem kerekedhetett föllil barátságosabb hangulat és az irányzat változatlanul kedvezlen maradt. Csak nagyon kevés kötés jött létre.

A déli tőzsdén is pangott az üzlet. Zárlat üzletlen.

Bécs, május 19. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2-os aranyjárdék 121.25. Izsai és szegedi kölcsön-sorsjegy 157.—. Magyar vasuti kölcsön ezüsten —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámlító-és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasműrészvény 478.—. Magyar koronajárdék 99.45. 4 1/2-os Magyar földterem. kötvény 99.—. Magyar hitelbank részvény 730.—. Magyar nyeregyem kölcsön sorsjegy 200.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank —. Magyar kukoripár 1525.

Bécs május 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3-os papírjárdék 100.65. 4 1/2-os osztr. aranyjárdék 121.25. 1800-os sorsjegy 153.50. Osztrák hitelsorsjegy 438.—. Angol-osztrák bank 376.25. Bécsi bankjegyzet 484.50. Osztrák-magyar bank 1643. Déli vasut 49.50. Dunagőzbizácsi részvény 357.—. Dohányrészvény 346.50. Casászi és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.10. 4 2/3-os ezüst járdék 100.65. Osztrák koronajárdék 101.05. 1864-iki sorsjegy 249.—. Osztrák hitelinkezei részvény 668.75. Unionbank 531.—. Osztrák Lánnerbank 410.75. Osztrák-magyar államvasut 681.—. Elbavölgyi vasut 431.50. Alpesi bányarészvény 388.50. 20 frank arany 19.07. Londoni váltóár 239.57. Bécsi tramway Lütt B. —. Bécsi tramway Lütt A. —. Lipót kőhő 310.—. Az irányzat gyenge.

Bécs, május 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 653.75. Magyar hitelrészvény 731.50. Angol-Osztrák bank 276.51. Bécsi bankjegyzet 486.—. Union bank 531.50. Lánnerbank 411.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 681.—. Déli vasut 49.50. Elbavölgyi vasut 431.50. Eszáknyagut vasut részvény —. Dohányrészvény 346.—. Rimamurányi vasmű 477.50. Alpesi bányarészvény 388.25. Májusi járdék 100.65. Magyar korona járdék 99.45. Török sorsjegy 118.25. Német birodalmi mársa 117.18-117.17. Napoleon'or 120.06.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, május 19. (Lőndés tudósító.) A nyugati, valamint a new-yorki tőzsdék tegnapi zárlata itt kezdetben nyomást gyakorolt a nemzetközi értékre, míg a helyi piac kedvezőtlenül befolyásoltatott. Ehhez a legtöbb piacon nagy részvételnek járult. Vasutak az első sorban jegyzés nélkül. Bányarészek nyomtatás, bankok engedők. Török értékek csökkenők, spanyolok ingadozó. Később mindenütt csend változatlan árfolyamok mellett. Magánleszámlitólási kamatláb 3 1/4%.

Berlin, május 19. (Zárlat.) 4 2/3-os papírjárdék —. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 100.40. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 100.25. Osztrák-magyar államvasut 146.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 187.60. Általános vilámosságú Edison 182.—. Gelsenkirchener 180.80. Laura-kőhő 219.75. 4 2/3-os ezüstjárdék —. 4 1/2-os magyar arany

járdék 102.25. Osztrák hitelrészvény 210.10. Déli vasut 14.90. Károly-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.30. 4 1/2-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járdék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 158.—. Harpeni 183.25. Az irányzat gyenge.

Berlin, május 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Bécsi forgalom. 4 1/2-os magyar aranyjárdék 102.25. Magyar koronajárdék 100.25. Osztrák hitelrészvény 210.25. Osztrák-magyar államvasut 146.40. Déli vasut 14.20. Eszáknyagut vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy késpénz 216.30. Buschthradai —. Orosz bankjegy —. (Utimo.) Lombard —.

Páris, május 19. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. Új török konzol 30.27. Egyiptomi járdék 108.90. Osztrák Lánnerbank —. Páris bankjegyzet 106.90. 3 1/2-os francia járdék 98.15. 4 1/2-os spanyol járdék 88.70. 3 1/2 új törleszhető járdék 98.15. Crédit foncier de France 669.—. Anesi bányarészvény —. 4 1/2-os román kölcsön 89.—. Görög kölcsön 218.—. Váltó Londonra 9 1/2 0.— pari. Váltó Amsterdamra 205.81. Váltó Brüsszélre 9 1/2 25. De Beers 554.—. Chartered 76.50. 50% bolygár kötelezvény 422.50. Magyar aranyjárdék 104.20. Déli vasut 85.—. Váltó Londonra 251.80. Osztrák koronajárdék 103.50. Török sorsjegy 126.—. Meridional vasut —. 4 1/2-os járdék 103.80. Ottománbank 597.—. 3 1/2-os francia járdék —. Osztrák földhitelintézet 13.26. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 331.—. 4 1/2-os 1896. román kölcsön —. Dobanyrészvény 373.—. Váltó Bécsre 102.83. Váltó német piacokra 121.75. Rio 12.72. East Rand 184.50. Randfontein 74.25. Magyar Jelzőlogbank —. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, május 19. (Zárlat.) 4 2/3-os papírjárdék —. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 103.30. 4 1/2-os magyar aranyjárdék 102.25. Osztrák hitelrészvény 210.50. Osztrák-magyar államvasut 146.80. Eszáknyagut vasut —. Rustiehradi vasut —. Londoni váltóár 204.47. Bécsi bankjegyzet 482.50. Vilamos részvény 122.—. 3 1/2-os magyar aranykölcsön —. 4 2/3-os ezüstjárdék 100.70. Osztrák koronajárdék 101.80. Magyar koronajárdék 100.30. Osztrák-magyar bank 118.25. Déli vasut részvény 15.10. Elbavölgyi vasut —. Bécsi váltóár 852.83. Párisi váltóár 812.25. Unio bankrészvény —. Alpesi bányarészvény 104.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, május 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Artoivamok januárra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 210.30. Német bank 210.—. Disconto 187.60. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkircheneri 179.80. Harpeni 182.40. Laura-kőhő —. Olasz járdék 103.75. Az irányzat gyenge. Hamburg, május 19. (Zárlat.) 4 2/3-os ezüstjárdék 100.90. 1860. sorsjegy 154.75. Déli vasut 14.15. 4 1/2-os Osztrák aranyjárdék 103.30. Osztrák hitelrészvény 210.20. Osztrák-magyar államvasut 146.50. Olasz járdék 103.40. 4 1/2-os magyar aranyjárdék 102.70. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Május 19. A sertésüzlet irányzata: lanyha. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 114-116 fillérig. Oreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 122-124 fillérig. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 121-122 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240-260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachi): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) 116-119 fillérig. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 114-116 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 113-114 fillérig.

Sertéslétszám 1903. május 17. napján volt készlet 48.100 darab. — 1903. május 18. napján felhajtott 907 darab. — 1903. május 18. napján elszállított 876 darab, 1903. május hó 19. napjára maradt készletben 48.131 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Május 19. — Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr. Feyer Aladár mikolczi törvényszéki joggyakorlatot a kisenjóni járásbírsághoz algyőzvére nevezte ki. — A királyi személye körülí miniszter Katona János őrmestert iradozolgává nevezte ki.

Végletés. Az igazságügyminiszter Kulffy István ideiglenes minőségben kinevezte váci fejeztet evangélikus lelkeszt ezen állásban véglegesítette.

Megbízás. Az igazságügyminiszter a nagyváradi törvényszék területén felmerülő törvényszéki orvosi teendőknek harmadik törvényszéki orvosi minőségben való rendes ellátásával dr. Fisch Áron nagyváradi gyakorló orvost bizta meg.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter dr. Gébert József, a debreczeni ügyészséghez beosztott bírósági algyőzött a debreczeni ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottul, Egy Aladár törvényszéki járásbírsági algyőzött a törvényszéki algyőzött és dr. Szilassy Pál kiskörösi járásbírsági algyőzött a kiskörösi járásbírság mellett alkalmazott ügyészségi megbízottaknak állandó helyettesül rendelte ki.

Pályázat. A nyiregyházi járásbírságnál albirói, az nyanyottani törvényszéknél algyőzött, a zalaegerszegi pénzügyigazgatóságnál fogalmazó-gyakorlati állásra két hét alatt lehet a pályaműveket benyújtani.

N a p i r e n d.

Napár: Szerda, május 20. — Római-katolikus: Bernardin. — Protestáns: Bernardin. — Görög-orthodox: (május 7.) Sz. 4 megj. — Zsidó: Nisan 23. — Nap két: 4 óra 2 percek. — Nyuszák: 7 óra 19 percek. — Hold két: 12 óra 42 percek. — Nyuszák 12 órakor dőlben. A horvát miniszter jogad délután 4 órakor. A képviselőház élöké fogad 9-10-ig. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délután 9 órától délután 1 óráig. A Múbaratók Köre Rembrandt részkarcaiból rendezett kiállításra naponta 10-5-ig látható a Múbaratók Köre helyiségében: IV. Váci-utca 25. I. emelet. Belépődíj 1 korona. (Katalógussal együtt.)

A Nemzeti Szalon kiállítására nyitva délelőtt 9 óratól este 8 óráig.
 Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9-11 óráig.
 Iparművészeti múzeum az Üllői-úton. Nyitva 9 óratól délután 5 óráig.
 Közkönyvtári Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és délután 2 óráig 6-ig.
 Meségyűjtő Múzeum (Kerepesi-út 72. sz.) nyitva délelőtt 9-től 1 óráig.
 A Jótétemény intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) Nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.
 Az Akadémia Goethe-szája nyitva délelőtt 10-12-ig.
 Akadémiai könyvtár nyitva 9-7-ig.
 Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig.
 Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12 óráig, délután 3-tól 8-ig.
 A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-12-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig.
 A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.
 Egyetemi füvészkert az Üllői-úton délelőtt 7 óratól 12 óráig és d. u. 3 óratól 8 óráig.
 Az aquinumi ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap. III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyi érdekű vasút a Pálly-térről.
 Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sói-utca sarkán, reggel 8 óratól este 6-ig.
 Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.
 Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: dél-

előtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek alanno kiállítása és kereskedelem-történet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melvben az üzletvezetés árszámokait is eszközl) a városi ipar-csarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirándulások központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvenytársaság) V., Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —
 Budapest, május 19.

Hazánkban kevés kivétellel mindenütt esett az eső, amelyből általában legtöbb jutott az északkeleti és a déli részeknek, ahol zivatrok is voltak. Zombolyán, Temesvártól jéges esett. Szélvihar több helyről jelentettek így: Akna-Szlatináról, Zomboriból. A hőmérséklet erősen a normális alá süllyedt és egyes helyeken megközeleltette a fagypontot. Rozsnyó, Herény környékén derült.
 A nyugati magas-magos kelet felé nyomult, az alacsony nyomás pedig a Keleti-tenger környékén van és a genoui öbölben is fejlődött egy kisebb depresszió.
 Európában az idő hűvös és szeles. Esők voltak — itt-ott zivatrok kíséretében — Skandináviában, Németországban és Ausztriában.
 Kiállítás: A hőmérséklet emelkedésével, változóan felhős idő várható, helyenkint esővel.

Viz állás.

	Máj. 19.	Máj. 18.	Máj. 17.	Máj. 16.
Inn Duna	Schärding 1.30	1.40	1.40	1.40
	Passau 2.01	2.05	2.05	2.05
	Linz 0.13	0.16	0.16	0.16
	Bécs 0.47	0.16	0.16	0.16
	Pozsony 1.03	1.06	1.06	1.06
	Komárom 2.80	2.80	2.80	2.80
	Budapest 2.40	2.64	2.64	2.64
	Paks 2.16	2.30	2.30	2.30
	Mohács 2.06	2.27	2.27	2.27
	Gombos 4.35	4.35	4.35	4.35
	Újvidék 3.83	3.83	3.83	3.83
	Pancsova 3.32	3.32	3.32	3.32
	Orsova 3.32	3.32	3.32	3.32
	Magyarfalva 0.23	0.23	0.23	0.23
	Zalaua 0.94	0.30	0.30	0.30
	Trencsén 0.72	0.68	0.68	0.68
	Szered 0.94	0.94	0.94	0.94
	Sz.-Göthárd 0.15	0.15	0.15	0.15
	Sárvár 0.21	0.21	0.21	0.21
	Győr 0.93	0.24	0.24	0.24
	Pécs 0.41	1.16	1.16	1.16
	Zákány 0.23	0.23	0.23	0.23
	Bárcs 0.83	0.83	0.83	0.83
	Eszék 2.11	2.16	2.16	2.16
	M. Székhely 0.84	0.84	0.84	0.84
	Zágráb 1.14	0.60	0.60	0.60
	Sziszak 3.25	3.14	3.14	3.14
	Mitrovica 4.80	4.43	4.43	4.43
	Deés 0.30	0.30	0.30	0.30
	Zágráb 1.50	0.34	0.34	0.34
	Kraszn. N.-Majláty 0.40	0.44	0.44	0.44
	Latorca Munkács 0.50	0.30	0.30	0.30
	Laborca Homonna 0.45	0.22	0.22	0.22
	Ung. Ungvár 0.70	0.22	0.22	0.22
Tisza	M.-Sziget 0.30	0.70	0.70	0.70
	Tekésdás 0.57	0.63	0.63	0.63
	V.-Námény 0.47	0.33	0.33	0.33
	Tolna 1.42	1.42	1.42	1.42
	Tisza-Püred 1.42	1.42	1.42	1.42
	Szinik 1.52	1.58	1.58	1.58
	Csongrád 1.00	1.00	1.00	1.00
	Szeged 2.30	2.47	2.47	2.47
	Török-Bocsa 2.11	2.24	2.24	2.24
	Tud. 0.33	0.36	0.36	0.36
	Szabolcs 0.30	0.32	0.32	0.32
	Óndova Barfa 0.30	0.32	0.32	0.32
	Topolya Hór 0.74	0.52	0.52	0.52
	Bodrog Zemplén 1.12	1.22	1.22	1.22
	Sajó Zsolnok 1.77	1.74	1.74	1.74
	Hornád H.-Németh 0.22	0.23	0.23	0.23
	Boreetty Margita 0.08	0.25	0.25	0.25
	H.-Ufalu 0.13	0.10	0.10	0.10
	Causa 0.30	0.22	0.22	0.22
	N.-Várad 0.20	0.10	0.10	0.10
	Belényes 0.11	0.04	0.04	0.04
	Tenkő 0.38	0.22	0.22	0.22
	Gurhomo 0.18	0.06	0.06	0.06
	Borosjenő 0.76	0.28	0.28	0.28
	Békés 1.46	0.80	0.80	0.80
	Gyoma 1.34	1.19	1.19	1.19
	Gr.-Fejérvár 0.48	0.36	0.36	0.36
	Branyoska 0.14	0.10	0.10	0.10
	Sorbán 0.11	0.01	0.01	0.01
	Arad 0.11	0.06	0.06	0.06
	Makó 0.28	0.33	0.33	0.33
	K.-Köztöl 0.17	0.14	0.14	0.14
	Kiszéto 0.24	0.11	0.11	0.11
	Tomcsár 0.24	0.22	0.22	0.22
	Becskerek 1	0.82	0.82	0.82

CAPILLATOR legújabb, egyetlen, biztos és azonnal ható hajnövesztő és hajápoló szer.

CAPILLATOR hosszú orvosi tanulmányok és tökéletesítés után Dr. Káldy Általános Ismeret budapesti bőrgyógyász által felvezetett szer

CAPILLATOR nemcsak széplő, hanem egy utáni a beteg bőrfelületet gyógyító, a hajhagymák életérés talaját előkészítő egyetlen szer

CAPILLATOR olyan tudományos alapon készült szer, mely a haj újatéremtője és új életnedvetek önt abba és már az első kísérlet után csodás hatást ér el.

CAPILLATOR a kopaszodás és kopaszodás, valamint minden hajbetegség egyetlen és csodás gyógyító hatású szere.

CAPILLATOR használatát folytán a haj bá, miután mérték gondorodók. Gyapardok és a hajhullás teljesen megszűnik.

CAPILLATOR már az első használat után megakadályozza a haj kihullását, a korpa képződését, és visszahozza a hajnak az eredeti színt.

CAPILLATOR férfiaknál csodálatos szép bajszot és szakált növeszt.

CAPILLATOR eredeti állítások: tökéletesen bevezetett vérszeregek palackokban ötegentint 5 koronáért a néz előzés beküldése vagy utánvét mellett kapható a főraktárban:

„Magyar Király” gyógyszerház Budapest, V., Marokkó-utca 2/A., egyáltalán minden nagyobb gyógyszerházban és drogeriában.

Ingyen blúz árjegyzéket küld

ZOLTÁN DEZSŐ kizárólagos blúz áruház Király-utca 30.

Betegtolókocsik és székek

lábbadozók és rokkantak számára, alsó- és felső minőségű. Ca. és kir. szab. szagtalan higiénikus szoba-ürszékek

legméltóan zárható fedéllel, bidets, valamint a beteg kényelméhez és ápolásához való összes alkatot a legelőbb árak mellett szállít.

KELETI J. orvosszékesi műszergyáros, Budapest, IV., Koronaherczog-utca 17.

Legújabb képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

FERIAK és NOKNEK egmakacsabó hevony és idült folyásoknál befecskendezés nélküli a legbiztosabb gyógyszernek a

„Sanid ladaesok” 3 üveg 5 K.-, 6 üveg 15 K.-, 12 üveg 28 K.

Továbbá 25 egész 600 literes hordóban különböző évszámú Valódi uradalmi szilviumot. Kimért árjegyzék bérmentve.

Horvát szilviumkivitel társaság Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátország.

Szállított utánvétellel a monarchia minden állomásra kizárólagos csomagolással

legfinomabb régi horvát uradalmi szilviumot.

3 üveg 5 K.-, 6 üveg 15 K.-, 12 üveg 28 K.

Továbbá 25 egész 600 literes hordóban különböző évszámú Valódi uradalmi szilviumot. Kimért árjegyzék bérmentve.

Horvát szilviumkivitel társaság Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátország.

Most jelent meg!

NERO ANYJA tragédia öt felvonásban.

Írta: **TARDOS (KRENER) VIKTOR.**

A leghivatottabb és legtekintélyesebb bírák véleménye szerint egy váratlanul felbukkant nagy tehetségnek nagyszabású alkotása s irodalmunknak ritka értékes nyeresége. Mióta a *Nero anyját* a Nemzeti Színház drámaíró bizottsága nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadta előadásra, a napjainkig állandóan foglalkozott a kiváló tragédiával, úgy hogy országos érdeklődés várta a megjelenését és előadását. Idézzünk néhány passzust a lapvéleményekből:

„Az író világszerte érdeklődéssel fordult az új tehetség felé a kik a *„Nero anyja”*-t előadták. Félteknység helyett a legnagyobb elragadtatás hangján beszéltek a darabról, mint a melynek előadása esemény az a magyar irodalom és a Nemzeti Színház történetében.” (Pesti Napló)

„Ismerjük a darabot, melynek szerzője Tardos (Krener) Viktor (különböző festőművés) s mondhatjuk, minden színház és minden színigazgató a világon csak kapva-kaphatja az alkalomot és dícsőspéneket tartandó, hogy egy *Krener* Viktorhoz hasonló drámaíró tehetséget először megismerhessünk és jogához jutasson. — A darab különös, érdekes, megdöbbentő tehetséggel rendelkezik...” (Budapesti Hírlap.)

„A minap a parlament folyosóján egyik miniszterünk elragadtatással beszélte, hogy egy magyar tragédiát olvasott, a melyben fogható Shakespeare-nél kiváló alkatot mutat meg. Ez a darab *Nero anyja* s szerzője Tardos (Krener) Viktor. A darabot mi is ismerjük a ennek alapján mondjuk, hogy a fama ezáltal nem túloz. Tardosnak remélhetjük, legyen a Nemzeti Színház főkéjében.” (Pesti Hírlap.)

Ára díszes kiadásban 2 kor. 40 fillér.

Megrendelhető a kiadónál.

Lampel R. (Wodianer F. és Fial) os. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrássy-út 21.

FÉLIX-gyógyfürdő, Nagyvárad közvetlen közelében, vasuti állomás.

Kényelmes közkedvelés. Vasúton N.-Váradtól 1/2, kocsin 3/4 órai távolságra. Május-április hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Az új vasuti állomás közvetlen a fürdőtelep mellett van.

Az európai hírt 49 C. meleg természetes hévíz javalva van: az izületek és izmok csodás bántalmánál, ideg- és különösen szív-izületi betegségeknél, csonttörések és különösen visszamaradt vastagodásoknál, közvértelen és annak különböző alakjainál, idegbenjárnál, melyek reumatikus alapon keletkeztek (ischiasis); különös borbélyoknál, végre női bajoknál: belsőleg: hevony és idült gromorantimálnál, májban és vesékben cseleiben. Állandó fürdőorvos: **Dr. Matyas Károly.**

A különösen igényes berendezett nagyszámú szobák napról napra 80 kor. és 8 fét között váltakozik. Gyógyterem (Kursaal) hírlapokkal és tekeasztallal. Terrazok szép kilátással. Étterem, szobákban a fürdőtelepen és a mellette elterült üsterdőben. Az erdőben jó telephely.

Hat tinktúr-fürdő, esálad- és kádfürdőkön kívül márfürdők is vannak rendezésére. Állandó kitűnő zenekar. — Telefon-összeköttetés Nagyváraddal. — Az elegánsul berendezett lakosztályok, kádfürdők, továbbá a Félix-fürdő elismert jó konyhája és pinetája kézen vés a legkülönbözőbb igényű vendégeket. Gyors és pontos kiszolgálás és mérsékelt ár által igényesek fogok t. vendégelmelet kielégíteni.

Kiváló tisztellett **KERNÁTS JÁNOS** bérle.

Csak tények bizonyítanak.

Rövid időn belül alanti főnyereményeket fizettem ki becses ügyfeleimnek:

600.000 koronát 62551 számba
 400.000 " 11119 "
 400.000 " 28916 "
 400.000 " 33464 "
 100.000 " 42758 "
 100.000 " 49878 "
 100.000 " 87991 "

Hivatkozva ezen **teljesen egyedül álló nyereménysikerekre** ajánlok az I. osztály **május 22. és 23-án** megtartandó huzására egész fél negyed nyolczad sorsjegyeket **12.- 6.- 3.- 1.50** koronáért.

G A E D I C K E A.
 Budapest, Kossuth Lajos-utca II. szám.

Fiók: **Erzsébet-kört 14. sz.**
 Vidéki megrendelések az összeg beküldése vagy utánvét ellenében eszközöltetnek.

Vegyen osztálysorsjegyet Mercurbanknál
 Budapest, IV., Váci-utca 37. sz.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Monna Vanna
Dráma 3 felvonásban. Irta Maeterlinck Maurice Fordította Abrányi Emilj.

Személyek:
Guido Mihályfi Borsó Körösmezzei
Marco Gál Torello Mészáros
Monna Vanna Márkus Biztos Gyenes
Prinzivalle Berégi Vedio Hetényi

Kezdeté 7¹/₂ órakor.

VIGSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Fedák Sári k. a. mint vendég.

Forgószél k. a.
Énekes boház 3 felvonásban. Irta Kratz és Stobitzer Fordította Beöthy László. Zenéjét összegyűjtötte Kún László.

Személyek:
Paul Roland Balassa Liano Fedák S.
Aurelie Nikó Ravelin Szerényi
Leardiou Hegedűs Blanche Hegedűsné
Claire Rostagni Serignan Tapolczai
Gaston Tanay Dubois Vendrei

Kezdeté 7¹/₂ órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Hektor kisasszony.
Nagy operett 3 felvonásban egy előjátékkal. Irta: Wittmann Hugó. Fordította Faragó Jenő. Zenéjét szerette Weinberger Károly.

Személyek:
Károly Solymosi Leutrum Nyárainó
Beauchair Kocsányi Hildegárd Ledófszky
Hektor Hegyi Seeger Kiss M.
Henriette Szentmiklóssy Kalb Szerdahelyi
Kühnau Pázmán Ilj. Kalb Nyárai
Pappertiz Láng Rosshaar Ujvári

Kezdeté 7¹/₂ órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
A berlini Kleines és Neues Theater tagjai által

Nachtsayl.
Kezdeté 7¹/₂ órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Az orvos régen és most.
Irta Dr. Haberfeld Emil.
Kezdeté 7¹/₂ órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Nebántsvirág.
Énekes színmű 4 felvonásban. Írták Meilhac és A. Millaud. Fordították Evva Lajos és Rákosi Viktor. Zenéjét szerette Hervé.
Kezdeté 7¹/₂ órakor.

UJSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Bob király.
Énekes boház 3 felvonásban. Írták Bródy István és Uray Dersó. Zenéjét szerette Virányi Jenő.
Kezdeté 8 órakor.

VAROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. május hó 20-án.
Ripp van Winkle.
Regényes nagy operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerette Planquott Róbert.
Kezdeté 7 órakor.

Fajbaromfi és azok tojásai.

Tyúkok: Brshma, Cheehin, China, Lanzhan, Plymouth-Rocks, Houdan, Dorking, törpe, stb. 1 dró 6 koronától 20 koronáig, 1 tojás 20-70 fillér. **Emelői őrsíri lúd,** 1 dró 40 korona, 1 tojás 150 korona. **Kacskák:** Peking, úszó-vért, őrsíri nagy, 1 dró 8 korona, 1 tojás 30 fillér. **Pulykák:** 1 dró 14 korona, 1 tojás 40 fillér. Részletes képes árjegyzéket kívánatra ingyen küld: **Uradaimi intézőség** Csendak, u. p. Vas-Ferencváros.

FŐVÁROSI ORFEUM
Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

**A fekete Patty!
A fekete banjo-művészek!
A fekete énekesek!
A fekete Cake-Walk táncosok!
Új fellépések:
Stephane és Gloconda kettős**
stb. stb. stb.

Az előadás 100 órakor kezdődik.
A téliherben reggel 5 óráig Vörösi Etelek cigányzenekara hangversenyez.

Ős-Budavára
Nyitva d. n. 6 órától reggeltől 4 óráig

**Tündéri kivilágítás.
Nagyszerű új varieté-műsor**
Miss Ravensberg. Ara Zebra & Vera.
Tommy & Miles. Darlus-Jana stb.
Folies Comiques.
két új boház, és

Steinhardt
fillépte

**Több elsórangú zenekar.
Lovarda és sok más szórakozás.**
Belépődíj 60 fillér.
Kedvezményes jegyek minden tiszteletben.

Dr. RENNER
vizgyógyintézet
bejáró betegek részére.
Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés alá vételnek: **Álmatlanság, szédülés, fejfájás, valamint minden ideg- és gerincbetegség, gyen betegek részlegessége stb.** — Gyógyesszók: **A vizgyógyító-műsor összes előadásán kívül, szénasavas fürdők (szivárgások számára), fényfürdők (elhízásoknál és csúszos bántalmaknál), az elektromozás minden faja, masszáz stb.**

Kívánatra prospektus. — Árak mérsékelték.

BUZLÁS
Temes-mezye, vasútállomás.

A kontinensen elismert legjobb és legelősebb határon szénasavas-vasfürdőkkel megáldott, szénasavas tojgyógyintézetek között levő, mintaszerűen berendezett gyönyörű fürdő és gyógyhely.

Illenvevek a hideg és meleg ásványvízű, vaslápürdők valódi fronszabadi meőrőlőből, hideg vizgyógyintézet, uszoda, ásványvízű stb.

Villanyvilágítás.
Mindenféle szórakozás.
Feltűnően mérsékelt árak.

Idény:
május 15-től október 1-ig.

Fürdőtulajdonos és igazgató főúr
Dr. Szerényi Gyula
Budapest, VIII. ker., Baross-utca 4. szám,
azonkívül még 8 rendelő fürdőorvos.
Bővebb felvilágosítást és prospektust küld a fürdőigazgatóság Buzlásán.

HA MÁR
semmiféle kísérlet nem használt, próbálja meg a Szapol csusz- és kőszvény-kenőcsöt. Ára 5 korona utasítással. Kaptható a „Magyar király” gyógy-szertárban Bpest, V., Marokkai-u. 2/N

SHOWERPROOF
(NEM GUMMI)

ESŐ ÉS POR ELLEN
PALETÓ ÉS GALLÉRFORMÁKBAN

KAPHATÓ KIZÁRÓLAGOSAN

Hölzer

NŐI FELŐLTÖK ARUHÁZABAN

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 9.

Ismételődik megfelelő kedvezményben részesülnek.

AZANKER
élet- és járadék-biztosító-társaság.
Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapítottatott 1858.

Összes vagyon 145 millió korona
Biztosítási állomány 511 millió korona
Eddigi kifizetések 242 millió korona

A nyereség-részesüléssel biztosítottak **vegyes és haláleseti biztosításoknál** A oszlatékv szerint — egy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál** B oszlatékv szerint (évenként emelkedő oszlaték) a biztosítási kezdete óta befizetett összes díjak 3¹/₂%, egymint a biztosítási tartam

3 év.	4 év.	5 év.	6 év.	7 év.	8 év után
9%	12%	15%	18%	21%	24%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kihazasítási és vegyes biztosítások.
Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (bóvá ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

5546/903. sz.

ÁRLEJTÉS.

A budapest-lipótmézzei m. kir. állami elmeógyógyintézetnek évenként körülbelül mintegy 60.000. azaz hatvanezer kilogram zsupszalmára van szüksége.

Ezen zsupszalmaszükségletnek 1904. évi január hó 1-étől kezdődőleg egy (1) esetleg három (3) évre való biztosítása céljából ezen m. kir. állami elmeógyógyintézetben

1903. évi július hó 4-ik napján délelőtt 11 órakor ajánlati tárgyalás fog tartatni, felhivatnak mindazok, kik a szállítást elvállalni óhajtják, hogy magyar nyelven szerkesztett, sajátkezüleg aláírt, egy koronás bélyeggel és az ajánlati szállítási ár 5%-ának megfelelő összeggel, mint bántapénzzel ellátott és jól lepecsételt ajánlataikat fentjelzett napon d. e. 10 óráig az állami elmeógyógyintézet igazgatóságánál nyujtsák be.

A benyújtandó ajánlatokban külön kitüntetendők lesznek az egy évre és külön a három évre vonatkozó egységi árak és egyuttal megjegyzendő, hogy ajánlattevő a feltételeket, melyek az elmeógyógyintézet iródájában a délelőtti órákban megtekinthetők, ismeri és magát azoknak aláveti.

Megjegyzetetik, hogy később beérkező, vagy kelleőleg fel nem szerelt ajánlatok vissza fognak utasítottatni, s hogy az elfogadott ajánlat vállalkozója által a bántapénz 10%-óvadékra kiegészítendő.

Budapestben, 1903. május hó 12.
A budapest-lipótmézzei m. kir. állami elmeógyógyintézet igazgatósága.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	Ernani	Dolovai Nábob leánya	Forgószél kisasszony	Hektor kis asszony	Serenissimus Családi idyll Kollegák
Péntek	Nincs előadás	Nero anyja	Forgószél kisasszony	A kísértet	Nachtsayl
Szombat	Brankovits György	Nero anyja	Forgószél kisasszony	A kísértet	Holländer Ackermann
d. n. Vasárnap este	A bolygó hollandi	Pry Pál Nero anyja	Mici nercsegő Forgószél kisasszony	A kísértet	Serenissimus és Egyfelvadások

Már pénteken és szombaton

május hó 22-én és 23-án

visszavonhatatlanul a magyar kir. szabadalmazott osztálysorsjáték

I. osztályának nyereményhuzása

Mintán a huzás már oly közel van, tisztelettel kérjük az I. osztályú sorsjegyek azonnali megvételét; a sorsjegyek árai:

Egy egész sorsjegy 12 K., egy fél sorsjegy 6 K., egy negyed sorsjegy 3 K., egy nyolcad sorsjegy 1 K. 50 fill.

A sorsjegyvásárlók kényelmére sorsjegyek a város 4 különböző kerületében üzleteinkben vásárolhatók.

Török A. és Társa Török A. és Társa

Füzület: Teréz-körút 46/c.

Telefon 24-27.

Fiók: Váci-körút 4. szám.

Telefon 11-58.

Török A. és Társa Török A. és Társa

Fiók: Múzeum-körút 11. szám.

Telefon 20-67.

Fiók: Erzsébet-körút 54. szám.]

Telefon 674.

bankháza, BUDAPEST.

Legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet hazánkban.

Sürgőnycim: TÖRÖKBANK.

Ö csász. és Apost. kir. Felsőúrnok legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony cölökrú szánt

XXXV-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pózsorsjáték 18,307 nyereményt tartalmaz készpénzben 506 880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetését a csász. kir. lottóhivatalok kezelsedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1903. évi június 18-án fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. n., továbbá a lottóügyletekben, donánytűzsdékben, adó-, posta-, táv- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Jászkártyák sorsjegyek részére ingyen adatkát ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottóhivatali igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Vadászok figyelmébe!

MEGJELENT!

MEGJELENT!

DIEZEL

Az apróvad vadászata.

Diszkadás, Fordította és átdolgozta Dr. MIKA KÁROLY. Bársony István előszavával. 16 színes, 20 műnyomású és 217 szöveggéppel. — Ára díszkötésben 20 kor.

Az angol vizsla és fajbéli tiszta fenyésztése.

írta KYNOPHIL. — Kiadja az országos magyar vadászati védelgyelet. 4 képpel. Ára 4 kor.

A vizsla idomítása.

írta FÓNAGY JÓZSEF. Második javított és kibővített kiadás. Képpel, vászonkötésben. Ára 6 kor.

A vizsla parforce idomítása.

Osvald és Würz módszere nyomán írta MIKA KÁROLY. Képpel, vászonkötésben. Ára 2 kor. 40 fill.

KAPHATÓK A KIADÓ ATHENAEUM R-TÁRS-NÁL BUDAPEST, VII, KEREPESI-ÚT 54. SZ. ÉS MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSSEN.

Nyári lakásokban,

egy a betegápolásra, valamint az egészségi fenntartására a Guttmann-féle szabadalmazott, légmentesen elzárható szoba-closetek, elcsatolások és pót- de chambre nélkülözhetetlenek!

A monarchia legnagyobb üzlete ezen különlegességekben.

Closet-papír, papír-szekrények, bidet, egészségi kámpederek stb.

Guttmann L. Budapest
cs. és kir. szab. closet-gyár
IV. Városház-utca 2.
Kossuth Lajos-n. sarkán.

Az osztrák-magyar THERMOPHOR-vállalat vezérékpviseletébe.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Valódi csak ezen védjeggyel.
Óvakodjunk az utánasoktól!

3.95

frt egy finom metszett üvegkosztól, mely a következő 4 darabból áll és p.: 12 db. vízcső, 12 boros-, 6 likőr-pohár, 1 vizes-, 1 borosüveg, 1 likőrpalack, 1 csomagotál, 6 csomagotányér és 1 gyümölcs-állvány. Legnagyobb kivételben 1 firtal drágább. Még nem feloldó árú visszavételre, a pénz visszafizetendő. Lakástól 30 kr. adómentesen fel. Rendelésnél a vasúti állomás megjelölése kötelező. Böhm J., Budapest. VI. Hunyady-tér 1. szám.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily nemi beleségben szenvednek mint hgyes és hólyagbajok, hgyes-észtükletek, vizelet, savarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakorok bántalmak (gyphilia) az uferítése utóhátszánt fellépő ideggyök, korai férfiero elgyengülés, bármily bőrkülfesz stb. nőknél fehérvirág, mely hejok alapos, gyors és gyökeres gyógyítására, szigorúan tudományos és lelkismeretes gyógymódnál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírű és legregibb 20 éve fennálló rendelő-ímbázet

Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz.,

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült hgyes és hólyagbajok vizsgálata villamos hgyes-észtükor segélyével, Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakzszerű tanácsot nyernek, gyógyszeréről gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Miért szenved? mikor önnök a biztos gyógyulásra a legregibb sebeknél is kilitása van és majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputációt, ha Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi

centifolia-kenőcsét használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van, a fájdalom enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használtatik: a gyermekágyasok lábainál, a tejválasztás akadályainál, mellkeményedésnél, vörheny-nél, mindenféle régi bajnál, nyit sebeknél lábakon és csontokon, sebeknél, sós-csusz, dagadt lábakkal, söt csontszáznál is: ütött, szurt, lőtt, vágott és roncsolt sebeknél; az idegtestek kiválasztásánál, mint tüveg- és faszilánk, homok, darabos stb.; mindenféle daganat, kinővés, karbunkulus, új képződmények valamin ráknál, körömméregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menőstől kisbeszedett lábak, ná. Egett sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegektől fekvéstől erodt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vér-daganatot, fülbajt és a gyermekek sebesedését stb. Beküldés csak az őszeg előző es beküldése ellenében. 3 tégely csomagolással, postaköltséggel és szállítással együtt 3 kor. 50 fillér. Számtalan elismerto bizonyítvány eredetiben megtekinthető. Mindenkit övek hamisítványok vitéstől és kérem vigyázzon, hogy minden ügyletben a cég: „Órangyal-gyógyszerár Thierry (Adolf) Limited Pregrada” bűgöve legyen.

Thierry A. gyogyszer balsama es centifoliakenocse. E két gyogyszerben felmunkalattalan szes, sebacim romlik el, ellenben minál regibb lesz, annál értékesebb és hatásosabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában kúthatók. Mádrom mindig van hatásuk és segítenek, legálább az orvos megkezdéséig, természetesen nem szabad hamisítványok vagy afféle sokszorosan átkelt hamisítványok használatán szorokot használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk meg a mellet a két régi elismert, jó, olcsó, megbízható, amelleit teljesen ártatlan, világhírű szerrel, melyeknek minden családnál találatónak kellene lenni. A hol a fezt ismeretett védegyeztetek valóban kapni nem lehet, csak egyenesen rendelni és elismert!

Thierry (Adolf) Limited Órangyal-gyógyszertára. Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
Közp. rakár Budapest: Török J. Gyógyszerész és dr. Egger Leo és József, Váci-körút 17. Záróban. Mittelbach J. Gyógyszerész és Bécsben Brady C. Gyógyszerésznél.

Nincs többé tyúkszem.

Ha tyukszeműlt akar megszabadulni, előegyes egy kísérlet átvérágyesen védett és biz- Denzinger-Victoria tyukszem-kenőccsel, tosan ható Denzinger-Victoria mely legregibb idő alatt a legkeményebb tyukszemot is eltávolítja. Ára tégelyenként kor. 1.30, kor. 1.50 előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló, DENZINGER ADAM UJVIDÉK, DUNA-UTCA 11. SZÁM.

